

frimonis propter delectationē carnalē & libidinosa: in fronte: in manibus: in collo: in dorso: & in alia parte corporis: aurvelis: vt in seipo capiat carnalē delectationē: vel vt alia inducat: semper est peccatum mortale maius vel minus secundū spēm. Sodez modo ille qui permittit hoc sibi fieri ab eo quem existimat ad hoc moueri a more libidinoso: mortaliter peccat: quia facientē & consentientē par pena contrahit lex ij. q. i. Notum est glo. Non dico credenda moueri tales: dilectione fraterna: seu hōesta amicitia: seu quada hūmanitate: seu ex more patrie quibus hoc faciens ex libidine mouetur: iste non credit peccando: fm. d. Anto. non peccat mortaliter deest bñ tangē. Nihilominus tot cōtractus sunt euitādī. Qui em tergite in picē iniquitatē ab ea. Terra. in aqua faciunt luti & in sūm mūdā erse. Itē cū quis agit seipz ad hoc vt moueāt ad delectationē libidinosā sepe peccat mortali. Idem si delectat qñ in sarguntur: vt in vitales in carne: sic est conēsus aduēta nter: licet notī faceret opus. Mortalissimū quoq; cū aliq; vel aliqua per seipz facit inmundiciā carnalis seipz corumpē: & vocatur molities. Est pur intentio ducti seipz mutat. Idē si faciat se ab alto tangē & corūpti: est mortale et grauissimum: dāns causā alteri. Idem si dēbis vel vino procurat in vigilia vel in somnis. Cū Septima luxuria dē solutua. Cū quis cōiungit se mulieri in solute: ipē est solutus dē tunc fornicatio: est peccm mortale vt terminatur. xxij. q. iij. c. Dicit. et c. Meretrices. Si autē vt rginē etiā de sua voluntate corumpit mortaliter peccat grauius q̄ in simplici fornicatioē. Et hoc vocatur stuprū xxvij. q. i. c. Raptus quoq; si quis autē rapit aliquā soluta: et contra voluntatē eius vel parentum cā lu

xuriandi: peccat mortā lissimē: vocatur raptus. xxvij. q. vltima. Lex. et c. Raptus. Cū Octaua luxuria est adulteratio. Cum quis cōmūtatur xuriam cum persona coniuncta in matrimonio: si. cūz maritalia dicit adulterium grauiissimum peccm mortale. De quo habetur. xxvij. q. iij. c. Nemo. Item. xxvij. q. i. Lex il li. s. Cūz ergo. Et si vna pars est in matrimonio tantum vocatur adulterium simplex. Si ambe partes: vocatur duplex. Cū Nonā luxuria dicitur incestua. Cūz quis vtitur actu turpi cum aliqua de consanguinitate vel de affinitate eius. Affines vocantur atinentes sibi: ex parte vte vxoris et affines vxoris sunt atinentes marito. Affinitas autem contrahitur ex equalibet cōmixtione feminis in vase naturali: cūz quācūq; etiam meretricē: et tunc omnes atinentes illius cum qua cōmunicat se efficitur affines vsq; ad quartum gradū. Et inter hos non potest esse matrimonium. Et si vna tenentur actus carnalis inter huiusmodi affines: semper est incestus. De quo. xxvij. q. i. s. Cūz ergo. Itē xxvij. q. ij. De incestis coniunctionibus. et. c. nec est. Et sic intelligit mulier copulauit se cū aliquo omnes atinentes illius sunt affines eius nec inter huiusmodi potest esse matrimonium: immo si heret est sent excommunicat. Et sic incestus est grauissimum et mortale et cōtractus igne. Notandū quoq; si post contractū matrimonii per verba de presentē maritus copulatur carnaliter cum atinente vxoris vsq; ad quartum gradum non potest amplius petere debitū: nisi ab epōsalem dispensetur vt patet per domini nūm abbatem. c. i. de eo qui cognoscit aut consan. vxo. Ita de vxore respectu atinentē mariti ipē tamen redere. Cū Decima luxuria dē sacratielis. Cum aliquis clericus vel reli

giosus committit rem turpem cum persona sacra aut psona sacra cūz seculari. Et dicitur sacrilegium de quo habes. xxvij. q. i. c. Impudicus. Et est peccm mortale & grauissimum. Itē reputat sacrilegiū inter cōmātres & cōpatres: & inter filianos & filianas. xx. q. i. c. Si q̄: et est mortā lissimū. Idē reputat cū loco sacro aliq; cōmittit peccm luxurie. Cū Undecima dicit luxuria obomnitas. Cū masculus turpiter agit in quacūq; pte cūz masculo: vel femina cūz femina. vel masculus cūz femina est peccm mortale & grauissimū: magis q̄ cūz propria matre. Et vocat sodomia. xxvij. q. vij. U. De qua dicitur suo loco. Ad idem reducitur qñ quis ne aliqua mulier ipz negeminiat extra vas. Cōiungit in hōest nullo modo excusa. Adidit & his Cū aliq; vel aliq; dimissa ei hūmanitate vtitur actu turpi cum bestijs est mortale grauissimū. xxvij. q. vij. U. Illius spei: cūz fuit actus. Sicut cuius dolet non potuisse facere & turpitudinē: aut non potuisse loqui cū amata carnaliter & hmo semper est peccm mortale: quotiens aduertit: est illius spei: cūz fuisse locutio vel vilis vel actio. Cōitemi igitur & deinceps castitate sacra cōmplectimini. Audite paulū vna ha cūz quadragesima inuāntē. Col. ij. Mortificate mēbra vestra q̄ sup̄ super terrā. fornicationē: in uindictā: libidinē: concupiscentia: malā: propter que venit ira dei sup̄ filios incredulitatis: hęc ille: scilicet cēlestā quo iam mundi paratā in irabitā disponēte deo hic per gratiam qui est benedictus in secula. Amen.

Dñica tertia in quadragesima. De ira dei. Sermo. xxvi.

Omne regnum in seipsum dñus quis desolabitur. Luce. xi. Quāuis natura deitas clemens sit et pia que miseros mortales per longa tempora ad penitentiam expectat videns: tamē eos obcecata mēte obstinatior atq; in peccatis perseuerare adhibere flagella sui furoris & iracundie a summa iusticia compellit: quos etiam quōto diutius ad pñiam expectat: tanto diutius in illum suum exagitat furorē teste. Galerio maximo qui ait. Lenito enim gradu ad vindictam sui: diuina procedit: ira tarditatemque supplicij grauitate compētat. Quapropter volens ego hodie predicare de maximis flagellis iracundie diuine per que vbes & castra prouincie ac regna affliguntur conuenienter asumpsit michi hominem eua ngelij in quo dicitur: omne re. ec. i. In quo enāgelio tria nobis singularia dātur documenta. Cū Primum documentum q̄ quicūq; est in peccato mortali possideatur a demone: est mutatus in laude diuina: sed etia peccator per confessiones & cententiā pñis ota in creatiois laudem relaxatur. hoc tangitur prima euāngelij parte: ibi. Cū eiecisset demoni. Cū Secundū documentū est: q̄ quodlibet regnum et quecūq; ad domus: in quibus non est pars diffinitio: pars paritatis res affligitur & dissoluitur. hoc patet: ibi. Omne regnū in seipsum & Cū Tertiu documentū est: q̄ illi qui autunt verbum dei: operantur finem illud: beati sunt: & consequē non incurrēt diuinas iras. De qua tria hōc mane considerabimus.

Primo tre dei verificationem. Secundo tre dei inductionem. Tertio tre dei euasione. Primo tre dei considerare debeamus verificationes. Querunt theologo hōc mane. Utriusq; sit in deo. Et videtur q̄ non. Nulla passio est

Et cadent in ore gladij et capituli
 ducentur in omnes gentes. Et hoc
 propter duritiam et obstinationem
 cordia hęc sunt verba inestabiles
 veritatis. que debent mouere sa-
 re peccato: tamē vel pauci vel nul-
 li conuertuntur aut duritiam cor-
 dis frangunt. Unde hec. in Omel:
 Ambulans secus in mare galilee
 ait ad discipulos fratres charissimi: quia
 ad vultus iustiorum vocem petrus
 andree gregoricis heribus: securi
 sunt redemptorem. Nulla adhuc cum
 miracula facere viderent: nisi ab
 eo de premio eterne retributionis
 audierant et tamen ad vnum pre-
 ceptum hoc quod possidere videba-
 tur. oblitum quod nos etiam mi-
 racula videmus: quot flagellis at-
 terimur: quantis miraculis asperi-
 tantibus deterrimur: quia tamen voca-
 tem sequi continentimus: In celo i-
 sedet: qui de conuersione nos admo-
 net iam iugo fidei: colla gentium
 suodidit. iam mundi gloria: stru-
 it. iam ruitis eius crederentibus
 distincti iudicij sui diem appro-
 pinquare denunciat: et tamen sup-
 ba mens nostram non vult hoc spon-
 te deserere: quod quotiēdē perdit
 in vita. Quid fratres charissimi di-
 catur si mus: qui ob amorem pre-
 sentis seculi non preceptis fecerunt
 nec verberibus emendantur: hęc il-
 lesi. Tertium puocans iram dei e-
 lapho dyabolicalis: dicitur em phy-
 lariorij naturalis: quod vesperilio p-
 dir vium propter volatum humo-
 enim chylialium: qui exigitur ad
 videndum transire in substantiam
 glaz. Ita elariorij superbi: imitantēs
 dyabolium p-ricipem superbie. sem-
 per in altum volantes super alios
 perdunt vsum cognitionem et co-
 siderationem iudicij cum dei que
 capitibus eoz semper imminet.
 Non vident sanguinem gladium:
 non sparam ex vtraque parte acutaz

non celeste fulgur ab ira dei piepa-
 ratum Non sibi persuadent quod de-
 ipsos rebelles et temerarios puni-
 re debeat vel possit. Errant pfecto
 tenebris obcecati a Nitate deuiti
 Si nauiglicet pietatis corrigere
 suos subditos: vt extra: de officio
 ordinarij. capitulo. Irrefragabili.
 Silicet domino corrigere seruum
 suum: vt. ff. de hie qui sunt fur vel
 alieni iuris. l. prima. §. i. Silicet
 eredito- riuum sibi pignozatus
 castigare e corrigere. ff. de pigno-
 raticia actione. l. eleganter. §. pla-
 ne. Si licet magistro discipulum i-
 discipuli naturam. et non beneficia
 rem corrigere e castigare: vt patz
 ff. ad. lacqui. l. Sed. et si quecunq;
 §. magister. Si licet marito casti-
 gare vxorem suam sine pena: dum
 modo non excedat modum in casti-
 gatione: vt. ff. Solutio matrimonij.
 l. si constant. §. si maritus. O sup-
 bi O inobedientes. O rebelles O
 transgressores legis diuine O adul-
 tēri animarum vestrarum. O blas-
 phematores dei e sanctissime ma-
 tris eius. O serui demonij: non li-
 cebit deo: qui est super omnia prin-
 cipatum tenens propter maximas
 offensas: quas e continue summa
 testat infertis: et percutere. et im-
 terficere: et occidere e: postremo
 in baratram inferni subiregere.
 Nonne ipse obi- natus: imperij
 assignandi: tribulandi: opprimendi
 flagellandi: modo peste: modo fe-
 bre: modo fagritas: modo igne: modo
 aquarum inundatione: modo ter-
 remotibus: modo ventis: modo sic-
 citate: modo maris tempestate.
 hoc est quod ipse dicit. Deut. xxxij.
 C. Si acervo vi fulgur gladius meū
 et arripuerit iudicij manus meae
 reddam vltionem hostibus meis: e
 hie qui oderunt me retribuiam.
 Innebriabo fagritas meas sanguis
 nes gladius meus deuorabit cars

nes. Et. ps. vij. Gladium suū vbi-
 aut archum suum extendit: et para-
 uit illum. Et in eo parauit vasa mor-
 tis: fagritas suas a dentibus esse:
 est. Et in ecclesiastico. v. ca. Subi-
 tus enim veniet: ira illius. et in tem-
 pore vindicte disperdet te. Sed et
 impetuosa ac tremenda ira diuina
 audit terribile flagellum. Nam le-
 gatur secundi Regum vltimo ca-
 pitulo. quod Dauid elatus in superbia
 populum sibi subditum dinumerare
 refecit. Quo facto: misit ad euz do-
 minus propheta: Sad: dicentem
 Trium tibi datur optio: elige tibi
 quod volueris ex hys: vt faciam vbi
 aut septes annis veniet tibi fames
 in terra tua. aut tria mēibus fu-
 gies aduersarios tuos: et illi te p-
 sequentur: aut certe tribus diebus
 erit pestilentia in terra tua. Dauid
 autem artans pestilentiam elegit
 pro qua a mane vsq; ad ipso sacrificij
 vesperini mortui sunt septuaginti
 milia viroz. In parali pomēdo
 vero trecenta milia: pzon narrat
 hyzoria scolastica: adducens he-
 zozos qui dicunt tibi loquuntur de
 milibus tantum sed de plebeis: sunt
 octo milia. Videns autem Dauid:
 gladio euaginato angelū edentēz
 populum susceperit in celum: et di-
 xit. Ego sum qui peccanti: et ego in-
 que est. Itaque oues sunt quod fece-
 runt: O seuera dei iusticia. O aspe-
 rantio. O crudelissima vindic-
 ta. Si enim propter vnum peccatum
 angelus in tam breui spacio inser-
 fecit trecenta milia viroz: quid
 faciet ergo vobis multitudine pec-
 cata: tam infinita et innumerabilia
 scelerata committitis.

Tertio principaliter considera-
 re debemus ire dei euasione
 Queritur hic vtrum peccatores eua-
 sent iram dei enaderent. hinc peccati-
 onem respondens dico: quod tanta tan-
 quod seuerissima ira seuit deus omni

potens in puniendo peccatores: vt
 nullus vniq; existerit tante excellē-
 tie: forte: aut ut poterat: qui ma-
 num suē re potuerit effugere. Ex-
 plis hoc comprobabimus vt res-
 clarius intelligatur. Pompeius ci-
 uis romanus potentissimus qui to-
 tam Asiam romanis subiegit: im-
 perio et septius triumphauit: et in
 ter alios triumphos quos gessit tri-
 gintafer reges ante currum. man-
 bus post ter gestigatus: maxima cum
 gloria duxit inter quos fuit Ditre-
 dates rex potentissimus: iam dei
 effugere non potuit. Nam a farel-
 litibus prolemeris regis egypti: dū
 fugeret et Cesarem deputat: est: de
 hoc Plutarchus. Crassus ciuis ro-
 manus: ditissimus et potentissim⁹
 vnus de triumuiris: sentit iram dei
 quando a partibus miserabiliter
 mortuus est. dum bellum ageret
 contra illos. Cui dictum est. Sa-
 gnum strisit: sanguinem bibe De-
 hoc Plutarchus. Marius similiter
 ter quo victrix totiens consule Ro-
 ma fuit: qui de Cimbribus et de Ju-
 gurtha rege triumphauit iram dei
 sensit dum a Roma euulsi: mor-
 te vilius affectus est: hęc Plu-
 tarchus Scylla similiter: qui dicta
 tot romanus fuit quod officium in
 ius romae: et qui hylarid deuicit
 erulare fecit: turpissimum a more aff-
 fectus: ire dei euidentissimum iudi-
 cium fuit. Plutarchus. Scipio af-
 ricanus: similiter iram dei sensit.
 quando post subactam Carthagini-
 nem roma non imperato: Roma ta-
 men equaluit. hęc Titus Lilius.
 Scipio item africanus secundus.
 qui Carthaginiem ipsam funditus
 euerit: iram dei sensit. quando
 Rome triumphans de habitis vici-
 ctozia dei sequenti mortuus in-
 uentus est. hęc Titus Lilius pan-
 mbal Carthaginensis. ire dei te-
 sumonij euidentis fuit. quando

Post multas victorias habitas contra romanos: et maxime post Canensem victoriam qua omnem viam romanorum prastravit: ita vi modum vnum anulorum Cartaginense miserit: in signum maxime victoriae habite: qua victo ita ita elatus est: vt dixisse phibeatur Actum nihil est: nisi peno milite: potestas fragmibus et media vestium longo subura. Demum superatus a Scipione: cui tandem romani: eum in sequentem anulo quem apud se habebat venerato: cui appositus vitas miserabiliter finit: hec titus Lulius et Zurenalis. Terces quoque rex persarum qui aduersus greciam veniens exercitum magnam ducit In quo vt dicit Iustinus lib. ij. habuit septingenta milia de regno: et trecenta milia de aegypto. Haues quoque deciescentum militum no in merito proditum sit ab exercitu eius lumina scissata. Qui tanta superbia dicebatur vt veluti esset dominus nature: mores in planum deducet: et conuect vallum equaret: et quedam maria ad nauigationis commodum: perpendium dicebat. huiusmodi talis et tantus iram dei sentit. Na superatus a deo eius: miserabilis sola nauis reuerfus effugit: et tandem contempus a suis propter bellum infeliciter gestum ab Arthabano eius prefecto occisus est: hec Iustinus. Dixit ades quoque arthemensis dux fortissimus post gloriofam victoriam habitam et post hodie Darium regem persarum inde consequentem maximum inde consequentem dux dei sentit: quando ab athenensibus condennatus: quinquaginta talentis: que dum persequere non poterat: in vincula publica coniectus ibi diem obijt supremum. hic Eustilius pbus. Clemistiles etiam dux atheniensis clarissimus: cuius antecuriositate prudentia Terces rex persarum deuitus: repulsus est: tam

dei sentit: quando a ciuibus suo exilio damnatus est: et tandem vt aliquibus placet: veneno sumpto: sua sponte mortuus est. hec Emiliprobus. Paulianus similiter dux lac edemonius: iquo duce. Wardonus gener regis persarum: cui beneficentia militibus pedum et viginti militibus equitus: superatus est: et dei testimonium prebit: quando ibi in templo fugisset. vt mortem euaderet. ibi clausus sub Cilio: moil passus est: hic Emilius probus. Sed in longu sermone protraheo iustissimi dei: nullus vnus peccator: euasit. Non lucifer cum suis sequacibus Non pium parentes. Non gigantes vni robulissimi Non Daboth edificans turrem. Non totius gentis humanum: quin a quis diluui fuerit submersum paucis. id est octo exceptis. Non Wadiam cum immunerabil exercitu: qui erat sic cur arena maris. Nam omnia de deone fuerunt: ditrucci. Iudic. vii. c. non res. non imperatores. non tyranni. non domini. non crudeles non parui. non magni. Nullus potest a domino furto se abscondere. Nemo potest subter fugere. Nullus euadere. Ita liqui dem tremen: di dei punit flagellar disperdit et ambulat vide ipse ait. Deute. xxxij. Occidam: et ego vitare facias pcutiam: et ego fahabo: et non est deus: qui de manu mea possit eruere. Et hoc tremens Dauid aiebat. ps. clx. Si accedero in celum tu illic es: si descendero ad infernum ades. Si sumper opo penas meas di ludic: et habitauero in extr emis maris. Et enim illuc manus tua deducet me: et reuehit me dextera tua: hec Ite. C. Triguitur O miseri peccatores potentissimi dei: precepta ceterminis. Cur in rot vltis et celestibus obditant perduratur: cur dyabolica superbia cecati inceditis: Cur non humilitati suo. o

tenti manu dei: vt eius ira furor: et vindicta effuger epositis: Expigitimini tam: a vias vestras ita dicitur: mores componite: ceruice flecite: vt vobis deum placare valeatis: qui vult regnar: per oia seculi seculorum Amen. C. feria. ij. tertie dñice. De purgatorio. Sermo. xxvij.

Ac hic in patria tua. Luce de quarto. Tanta est pulchritudo celestis patrie vt in illam nihil inculatū nihil coinquinatū intra re possit: testate hoc Job. In Apoc. ca. xxi. vbi ait. Non intrabit in ea aliquid coinquinatū. Et cō nemo in hac vita: absque veniali peccato viuere possit: necesse est si ad celestē patriā ascendere cupit: vt purgetur in hoc mundo vel in foana ce purgatorij. Nec quisq; debet amittit: vt rebus filius veniulium et amabit: suā spem ponere. Sed dum in mundo positus est: studeat bonis operibus peccata redimere. Ad hoc enim in hac nostra patria terra ena positi sumus. vt per bona opa. conemur purgato: vt penas euadere. Et hoc est quod inquit thema. Fac et hec supple bona opera. in patria tua: sunt verba hodierni euangeliij. In quo tria habent: v. documenta. C. Primum documentū est quodlibet debet bonora re patriā suam: in qua natus et nutritus est: iuxta partē primā euangeliij in qua dicitur. Quisq; audiuimus facta. C. Secundū documentū est quod diuina pieras: se per prouider bonis: dato q; sint intrati malos constituit. hoc patet: scēda euangeliij parte vbi dicitur de dilecto q; fuit missus ad mulierem vduam in saepta: a qua fuit sibi pro dium. C. Tertij documentū est: quod facti hominē peiorē dyabolo. Nam dyabolus dicit christum super motū excessum: de quo non fuit in ausus illū precipitare: sed iudei trati: ipsum saluato: duxerit ad supercilium montis. vt ipsum pre-

dicat venire. hoc est agitur: ibi. Repleti sūt omnes in synagoga ira. Quia hoc offerret: studeat in hoc mōdo satisficere: ne postea puniendū ad purgatorio debeat. De quo purgatorio tria hoc mane confide: rabimus.

C. Primo purgato: vt verificationem. C. Secūdo purgato: vt punitiōnem. C. Tertio purgato: vt subleuatiōnem.

C. Primo cōsiderabimus purgato: re verificationem. C. Vtrūq; purgatorum ad hec respondēt oīs theologoz scholae: et q; maxime. Tho. b. Petrus de tarā. dominus petrus depalu. dominus Albertus magnus. Bonaventura. Richardus de media villa. sed perma xime. f. Doct. sn. iij. ff. distinctiōem. xxi. ar. p. primo. q. i. in responsiōe episcopali: purgatorium omnino et infallibiliter reperitur. hec conclusiō est vera fidelis: et catholica. Quam conclusionē triplici ratione declaro. C. Primo ratione perfectiōnis. C. Secūdo ratione reuelatiōnis. C. Tertio ratione distinctiōnis. C. Primo dico q; purgatorium est omnino ratione perfectiōnis. dicit. sanctus Doctor parte prima questionē. iij. articulo primo. In corpore questionis. Et philosophus quod est deus: oportet esse perfectissimū. Et Lactantius libro primo. ca. iij. dicit. Deus vero si perfectus est: quia perfectus est: vt esse debet: non potest esse: nisi vnus: vt in eo sint omnia hoc idem testatur Dionys. de diuitiis no. c. iij. d. Deus ppe omnibus modis est perfectus: ergo opera defuncti perfecta. vnde Deut. xxxij. c. dicit Moyses. De perfecta sunt opera. perfectum autem tupe vnum: quod est: cum sibi in chili deest: per quod modū sue pfectionis: vt per purgatorium quinto Moyses. et. iij. p. p. Nulla eni res deest nisi

a propria operatione: vt in primo de celo et. iij. Meth. Tunc sic. Si purgatorium non esset. opera dei essent imperfecta: quia essent sine iusticia q̄ erigit y peccata puniatur. v̄ dicit. s. Tho. i. ii. q. di. x. l. ar. i. Si enim per contritionem delicta culpa: non tollatur et toto reatus penes: nec etiam semper venialia: dimissis mortalibus tollunt. Oportet q̄ ille qui post contritionem de peccato et absolutionem: decessit ante satisfactionem post hanc vitam puniatur. Et talis positio fiet in purgatorio. Unde qui negat purgatorum: contra iusticiam diuinam loquitur: quod est erroneum etiam si de alienum hec. f. Tho. Unde Plato in phedone. Si igitur defuncti in medium computantur in vita reuulsi: sua quique vehicula ascendentes: et super his delati: ad paludes perueniunt acherusiam ibi habitant in iuriarum penas dantes: cū purificati sunt absoluntur: et recte factorum digna premia reportant: hec ille. ¶ Secundo dico q̄ purgatorium est ratio ne reuelationis christus verus deus et verus homo: purgatorum omnino esse reuelauit: vt clare habetur Mat. xij. c. sic. bi. Qui dixerit verbum contra spiritum sanctum: non remittetur ei: neq̄ in hoc seculo neq̄ in futuro v̄ d. Hago. i. iij. dyalo. Et in decreto de. xxv. c. Qualis. sic dicit. hac fē tentia datur intelligi quasdam culpās in hoc seculo: quasdam in futuro posse relaxari. Qd̄ em̄ de vno ne scatur consequens intellectui patet quia de quibusdam conuictur: hec ille. Et. xv. q. iij. Et. xv. q. iij. ¶ Quid sit. d. el. v. Disciplina. ff. de iudicijs. l. cū p̄tor. Et d̄ colligit q̄ duplex est locus remissionis peccatorum. Vnus in hoc mundo: et alius in futuro. Et tale est purgatorium et d̄ ar. v. esto consentiens aduersario tuo eto: dum es in vita. cū eo

ne forte tradat te aduersarius iudici iuder tradat te ministro: et in carcerem mittaris Amen dico tibi: nō eries inde donec nouissimum quadrante reddas: hec ille. Non lubet deus aliquem peccatozē in hoc mūdo in carcerem poni sed in alio. In purgatorio et ibi stabit vsq̄ ad plenam satisfactionem: et tunc erit quod non potest intelligi de carcere factis in inferno. et hoc q̄ non satis: dicit: dum eras in vita. i. in hoc mūdo. Et Paulus gentium doc. i. cor. th. c. dicit. Si quis aut̄ superedificat supra fundamentum hoc aurum: argeus: quatuor lapides preciosos: ligna: feni stipula: vniuersusq̄ opus manū suarum erit. Dies est dñi declarabit: quia in igne reuelabit: vniuersusq̄ opus quale sit: ignis probabit. Si cuius opus manserit: propter edificaui mercedem accipiet. Si cuius opus arserit: detrimentū patietur: ipse aut̄ saluus erit: sic in quasi per ignem hoc est per ignem purgatorij. Et. ij. mach. xij. Considerabat. f. Judas machabeus: q̄ bi q̄ cum pierate domitionem accepit: optima habere repostā gratiam. Sancta ergo et salubris est cogitatio: p̄ defunctos exortare a peccatis soluantur hec. ibi. v̄ h̄. g. s. z. amicus dicit. Si aliquis in xpo amico consentiens in hac vita purgare peccata minus poterit: post transiit hinc per purgatorium ignis consolationem expeditur. hoc predictamns dogma veritatis seruantes hoc cre dimus: hec ille. ¶ propterea sancta ma ter ecclesia a spiritu sancto directa: que errare non potest orat vniuersaliter p̄ defunctos: nō pro illis qui sunt in inferno: q̄ ibi nulla est redemptio. Non pro illis qui sunt in gloria: quia non indigent. Non pro existentibus in limbo: q̄ nō sunt incorporei: sed xpo per baptismum ergo pro illis qui purgantur ergo est purgatorium. ¶ Tertio de

eo q̄ est purgatorium ratione distinctionis aliqui ingrediuntur ex hoc seculo cuius peccata originalia: et istius diuina iustitia potuit quendam locum: qui vocatur limbus puero rum vbi nullam penam sensus habent nisi penā dant: quia sci s̄ nūq̄ videbunt diuinam essentia. Alii egrediuntur cum peccato mortali. Et istis diuina iusticia deputat supplicium eternum: vbi et eterna iter cruciabantur sine aliqua spe liberationis. Alii qui transeunt sine peccato veniali: cū sine peccato mortali et sine aliqua obligatione satisfactionis: tales directe ad paradysum volant. Alii qui transeunt cū peccato veniali. Et istis non debet infernū: q̄ pro peccato veniali nullus damnatur: nec possunt ingredi paradysum: quia vt scribitur Apoc. xij. Non intrabit in ea aliquid conuictum. Nec limbo pueroz quia locus ille tantū pueris cū originali mortuus est ordinatus. Nec limbus sanctorum patrum: q̄ ille locus totus vacuus post mortem christi remansit ergo est necesse q̄ sit alius: quia alius locus in quo purgantur peccata venialia: quibus purgatis animas possunt ingredi paradysum. Sicut et alij qui transeunt in charitate: qui post mortem peccata mortalia fuerunt conuicti et confessi: sed non fecerunt tantam penitentiam quantum debebant: q̄ pro quo liber peccato mortali libet imponi penitentia septem annorum: vt. xxxij. q. ij. hoc ism. x. ij. q. i. Predictandum. lxxvij. q. l. Deuotam. x. di. lxxij. p̄. f. byter. vbi dicitur. Malorum cum crimine penitentiam septem annorum spacio concludatur: isti non possunt intrare paradysum: non s̄ in se fecerunt: non: eb̄ et̄ damnati quia sunt in charta recepti confessionem et confessionem prehabitam: non in limbo pueroz sum: nec sanctorum patrum ergo necario

concludendum est: q̄ sit locus purgationis in quo tales purgabuntur vsq̄ ad minimum quadrantem: s̄m: quia diuina erigit iusticia Apparet igitur tribus rationibus supradictis q̄ omnino in alio mūdo est locus purgationis. De quo purgatorio habetur figura in veteri testamento: vt patet q̄ inter egyptum et terram promissionis manantem lacus et melle est desertum medium. Egiptus: qui inter peccata: tenebras figurat infernum. Terra promissionis significat gloriam paradysum. Desertum vero denotat purgatorium. Et licet multa eximia possint adduci ad probandum purgatorij esse tantum vnum tantū accipere. habetur em̄ in vitis fratrum nostro rum de penis purgatorij in principio. Qd̄ duo fratres quoz vnus nouit: a alter predicato: erat antiquus in conuento Colonsis. eodem die defuncti sunt. Tertius vero die post hunc vnum gaudēs infirmario apparuit vt ipse retulit dicens: q̄ propter feruorem conuersionis quā habuit ita cito purgatus est. Post mensē autem predicato: predictis infirmario eisdē apparuit glouosus: pulcherrimum montem habens in pettoz: multos lapides preciosos in venter: aure: et corozani in capite. Cuius fratres quereret ab eo. Cur nouissus cito: hic tardē purgatus fuerat: quid illi insignia figurabant respondit. Ego propter familiaritatem secularium et verba solatijs diutius in purgatorio fui: glouosus autem glouosus sum adeptus montem significat rectam intentionem in deū: lapides preciosi: aias quas conuertit: comā ineffabilem glouosus: quam a dño vno adeptus est. Sic purgatus ad paradysum intrabitur eto: aut. Et ita patet prima pars principalis. q̄. s. purgatorum et ad satisfactionem animarū q̄ alij em̄ bene obnope decessunt.

Secundo principaliter considerare debemus purgatorij punitionem scilicet et virum pena quapuniuntur illi qui sunt in purgatorio: sit maxima penarum. Responder. i. Tho. in. iij. fen. di. xxi. a. i. dicens pena purgatorij excedit omnem penam teporalium huius vite pro cuius declaratione nota quomagna est vis atque potentia intellectus vt dicit phus in. iij. de anima. Nam potest omnia intelligere. Magna est potentia visus potest em oia colorata videre et vt dicit phus in. ij. de anima. primo de sen. r. fen. r. ij. de anima Magna est potentia auditus que diuersos audit sonos et melodias: vt phus dicit. ij. de anima. r. ij. m. rha. r. de sen. r. fen. Magna est vis r potentia aliorum sensuum. Nam per eos rerum species atque similitudines intrant in animam: vt declarat phus. iij. de anima et de sen. r. fen. r. in. i. r. ij. poste. r in. l. m. et. Et tamen nullus humanus intellectus cum sua potentia dum corpori in hoc mundo continuatus est potest intelligere et magnitudinem atque acerbitates pene purgatorij nullus visus vidit nullus auditus audit: nullus sensus precepit nec percipere potest. Quia pensa adunque quantae et grande: quanta et dura: quanta et afflictua: quanta et pauentosa la pena del purgatorio. Magna fuit pena Bartholomei dum decoret ebatur. Magna pena Laurentij Magna fuit pena Vincentij martiris Magna fuit pena Petri martiris Magna fuerunt pene aliorum martirum: sed nihil fuerunt respectu minimume pene purgatorij. Unde sanctus Doc. in. iij. di. vbi supra. q. iij. dicit qd i purgatorio erit duplex pena. Una damni in quantum. r. eardantur a diuina visione. Alia sensus fm qd ab igne copozali punentur Et quantum ad vtrancq penam purgatorij minima excedit ma-

ximam penam huius vite. Et hoc tripliter ratione declaratur. **P**rimo ratione audiratis. **S**ecundo. ratione generalitatis. **T**ertio. ratione nobilitatis. **E**t pmo rōe audiratis: sic. Quāto aliq bonū magis desideratur: rāto aliq absentia est molestior et durior. Pareter regulā topicā in. ij. et. iij. Topi. f. nullū bonū ita ardentē et affectuōse desideratur in hac vita: sicut aia separata. in charitate existens ardentē desiderat videre deum suū glorificatō: et eōrum gere se suē maliciati: ergo pūatio et absentia et carētia tātri boni maxime cruciat et tormētā aiam. Quā siouer. r. iij. c. Spes que differat: pūat aiam. **E**t scido dico qd pēna purgatorij est durior. Sicut bonū: qto est cōmūnis: rāto est maius et diuini: vt pz per phum. l. Ebi. Sed aia separata que est in forma: cō purgatorij tota punitur: cum sit simplex et indiuisibilis et non composita neq partibilis: vt pbar phus philosophus in primo de aia. Non est ita de corpore. Nam corpus non totum suū i punitur: quia est diuisibilis: led fit partit in ea parte in qua leditur: nisi per quandā colligatio nem neruoū: Nam si ledit in brachio: non ideo patitur: et non in alijs mēbris. ergo illa pena que est ante me separata in purgatorio existens est maxima et intensissima omnium penarū copozalium. **E**t Tertio ratione nobilitatis sic. Quāto aliquid est natura nobilitas. Tāto eidem impostitis plagis magis punitur et cruciatur: vt vult phus de sen. et sen. et in. ij. de anima. c. S. stabili aū Sed aia respectu copozalis est nobilissima: vt declarat phus lo. xvi. de aibus. d. Aia est nobilior et corpore aiam: maiori: vniū mortuo: ens non ente: Et primo Ethico. dicit. Bona animae maxime sunt bona. **E**t. vi. Topico. di-

ca. Anima melior est corpore: r a: si vocem auiculū eiulantis. Qui ad nime bonū omnibus bonis. hoc idē dicit in. ij. r. ij. de anima: ergo pena quapunitur et cruciatur anima in purgatorio est maxima omnium co: ceret eum non posse multum in fontem reperta affligi rogauit vt can delabrum cupreus in fonte proceceret: quanto dolore: quanto tormento: quanto incendio et bruta mento patiuntur ille paupercule aie que sunt incarcerate et derurse in illo igne purgatorij. Audi Augustinus: vt habetur in decretis. de pe. di. vij. in fine. Pius purgandus est igne purgationis qui in alio seculū dignituit fructū conseruatis. hīc ignis est et eternus non fit: miro tamē modo grauius est. Superat enim oēm penā quam vnq passus est a liquidus in hac vita. Quōq in carne: tanta menta est pena: licet mar tyres mirabilia passi deo inuenta: r mult nequitur quanta sepe sustinuerit supplicia. Studeat ergo quisq se delicta corrigere: vt post mortem non oporteat penam tollere: hec bitur in vitis fratrum ordinis mo: sit. q quidā frater noster post mortem apparuit cu daz suo amico quon erat aduocatus a quo aduocato r interrogatus dixit. qd erat in purgatorio. Interrogatus quāta erat pena purgatorij r hndit qd si mēd r omne visibilia in eo ardent: non possit equiparari ardo r i pene purgatorij. Audi aliud exēplū. Abbas quidaz veniens ad mortē carnali amoreductus consulit qd nepos suus substitueretur sibi. Qui fectus abbas: dū semel solus iret ad fontem quendā qui erat i orto: adiungit

sermo. xxvj. si vocem auiculū eiulantis. Qui ad nime bonū omnibus bonis. hoc idē dicit in. ij. r. ij. de anima: ergo pena quapunitur et cruciatur anima in purgatorio est maxima omnium co: ceret eum non posse multum in fontem reperta affligi rogauit vt can delabrum cupreus in fonte proceceret: quanto dolore: quanto tormento: quanto incendio et bruta mento patiuntur ille paupercule aie que sunt incarcerate et derurse in illo igne purgatorij. Audi Augustinus: vt habetur in decretis. de pe. di. vij. in fine. Pius purgandus est igne purgationis qui in alio seculū dignituit fructū conseruatis. hīc ignis est et eternus non fit: miro tamē modo grauius est. Superat enim oēm penā quam vnq passus est a liquidus in hac vita. Quōq in carne: tanta menta est pena: licet mar tyres mirabilia passi deo inuenta: r mult nequitur quanta sepe sustinuerit supplicia. Studeat ergo quisq se delicta corrigere: vt post mortem non oporteat penam tollere: hec bitur in vitis fratrum ordinis mo: sit. q quidā frater noster post mortem apparuit cu daz suo amico quon erat aduocatus a quo aduocato r interrogatus dixit. qd erat in purgatorio. Interrogatus quāta erat pena purgatorij r hndit qd si mēd r omne visibilia in eo ardent: non possit equiparari ardo r i pene purgatorij. Audi aliud exēplū. Abbas quidaz veniens ad mortē carnali amoreductus consulit qd nepos suus substitueretur sibi. Qui fectus abbas: dū semel solus iret ad fontem quendā qui erat i orto: adiungit

sermo. xxvj. si vocem auiculū eiulantis. Qui ad nime bonū omnibus bonis. hoc idē dicit in. ij. r. ij. de anima: ergo pena quapunitur et cruciatur anima in purgatorio est maxima omnium co: ceret eum non posse multum in fontem reperta affligi rogauit vt can delabrum cupreus in fonte proceceret: quanto dolore: quanto tormento: quanto incendio et bruta mento patiuntur ille paupercule aie que sunt incarcerate et derurse in illo igne purgatorij. Audi Augustinus: vt habetur in decretis. de pe. di. vij. in fine. Pius purgandus est igne purgationis qui in alio seculū dignituit fructū conseruatis. hīc ignis est et eternus non fit: miro tamē modo grauius est. Superat enim oēm penā quam vnq passus est a liquidus in hac vita. Quōq in carne: tanta menta est pena: licet mar tyres mirabilia passi deo inuenta: r mult nequitur quanta sepe sustinuerit supplicia. Studeat ergo quisq se delicta corrigere: vt post mortem non oporteat penam tollere: hec bitur in vitis fratrum ordinis mo: sit. q quidā frater noster post mortem apparuit cu daz suo amico quon erat aduocatus a quo aduocato r interrogatus dixit. qd erat in purgatorio. Interrogatus quāta erat pena purgatorij r hndit qd si mēd r omne visibilia in eo ardent: non possit equiparari ardo r i pene purgatorij. Audi aliud exēplū. Abbas quidaz veniens ad mortē carnali amoreductus consulit qd nepos suus substitueretur sibi. Qui fectus abbas: dū semel solus iret ad fontem quendā qui erat i orto: adiungit

milit. Non vides me o filia qui cruci-
cis: quomodo pburo: huius me. No-
recozaris q ego noyes mensibus
in vtero te portavi: et totos menses
parturivi: Nonne tanto tpe te lacta-
vi: Quotiens te laui te nuravi: tot
vestimenta: tot loca tibi donavi
Haa filia miserere mei miserere ma-
tri tue. Ad una me. Succurre mihi
vt a tam acerbissima pena liberari
possis. Quis igitur filius tam ingra-
tus que sita ta in humana: et crude-
lis: vt non vili compati matri sue
dulcissimi: et illi subuenire eamq
ex tanto ardore incendio et suppli-
cio liberare: Clamant itaq estuan-
tes et afflicti inestimabili pena pa-
tres: matres: fratres: forores: nepo-
tes: auunculi: consanguinei: atri-
tes: amici: sepius miserabiliter re-
peunt illud. Miseremini mei: miser-
emini mei salte vos amici mei: qua
manus domini fecit gte me.

Tertio principaliter considera-
re debemus purgatozj suble-
uationes. s. quomodo subuenitur il-
lis: qui in tanto igne affliguntur.
Ridet. f. doct. in. iij. fen. d. xlv. q. ij.
arti. ij. Quod plura snt: quibus sub-
leuantur anime defunctorum. Sicut
Sreg. vt in decret. xij. q. di. die
defunctorum: quatuor: o modis suble-
uantur: aut subleuantur bonis facer-
dotum: aut precibus sancto: vt: aut
carozj elemosynis: aut teimio co-
gnato: huc ille. p. im. modis quo
subuenitur aiabus in purgatorio:
est missarj celebratio. Cetero loco est
theologalis: q niji ipor deo offerri
gratius et acceptius: vt sit facim al-
taria. vnde. f. doct. vbi. s. dicit. Sa-
cramentu eucharistie: est sacrm ec-
clesiasticu: continens illi in
quo tota ecclesia vnt est confortada
f. xpm. vnde eucharistia: est quada
charitatis origo: sine vinculu: hec
ille. Et ideo missa plus profunt de-
functis: q alta quecuqz bona pro
eis facta. Offertur. eniz tu missa ille

qui est verus deus: et verus homo les-
xps. Exempti mirabile. Quidam fra-
ter ordinis nri post mortem condena-
tus in purgatorio per. vr. anos post
maritum apparen: cuida suo ami-
co: qui frater illi erat ordinis nri:
rogauit: eu vt iuxta missarj sacrificio
quod magis grati erat deo subue-
neret. Et ita itz disparauit. frater il-
le in leade coparatis anime sui charis-
simi: inane sequenti euz magna de-
uotione missa celebrata. Cuz vero
vellet recipere hostia consecrataz
tenens in manu huiusmodi pua to-
cutus est. Dne iesu xpe si vix solda-
tus in baby lon: et reneret aliquē i car-
cere pao ius defectibus: et quidam
carcerarius qui seruisset. xx. annis
rogaret regē pzo liberatioe incar-
cerati. rex pzo sua liberalitate: ob
preces sui carcerarij vel seruitoris
liberaret eum. Dne non es durior
soldano fara cenozis. Carcerarius
tuus sum. Seruiui tibi per. xx. an-
nos: sed deuote in te seruiui tuoz
nec fratrem em: nisi quasi se lauum co-
pedum pzo seruitio igitur meo:
peto eum mihi dari a tua clemētia
Cuius non semel vel h is sed itera-
tio vicibus dicta verba inculcasset
sicut missam finiuit. Sequenti vero no-
de post maritum suum in oratio-
ne. vidit fratrem predicum ante euz
stantem: habitum candido et preclaro.
Quo inquit quid esset. Respondit se
esse illum qui et apparuerat. Et cu
ab ipso quere et: quomodo huius effect
dicit. Bene precer gratiam dei. peniti-
me domino: et me tibi dedit. Itz
igitur liberatus a purgatorio: va-
do ad doctrinam spiritus beatorū.
Et statim disparauit. Ecce quante
efficacie fuit vna missa. Similit ha-
betur de quodam monacho sancti
Sregozij: quem iussit Sreg. sepeliri
in ueteri templo: quibz occulte refer-
uauerat tres dicatos Sced celebra-
tio triginta missis pro eo: et iussio
ne sancti Sreg. apparuit germano

suo dicens. Nunc vtz mihi male
fuit: sed modo bene est: quia hodie
comunem recepi: et sic ad para-
disū gloriam volauit. hoc habetur
i pyalogo beati Sregozij. Et eroc
exemplo maximo videtur pzo cessis-
se deuotio fidelium de missis Sre-
gozianis pro liberatione animarū
dicendis. Et Secundo dico q anti-
me in purgatorio existentes dice-
bantur amicorum oratione. Dicit
Chrisostomus super Math. loquens
de oratione. Nihil est homine pro
bo orante potentius Ergo quilibet
ore pzo suis quia orationes nostre
mirabiliter profunt eis. Sed dices
Cites scire: quas orationes debet
facere: Respondeo et dicole me.
glorie del mudo: scilicet Paterno
ster et Ave maria. Dicas ergo in
magno numero has pro anima pa-
tris: illas pro anima matris: istas
pro amicis: illas pro vicinis. Orate
igitur seruenet atente et cordiali-
ter compatiendo animabus in pur-
gatorio. Aliud dicat. septem psal-
mos. Alter vesperas mortuorum.
Hic officij virginis: ille de profun-
ditate miserere mei deus: quia sic
adimplet voluntas dei: vt dicit
Sreg. et in decretis. clare pater.
xii. q. liij. c. Obtineri. Et Tertio ele-
mosynarum largitio. Nam sicut
aqua extinguit ignem. ita elemo-
syna extinguit peccatum. i. penam
debitam pro peccatis. Et talis pur-
gatio fit in purgatorio. quando ergo
vides pauperem: recordare ani-
mam patris tui et matris tue: fozte
ad hoc esse in purgatio. Ideo po-
tize illi panem vel vinum: denariū
vel mentum: calciam erum: feru-
culum: candellam: et similia. Et Quar-
to subleuat: corporis ma cetera: de-
bet: boni filij et cordiales silt de-
bet: sepe affigere et corpora sua ad
subueniendum parentibus in pur-
gatorio: modo disciplinando corp
modo ieiunando: modo genuflectē

do: modo visitando ecclesias: oscu-
lando altaria: osculando terram
ita q non pretereat dies in qua no-
fiat aliquid op? plus pro vestriz pa-
rentibus: his ergo quatuor: modis
subleuantur anime que in purgato-
rio in illa tā vehemēti flama cruci-
antur: snt q hi duo sacri theolo-
gi. f. Sreg. et Doct. f. vt supra dice-
bant. Et Quinto subleuantur lege-
torum executione. iohannes neapo-
litanus quem sepe allegat. d. An-
tonius in sua summa dicit in suo quo-
libet: q heredes et executores testa-
mentozum: qui differunt notabiliter
eque legati ad pias cas et negli-
gentia vel auaricia: quia est eis in-
commodū: peccat mortaliter. Qd de
claro dicit rationibus. Et pzo rōne
nocumēt seu dānicationis. Et vt
dicit aliquē in foza nolle ignis cru-
deliter arderet: nolles et inde liber-
are dāmodo posses maxime tpo in
stantissime postulant: et vtz mo-
raliter peccares: q tunc directe con-
tra charitatem proximi ageres. Sed
tu vides aiam pns vel mis vel fra-
tris tui cui heres vel executor es
ardere et cruciari in igne purgato-
rii clamate et dicente. Niji miserere
mei. filij extrahete me de hac foza
et non curas. sed libi vris dorzū: ergo
peccas mortali teri non distubuen-
do legata tuera sua volunta et q in
fers alie morabile volumētu quan-
tu ad expiationē a pena sed si illa di-
stribueres non fādiu tibi fozmentā
rentur. Et Secdo rōne excoicatio
tales em mandantur excoicari: vt
pater. xij. q. ij. Sed nullus dz excoi-
cari nisi pzo mortali: ergo peccat
mortaliter. Et in quibusda3 boce
sio? est excoicatio laz pzo synoda-
les snt. Et Tertio rōne occupatio-
nis: boni filij et cordiales silt de-
bet plus est occidere aiam q corpus:
occidēdo corpus est peccatu mortā
le: quia contra preceptum diuini.
Non occides: ergo occidere aiam
est peccatu mortale: immo grauius

detinentes autem legata ad pias causas sunt animumus nec actores. Pro his duobus audi cōciliū quartum cartaginense. Et. iij. q. secundū. Qui oblationes: sibi dicitur. Qui oblationes defunctorum aut negat ecclesiis: aut diffundit: red dunt: tāq̄ egentium necatores excommunicantur: ergo mortaliter peccant. Quarto ratione sacrilegij. Committens sacrilegium secundū suū esse completum: vtiq̄ mortaliter peccat: sed tales sunt sacrilegi: vt hierony. ait. et in decretis xij. q. ij. glo. vbi dicitur. Amico aliquid subtrahere furtum est ecclesiam vero defraudare sacrilegium est. Quinto ratione furti. Nam furtum est contractatio rei aliene inuito domino: vt. ff. de furtis. l. i. tunc sic. Qui furatur peccat mortaliter quia contra preceptum domini. Non furaberis agitur: sed qui non distribuit legata committit tunc quis detinet ea contra voluntatem domini ergo peccat mortaliter. Sexto ratione rapine rapto: magis peccat q̄ fur vt declarat. f. doc. secunda secunde. q. lvi. Et in decretis. xij. q. v. Penale: quia non solum dampnicat proximum rebus: sed etiaz iniuriatur persone: fed etinens aliena et non soluens committit rapinam: quia auferit et detinet legata per vim ab eo cui legata sunt: ergo peccat mortaliter. Septimo ratione multiplicatiōnis. Quotiens recordaris debere restituere et distribuere talia legata et: proponis contrarium totiens peccas mortaliter. Et sic multiplicas peccata. Octauo ratione proditoris. Qui committit tradimentum seu produmētum peccat mortaliter sed detinens legata et proditor: quia promittit restatōri facere fideliter: et ante tempus c̄. Et nihil facit: ergo peccat mortaliter. Nonno ratione perituri. Qui peritrat

vitiq̄ mortaliter peccat: sed tales sunt perituri: quia turant per fidem: per eorum malam conscientiam per deus: per facinoros: q̄ satisfacient ergo peccant mortaliter. Decimo virum ratione dñationis: nullus damnatur nisi qui est in peccō mortali. Non soluens legata mortuum damnatur: ergo peccat mortaliter patet hoc. Dñs enim Jacobus de vragine in commemoratione ioinis defunctorum in fine recitat et exemplum valde notabile sic dicens. Vidis quidem in bello Karolomagnum cum mauris pugnaturus rogauit eum: equū suū venderet et pauperib⁹ precium daret. Quomortuo: cum equus nimis sibi placeret: eum reti nuit. Et postmodicum temporis: cognatus mortuus tanq̄ sol fulgēs apparuit ei: dicens. Cognate peris. dies me fecisti pati penam si purgato dolo propter equum: cuius precium vt dicit am pauperibus non dedisti. Sed impute non feres: boni diabolus ferent in infernum animam tuam dñm forte: et ego purgas ram dñm in regnum dei. Et ecce subito in aere audi⁹ est clamor: venit locum vromum: et lapozum et ipsum de medio abstulerunt. hec sibi. O inhumani filij. O tenaces. O avari. O crudelis erga parentes pros. Cur non soluitis eorum legata. Quare non dñs pauperib⁹ ecclesiis que debetis. Excute amodo negligentiā vestram. Et redite manus vestras. Aperite vestras burfas: facite missas celebraz: porrigite orationes: bare elemosinas: mortificate opoz et sensus vestros: facite o boni filij q̄ vobis dico: facite ad quod vos hozor. Estote estote clementes estote compatentes parentibus qui in tanta necessitate sunt constituti: in tanta pena afflicti: in tanto foco aduisti: quo dulcissimum

deus ipsas animas parentum vestrorum: et similiter liberare dignetur: hic in presentibus gratiam: et in futuro per gloriam: qui est benedictus et laudabilis in secula seculorum. Amen. Feria tertia tertie dñice quadragesime. De inferno. Sermo. xxvij. Uncongregati. Math. vij. Tri. sunt principalia loca in quibus iustissim⁹ deus flagellat iustitiam die manifestat midius. s. hic plenus erroribus locus: purga totū et habitatio infernalis. De primo et secundo loco his duobus proximis transactis diffuse predicauit ostendens cuz q̄ta seueritatem deus puniat transgressores celestium preceptorum. Restat nunc hoc in ane videre de tertio loco ceteris quidē terribilioze: qui merito vocatur infernus eo q̄ infernus collocatus sit In quo vt inquit sacra mater ecclesiastica: trahitur ex verbis sanctissimi Job. In inferno nulla est redemptio. De ipso igitur, et ebebudo loco hoc mane predicaturus conuenienter assumptis euangelice lectionis verbis: que damnatis omnibus merito conueniunt. Simul. n. colligat et congregati sunt ad eternas penas sustinendas: vt inquit proposita verba et in euangelio recitata. In quo tria singularia documenta habemus. Primum documentum q̄ quando videmus proximum nostrū aliquid defecatur committere: non debemus ipsum diffamare: sed: fecrete et cum charitate corripere. hoc tangitur prima euangelij parte. Si peccauerit in te frater tuus c̄. Et secundum documentum: q̄ omnes qui in hoc mundo sūt in bono inuicem consentientes et concordantes: quicquid a domino deo perant obtinent: hoc tangitur ibi. Si duo et vobis c̄. Tertium documentū est: q̄ nos offenditibus debemus parere non septies nisi: sed

vsq̄ septuagesies septies. i. toties p̄ cere: quoniam non offendunt. hoc tangitur parte vltima euangelij: vbi dicit. Non dico tibi vsq̄ septies c̄. Quis non fecerimus: cū lucifer⁹ in infernū detrudemur. De quo iser non tria hoc mane considerabimus. Primo inferni necessitatem. Secundo inferni quietitatem. Tertio inferni p̄punitatem. Quarto inferni considerare debemus necessitatem. s. Tho. in. iij. fen. di. l. q. i. ar. i. Quarto contra Sen. c. vij. q. i. implerisq̄ alijs locis. d. pe. de tarā. d. pe. de palu. d. Albertus magnus. f. Bona. r. Richardus de media villa. similiter in. iij. fen. dicunt q̄ infernū esse est oino necessarium ad hoc vt pctores qui et a carnaliter mortali pctō decedunt: et eternaliter punient. hanc autē necessitatem triplici lege declaro. Primo lege naturali. Secundo lege diuina. Tertio lege humana. Primo dico q̄ infernū esse necessarium esse naturali ratione naturalis dicat vni cuiq̄ q̄ males turpiter viuentes debent puniri: vt patet per philosophū iij. Ethic. quia ex quo postposita ratione bestialiter viuūt non sunt digni aliquid honoris: sed confusione vti prope se cū quo tria singularia documenta habemus: q̄ patet per Phil. iij. Ethic. q̄. Quæpunctio debet fieri p̄ suos superiores iuxta culpam exigentiam p̄o conseruatione iusticie: vt vult philosophus v. Politic. r. v. Ethic. hoc lumine naturali antiqui qui philosophi illuminati concluderunt malos viuos: vt animalia: vtueniens in inferno puniendos. An Plator maximus philosophorū in phedonne ligatur. Si qui aures propter magnitudinem peccatorum infansibilis esse comperitur: qui sacris legis mltis ac magna: qui cedens nequitiam contra leges: quia ita isto vni nēpharia perpetrati fuerunt

hos quide omnes conueniens foris
in baratri tarrari abicit. vñ nunq
egreduntur: hec ille. hoc idc affir
mata li? ppa quzno vocatur. De
quo Lactantius in feprimo libro. c.
l. parte. q. cvl. ar. i. dicit q in euagē
vij. sic inquit. Esse inferus zeno: sto
icus docuit: sedes pioruz ad impijs
esse dicit etas et illos qui dan que
ras ac delectabiles incoler e regio
nes: hos vero penas: luere: in tene
bris locis atqz in ceni vo ragini
bus h: rēdis: hec ille. Et ille ma
gnus pho. gtaā nomine de infer
no loquens dicit. homines non vir
tuose viuentez dedit turpi⁹ acti
bus: claudentur sub orbē tristem z
tenebrozof: ibi erunt in tristitia se
piterna: hec ille. Et refert. i. Doct.
in. iij. sen. di. iij. q. iij. ar. i. q. iij.
Et princeps philofophozum Ari.
ad Alexā. magnum: sic fibicit. qz
leceozē copozus fununtur: exter
minatuz in mltiū: faciunt hoīem
ipsum descendere ad infernū: hec il
le. Pythagoras vero posuit locum
penarū in sfera ignis: quos in me
dio totius orbis esse dicit: vt patet
per pñm in. ij. de celo. Et ponit. i.
doc. in. iij. q. v. c. iterū Ari. de po
mo. qe aie peccatrici: qua non pō
posse reuolui surū: qz turpia ope
ra impedunt ascensū eius. Et pla
to in Thimeo. Si aia non receperit
scias z virtutes: regradabitur ad in
ferna. Et Tullij i inuictius cōtra
Caristam libro. iij. tit. alia qua for
ritudo impozobis esset polita: apud
inferos eui modi quedam illi anti
qui supplicia impijs constituta esse
voluerunt: hec ille. c. Sen. in quada
Tragedia. Ingens vorago fuerat
vultus: patet. Latusqz extendit omni
bus populis iter. Et idem Arg. in.
vi. Et Quid. hoc idem Autent. q.
Weyl. hoc Argael. hoc ceteri qz
pūrum pñi naturales. pater et
So hac lege naturali qz necessario
est infernus. c. Scdo infernū esse ne
cessario declaro lege euangēlicali

Doctrina euagēly vt dicit san. doc
in. iij. se. di. xxiij. q. ij. ar. ij. ad quar
tūm. Et iij. conit a Sen. c. lxxv. est
dignior ceteris doctrinis. vnde in
l. parte. q. cvl. ar. i. dicit q in euagē
lito non contrinrent nisi que perit
nent ad grām spiritu sancti. Et sup
cplam Pauli. Ro. ix. di. Euangēliū
ducit hominem ad perfectionem.
Quid ergo ipsa lex euangēlica de
bentur dicat attere audiamus. qz
se actorz euangēlij iesus xps vt scri
bit Lucas in. vi. Infernū esse decla
rans dicit. Mortuus est autem die
tes z sepultus est in inferno. Mar.
ti. Et tu capharnaui. nunquid vis
in celuz exaltaberis: z visqz in infer
no descenderis. Apoc. i. habet cla
ues moztis inferni. 3terū Apoca.
vi. Ecce equus palidus z qui sedes
bar super eum: nomen illi moztis in
ferni. z moztis sequēbatur euz. Et Apoca.
ix. Moztis infernus dedit moztos
suos qui in ipsis erant. Et indicat
de de singulis moztis opera eozum. Et
est infernus z moztis mlti. sic in stagnū
li. ij. c. d. In nomine iesu: omne gen
flectatur: celestium: terrēstriu: z
infernozum. Quis nullo modo po
test mergi in. deus est veritas sum
ma: ergo est infernus. c. Certo in
fernum esse necessario: declaro le
ge humana. Lex enim humana est
duplex. i. civilis quz iurifconsulti
considerunt: z canonica que a scis
patribz facta est. Et hec clarē osten
dit esse infernum: vt patet in decre.
di. ij. c. dēntz in glo. Conseruado
exculat a pena spali: z non a gehē
nali. Et. d. xij. c. vnuz s. Alias. Sed
eterna illuz flamma. sine vllō nere
dico cruciabit. xij. q. i. Multū. r. q.
ij. Qm. xxiij. q. iij. hec autem vita
que inter celum et infernuz lita est
xiiij. q. v. Quid ergo. xxiij. q. ij. c.
Quod autem dicitur sic. Item D.
tham et Abyron aurozoz scismā
suis fuerunt cōtra Moysen z Aaron

ne tantum ipsi soli: sed omnis sub
stantia eozū cum ipsis descendit ad
inferos: hec ibi. xxiij. q. i. Omnis
ibi. Sed omne quod contra conscie
tiam sit edificat ad gehennam. p. io
pferens san. Tho. in. iij. sen. di. xxi.
q. i. ar. i. q. ij. c. ma. ij. dis. xij. q. i. ar. i.
concludit. d. Infernus est quadru
plex: i. damnatozū: puozozum: pur
gandozum: et sanctorum patrum.
Audi exemplum quod legitur in vi
si p. parum. Quedam filia: cui
ter tam defuncta erat sepe cum li
chrymis rogabar deum: vt sibi ve
niaret quid esset de anima maris
sue. Que per angelum ad infernuz
deducta: audiuit multos vltima tus:
placrus et genitus et multas per
fonas eulz ntes. Inter quas audi
uit. ymam mulierem clamantē:
dicit enim. heu me: heu me: que pe
na est ista. Et interroganti filie di
xit mulier. Ego sum mater tua ad
inferos damnata: vbi crucior sine
vlla spe liberationis. heu me silita:
quia de propijs hec partio: quia de
tribramta hec mihi videbantur: vna
uersa que de sobrietate videbantur
opera autem fornicationis et a dul
terij: non mihi videbantur esse toz
menta. Eubate rem vero et luxuri
am non arbitrabar esse penas. Et
ecce propter paruuz libidmē: quan
rum recipio cruciatum et sustin eo
penas. Et propter exiguas delicias
quanta exsoluo tormēta. Ecce pro
contempnū dei quales recipio me
cedes Apprehenderunt me. n. in nu
mera mala. Et reuersa in se silita sā
cite vixit. Nunc como rationes sic.
Null sine quo peccatozoz scelerā
tissimi non pñt puniri est omnino ne
cessarium: sed infernus est illud si
ne quo peccatozoz non possunt pun
turi: ergo infernus est necessarius.
Si enim non esset infernus pecca
tozoz non possent puniri: quia nec in
hoc mundo nec in alio. Quis igitur
tam durus: tam feris moztibus: tā

rudis: tam obstinatus: tamqz per
uersus est: vt non credat esse infer
nus: Cread igitur quilibet: z nulla
tenus dubitare: qz oino est infernus:
quē lex naturalis: z euangēlica hē
nalis simul: cū tā euidentissimo ex
plo aptissime docet arat.
S E C U N D O principaliter considē
re debemus infē in qualita
tem. In hac secunda pte intendō de
clarare cōditiones inferni. Est ibi
aduer sandū: p. out colligitur ex di
ctis sacrozū theologoz in. iij. sen.
et permaxime ex seuentijs. doc. s.
in. iij. sen. Et in. iij. contra Sen. iij.
sunt conditioes horz ibi sime ip
suz inferni. Nā infernus est. c. p. i
mo carcer vltimissus. dicit enim pho.
v. c. iij. de celo: q. ij. de celo: q. ij. natura
reperit vnū contrariū: i. reperit
reli quū: vñ reperit uz gadulum re
perit uz tristitia. Sed reperit loc⁹
nobilitissimus atqz dignissimus: qui
est celū empireum vt declarat san.
doc. p. vna parte. q. lxxv. ar. ij. a. ve
nerabilis Beda z Basilijus dicunt.
Stati qz fuit factū: vbi angelus re
pletū: plēnū o gaudio: leticia: ergo
a contratio sensu reperit locus qui
est carcer vltimū. Et talis est
infernus: plenus omni miseria z tri
stitia. c. Secundo infernus est car
cer p. vltimissus: vñ dicitur infer
nus: quāsi inferus: propter sua p. v
fundita temerz est centrum terre: vt
p. r. in. iij. sen. Ecce. li. c. Vita mea
erat appropinquatus inferno deoz
sum. Nihil enim est inferno profun
dus. Quod ratio naturalis clare
ostendit. S. enim Tho. in. iij. parte.
Et p. vlt. in. iij. phy. et in. ij. de celo:
inquit. Corpora que sūt magis for
malia: sunt naturaliter superioziora.
Per formā enim vnū quodqz corpus
participat diuinū esse: vt dicit pho
z. phy. Ergo corpus: quod est min⁹
formale est magis inferi: n. min⁹
participat diuinū esse. Et cū infer
nus sit dist. rissim⁹ ab omni sumi

deant vñ dolent: r non lucebit ad consolationē: ne videant de eadē deant: hec ille. Videbunt em̄ dānati multitudinē demonum tam horribilium. Offerentē dānatis diuersis formis trāsfiguratos. Aliqui in forma vřoz: aliqui in forma leonum: aliqui in forma lupoz: r sic de singulis Videbunt eos impozētas fēns. Videbunt multitudinē dānatorum: r sic magis dolebunt. Videbunt illos ppter quos peccauerūt Videbunt patres filios: filij parentes Videbit inimici inimici: partialis partialē. Videbunt multos luturiose amatores suos: r sic discurrēdo de alijs. Non est ergo ibi lux: quā n̄ fieri dānati possunt letari: sed magis tristari: O q̄ maxima est miseria peccator: qui maxima vult eternaliter: esse in tenebris q̄ in luce. ¶ Sexto infernus est carcer fetidus: et omni immunditia plenus. vñ dicit Basilus p̄uof. f. Tho. adducit in. iij. q̄ in fine omnia ē: ementa diuidentur: id est purgabunt. Et qui quid in eis pulchrum et clarum est: remanēbit superius ad gloriam dātorum: quicquid autem in eis fetulentum et penosus descendet in infernum ad penam dānatorum: r ita feces omnium creaturārum in infernum colligentur. Et quibus intollerabilis fetor emanabit in penā dātorum. Et sic infern⁹ erit sentina om̄i fetoz. fetoz autem infernalis causabitur a quattuoz: primo a ferētī consortio Demones em̄ qui sunt dānatoz socij: sūt valde fetidi. Zoelis. ij. Ascendit fetoz: etus: et ascendit p̄ uero de eius quia sup̄be equit. Scōdo a ferētī supplicio: quia pena ferētī. f. sulphurea p̄nitē. p̄. r. Ignis filij p̄bur r sp̄s p̄cellaz pars scilicet eoz Tertio a ferētī corp̄e suo qz corpa dānatoz erunt fetida. f. iij. de cadaverib⁹ eoz ascendit fetoz. Quarto a ferētī loco. Ter-

ra em̄ infernalis tota est fetida qz om̄i fetoz r immundiciā r est fetiditas In iudicio vniuersi salubres purgabūt om̄ia rea: et eaz feces r immundicias p̄ciet in cloacam infernalem. Terra em̄ est frigida sicca: et obscura. In iudicio deus ab ea separabit quicquid est frigiditatis: sicut citatis r obscuritatis: r p̄ciet in infernum. Quia est a liquando turbida: gelida et temperiosa: sed sic deus om̄ia ab aqua diuidet: totam turbulentiam r tempestuositatem r cogellationem in infernu p̄ciet. In aere dō generant nubes grandes fulgura r tonitrua. sic deus om̄ia lsa separabit ab aere et in infernum mittet. Ignis enim habet fumo stratem r ardorem r lucem. tunc autem deus separabit a terra ardorem r fumositatem: mitteat r eoz regionē dānatorum. Non solum autē deus in cloacā infernalem p̄ciet feces elemētoz: sed etiā dānatoz r erum. Si quidē fer gaudiō doloz: fer sapientia est fatuas et obliuio. Fer sanitate egritudo. Fer uirtute mors. tunc deus a gaudiō separabit doloz: a sapientia fatuitatē r obliuio necesse sanitate egritudinem r uita mortem. Et omnino dolozem: obliuionem: fatuitatē r firmitatē: mortē: et in latrā p̄ciet et infernalē. heu quā lsa fetoz: heu quā p̄uēdo. heu quā immunditia. f. iij. Er̄ p̄ sua uide fetoz. f. iij. qz qz claudit sanctus Tho. in. iij. di. l. q. ij. r. iij. nihil erit: quod non sit etis materia tristiciē: nec de erit aliquid p̄tens ad trāscendē hęc ille ¶ Septimo in inferno est carcer vermī nosus: hec pena ē maxima de qua f. a. vltimo ē. dicit. Vermis eoz non morietur. In inferno namqz vermēs immortales credēdū sūt: qui carnes ipoz sūt sine cotrozē. Unde Zudeb. xvi. Dabit ignē r vermes in carne eoz Item. Ecclē. vj. Cuncticia carnis impij ignis r ver-

mis. Sed querunt doctores vrum in inferno sit vermis materialis: an vermis sp̄ialis. Respondet sanct⁹ doctor in. iij. contra Gene. c. xij. r in. iij. sen. d. l. ar. ij. q. ij. Vermis qui i dānatis ponitur nō debet intelligi esse naturalis sed spiritalis: qui ē conscientie remanens: qui dicitur vermis in quantum ouis que p̄tuit dīne peccat: r iam affigit: sicut vermis coipis et p̄tuit edite ortus affigit pungendo: hec ille. Si autem intelligamus copozaliter qz in inferno sit vermis materialis. Hoc est e diuina potentia in vltimo dānatoz: vt sicut in hac vita de vermibus delectati sunt. l. de rebus corruptioni subiectis: qz maxime verificat in luxuriosis: qui delectant carne que in vermem cōuertitur p̄p̄ quod dicitur Job. xxiij. Dulcedo illius vermīs. sic et dmes patiens in penā. Juxta illud f. a. xij. Subter te sternebunt tineae: operimentum tuum erit vermes. Et qui bus apparerit qz lectus dānatoz erunt vermes r serpētes. O de licatī simoz suis vniuersi pulicis non p̄mittit vos domitare: heu quid fatidicis cū tot tineae: tot vermes: tot serpētes: non vna nocte: noui vna die sed eternaliter mordebunt vos eternaliter manducabunt carnes vestras: eternaliter corrodent medullas: surgent sanguinem Siue igit sit vermis conscientie id est sp̄ialis siue vermis materialis vt quidam volunt: pena erit maxima: dolor erit intollerabilis: cruciatus erit inextinguibilis. ¶ Octauo infernus est carcer penuriosus. Quis vnqz enarrabit quanta pauper tas: quanta necessitas: quanta indigentia sit in dānatis paret in diuere epulone: qui in inferno postus iua. d. cccc. xvi. anni sūt q̄p̄ a gurtulā a que perit quā n̄ m̄m̄t et obthiret et potuit. ¶ Miserrime epulo: vbi cellaria raria tua in q̄ erāt tot diuersa ge-

nera vini: vbi pocula mella. vbi diuersē perfectiones ad refrigerēdū vbi iucharum r poma granata. vbi electuaria et quilla. vbi multitudo famuloz: qui solent cura tibi ad vori fubeat. vbi lumina currentia per tuas possessiones. heu miserrime r tot abundantia in tanta s̄tuit: et es miseria: vt nōmā gutaque habere possis. O q̄ta miseria O q̄ta calamitas. O q̄ta paupertas O diuere gulosi. O abundantia in seculo O vos qz non potestis vna die tetunare: quid facieris in inferno: r nō ibi nunqz cibū nunqz potuz nunqz refrigerer unū habebitis. Sēp̄ per elurietis semp̄ sitietis semp̄ leumabitis: semp̄ in summa egestate eritis. Audite dñm per os f. a. lxx. c. loquētē dānatis. r di. Ecce ierui mei comedēt et vos esurietis. Ecce serui mei bibēt et vos sitietis. Ecce serui mei lerabunt et vos confundent. Ecce serui mei laudabūt et preculcanti cordis r vos clamabitis per dolore cordis: r p̄ cōtridite pus viulabitis: hec ille. ¶ Nono infern⁹ est carcer frigidus: hoc tā gū cū d. Mat. xxij. ibi erit flet⁹ a fletioz dentū. Serido: em̄ dentū causat a frigore infernali. vñ f. iij. infernum infern⁹ d̄ r tartar⁹ a tremore frigidus: qd est ap̄ iferos qz Job. xij. velhas: eternaliter corrodent medullas: surgent sanguinem Siue igit sit vermis conscientie id est sp̄ialis siue vermis materialis vt quidam volunt: pena erit maxima: dolor erit intollerabilis: cruciatus erit inextinguibilis. ¶ Octauo infernus est carcer penuriosus. Quis vnqz enarrabit quanta pauper tas: quanta necessitas: quanta indigentia sit in dānatis paret in diuere epulone: qui in inferno postus iua. d. cccc. xvi. anni sūt q̄p̄ a gurtulā a que perit quā n̄ m̄m̄t et obthiret et potuit. ¶ Miserrime epulo: vbi cellaria raria tua in q̄ erāt tot diuersa ge-

nera vini: vbi pocula mella. vbi diuersē perfectiones ad refrigerēdū vbi iucharum r poma granata. vbi electuaria et quilla. vbi multitudo famuloz: qui solent cura tibi ad vori fubeat. vbi lumina currentia per tuas possessiones. heu miserrime r tot abundantia in tanta s̄tuit: et es miseria: vt nōmā gutaque habere possis. O q̄ta miseria O q̄ta calamitas. O q̄ta paupertas O diuere gulosi. O abundantia in seculo O vos qz non potestis vna die tetunare: quid facieris in inferno: r nō ibi nunqz cibū nunqz potuz nunqz refrigerer unū habebitis. Sēp̄ per elurietis semp̄ sitietis semp̄ leumabitis: semp̄ in summa egestate eritis. Audite dñm per os f. a. lxx. c. loquētē dānatis. r di. Ecce ierui mei comedēt et vos esurietis. Ecce serui mei bibēt et vos sitietis. Ecce serui mei lerabunt et vos confundent. Ecce serui mei laudabūt et preculcanti cordis r vos clamabitis per dolore cordis: r p̄ cōtridite pus viulabitis: hec ille. ¶ Nono infern⁹ est carcer frigidus: hoc tā gū cū d. Mat. xxij. ibi erit flet⁹ a fletioz dentū. Serido: em̄ dentū causat a frigore infernali. vñ f. iij. infernum infern⁹ d̄ r tartar⁹ a tremore frigidus: qd est ap̄ iferos qz Job. xij. velhas: eternaliter corrodent medullas: surgent sanguinem Siue igit sit vermis conscientie id est sp̄ialis siue vermis materialis vt quidam volunt: pena erit maxima: dolor erit intollerabilis: cruciatus erit inextinguibilis. ¶ Octauo infernus est carcer penuriosus. Quis vnqz enarrabit quanta pauper tas: quanta necessitas: quanta indigentia sit in dānatis paret in diuere epulone: qui in inferno postus iua. d. cccc. xvi. anni sūt q̄p̄ a gurtulā a que perit quā n̄ m̄m̄t et obthiret et potuit. ¶ Miserrime epulo: vbi cellaria raria tua in q̄ erāt tot diuersa ge-

horrida visio demonum: confusio peccator: desperatio oim bonoz. Erit em miseris mors sine morte: defectus sine defectu: qz mors ibi semper incipit: et defectus desistere nescit: hec ille. Et quibus omnibus mouentur a planta pedis vsq ad verticem cū perurbatione oculorum: et facti est frigidus: zebem effusio euilantes z uilantes: plorant z incessanter lachryma nunt. O si possemus apponere aures: profecto audiremus voces lugubres: voces lachrymosas: voces febriles: uilulans maximos: quibus etsi ferrea essent corda vsq ad compatiendum mouerentur. vnde Berni. in sermone xvi. sup. Cant. sic ait. pauco gehēnā pauco iudicis uultu. ipis quoqz tremendum angelicis potestatibus. Contremisio ab ira potentis a facie furoris z fulgure z ventis mundi: a confagratione elementorum: a tempestate valida: uoce arcangelis: et a uerbo aspero. Contremisio a dentibus bestie infernalis a uentre inferi: et a rugientibus preparatis ad escam. horreo uermien rodentem et ignem ardentem fumum z uaporem sulphur z spiritum pcellaz. horreo tenebras exartatores: hec ille. Et iterū Bernar. super Cant. eodem sermone. Quis dabit capiti meo aquam: et oculis meis fontem labij: ymarum: ut preceniam sicutibus sicutum z frigidis dentium: z manibus pedumqz dura uincula et pondus carbenaqz prementium stringentium: z uentum meum confumentium: z eum e mater mea vt dd me genuis: sicuti doloz situm amaritudinis: et indignatio eius et plorationis eterna: z excipus genibus: cur lacris tuis ueribus natus in combustione: et cū uant: ignis: hec ille.

Eritio considerare debem? in sermone pperuitat. d uerunt. Doc. vti infernus cū suis penis sit

perpetuus et eternus z indeficiens an tempo talis z finem hñs. Rñdēt omnes facti theolog: tam sancti q̄ alij. Scipue. s. Tho. l. iij. di. xvi. q. l. ar. ij. b. Infern? cū oib? suis penis atqz totius etis z etern? nūq̄ hēbit finē. Et hoc triplici probatione. 1. Primo propter offensū dignitatē dñi. Secūdo propter retributionis condigne equalitatem. Et Tertio propter uoluntatis p̄tate in uoluntate ten.

1. Primo qz infernus cū omnibus suis tormentis est eternus propter offensū dignitatē pena s̄m dñm in mensura delicti erit plagarum modus. Unde maior pena punitur quo percutit alapa uincipem: q̄ alij quencunqz. Sed quicunqz peccat cōtra deum cuius precepta transgreditur et cuius honorem alga impietum in alio finem constituit. Malestas aut dei ē infinita q̄ dñs nō talit̄ peccat dign? ē infinita pena. Et ita pcludit q̄ iuste p peccato mortali peccator: perpetuo punitur. hec ē prima rō. s. Doc. vt supra ar. ij. Ergo infernus cum suis penis ē eternus. 2. Secundo infernus est eternus ppter retributionis condigne equalitatem. Ordo em dñine iusticie exigit: qz sicut pena respōdēt: oportio: q̄ uilē actib? s̄m ibide q̄bū hñ. s. dñānt in supplicis eternum. hec. b. Tho. in. iij. di. vt supra. Et p̄tia scō. q. lxxvij. ar. iij. Et contra sē. lib. iij. c. c. lxxij. per totum. vnde dā. xv. dicit iude uictualis iustus rōs. Dicit edies me maledicti in ignē eternum quē paratus est dyabolo et angelis ei. Et. p̄pterea Aug. in. ij. de. ci. de. ci. ar. iij. factus est malo dign? et c.

no: qui in se peremit bonum quod esse posset in eternum. Et Tertio ut uelimo infern? z sic uene sunt eterne propter uoluntatis p̄tate in uoluntate z eternitatem. Nā ap̄ dñm iudicē uoluntas reputatur p̄ facto: quia ipse magis intuet̄ cor q̄ ea que fores patēt. vt. l. Reg. xvi. Et ideo licet culpa illoz: qui sūt in inferno actu uel actione sūt spalis tamen uoluntas et affectu sūt affectione est eterna. Nā ille qui mortaliter peccat: p̄ponit fruicionem temporalē fruicioni eterne uilimifinis z magis uellet si posset: illo re potari bono in eternum frui: ergo ita debet puniri: ac si eternaliter peccasset. Unde sē. in. iij. dyalogram. Et de pe. di. c. uoluisse. sic dicit. Iniqui ideo sine fine delinquent: quia cū sine uiter uoluisse uisqz iniqui si potuissent sine fine uinere vt potuissent sine fine peccare. Ostendit enim qz in peccato desinunt uinere cupiunt: qui nunq̄ desinunt peccare dū uident. Ad magnā ergo iudicantis iusticiam p̄tinet ut nunq̄ careant supplicio qui i hac uita nunq̄ uoluerūt carere peccō. Et iterum in lib. mo. dicit. Ad distritū iudicij iusticiam pertinet. vt iū q̄ careant supplicio quoniam mēs in hac uita nunq̄ uoluit carere peccato. Et nulli datur iniquo terminus uiliosis: qui quādiu uoluit nō sinit habere terminus criminis: hec ille. Uoluntas ergo peccatoris: qz uoluit esse p̄petua in peccato: debet esse immobilis et p̄petua in pena: z supplicio. hec Raynerus in summā de penis inferni. p̄ty ergo ex his tribus rōnibus theologici qz i infernus cum suis penis atqz totius etis ē eternus: qz ē eternaliter cruciabit peccatores: qz ea uita in peccato mortali transferunt. Unde mseri damnati cruciabuntur in inferno: per totā mltā mltā anno uim quos sunt gustate totius maris: im

suminum: omnīs fontis: oim stagnorum: oim riuorum: oim puteoz omnium cisternarum: atqz oim pluiar. Cruciabunt dico per totā mltā mltā: quot sunt lapilli z solumilia oim litroz: quot sunt arena oim arbor: omnium herbarum: grana omnibus bladoz: uim equam et oim piscium: quot sunt pili oim homin: atqz oim animalium. Quot sunt penne oim uolarium: stelle oim celoz quot sunt angeli tam boni q̄ mali quot sunt hoies que fuerūt. sūt et erunt. Quot sunt littere in omnibus libris totius mundi: quot racemruarum: quot grana seminum. Et p̄ter hoc p̄tinet: tormenta sunt in eternum et in seculum seculi: sine aliquo fine. vt Apoc. xliij. Ascendit fumus ut inuoluet eoz in secula seculorū. Quid igit factis o miser peccatores: Quare non relinquistis peccata: Quare non agitis penitentiam? Cur nō a fugitis corp? senis: z affecitū mundanū? Cur dormitis in festibus peccator? Cur non creditis: que finaliter iustis estis: p̄ uigilā deo tepaliter uer negligentis. Dea somnolenti. Surgite a somno peccator. Abicite opera tenebrarū. De ponite opa: quib? uoluit a rma lucis in dñis: quib? possitis eternas penas euadere. Oate deum dicentes illis. Eub. r. Dimitte ergo me vt plangā paululum dolorem meū ante q̄p̄a datur: nō reueat ad terrā tenebrozam et operamio mō ita caligine. Ubi uimbia mortis et nullus ordo sed sempiternus horroz inhabitat. Qd nobis cōcedat ille qui est scōz glia. hic y grām qz in futuro p̄ gliaz p̄tatorum regnat in seclis seculoz. Amē. c. Feria quarta tertia dominice. De honore parentū. Sermo. xxxij. Honorā parentum tuum. et in matrem tuā. Mat. xv. Dicitur nō uidentis: quia cuncta gubernantur

disponuntur tanta. est quolibet pa-
rentibus prouideri eua filijs quib⁹
plura beneficia cōsulerunt affectu
pariter ⁊ effectu semper hono rā re-
zur. Unde ⁊ inter decem precepta
in duabus tabulis distincta. primū
scōbe tabule uoluit esse vt. cuncti fili-
ij suis parentibus debitum hono-
rem obedientiā exhiberent. hinc
hiero. in epistola de honorandis
parentibus. filios alloquens ait.
Inimamini filij. Machabeum. q̄ ma-
tri suadenti mortem obediuit. ⁊ du-
rum imperium grantauer. aggressus
est ne offenderet genitricē. hoc
est autē quod precipit saluator in
euangeliō hodierno. d. hono rā. ⁊c.
In quo euangeliō tria singulariter
documenta habemus. ¶ Primum
documentum q̄ propter leges mu-
nicipales ⁊ ordinationes particu-
lares non debemus cōmittere ob-
seruationē diuini uim preceptū
hoc tangitur prima euangeliū par-
te. ubi dicitur. Accesserunt ad iesū
scribē ⁊ pharisēi. ¶ Secundum
documentum est. q̄ illi qui sunt ma-
liuoli. et superfluous de quocunq̄
defectu proximī. quāuis minimo.
semper in scandalizant mox phari-
seaz. De quibus dicitur scōba pre
euangeliū. Scitis quia pharisēi. ⁊c.
¶ Tertium documentum est. q̄ ci-
bus et potus non cōiunguntur ho-
minem. sed male cogitationes. ⁊ p-
ceptorum transgressiones. cōiungunt
nam hominem. hoc patet ubi R̄.
dēns autem petrus. ⁊c. Quia totum
hoc euangeliū pertinet ad
honorē parentū. hodie de ipō hono-
re parentum tria hodie cōsidera-
bimus.

¶ Primo. necessitatem

¶ Scōbo. peccabilitatem

¶ Tertio diuersitatem

¶ Primo circa honorem parentū
considerare debemus necessitates
quanta necessitate cogantur filij
honorare parentes. quadruplici

de glaro. primo lege naturā. se-
cūdo lege diuina. tertio lege hu-
mana. quarto lege exemplari. pri-
mo lege naturā. de glaro dicit. s.
doct. in scōba scōbe. q. cxi. ar. iij. Om-
nis effectus naturaliter ad suā cau-
sam reduci. vt dicit p̄s in li. de
causa. vi. d. de di. no. dicit. c. iij.
Deus omnia in se conuertit. dicitur
git. trahit. et ordinat. sicut omnia
a qua eōs effectus dependent. vt di-
cti p̄s oculi in li. de causis. Et Ari.
in primo Meth. primo de celo. In
scōbo vegetabilium. In li. de uita et
morte. In libro de secretis secretorū
rum ad Aleran. Et Plato in Tim-
meo et Apuleius de deo so cratis.
Semper enim potest q̄ effect⁹ ordi-
netur ad finem agētis. Manifestus
est autem beneficiorum in q̄stū hu-
iūsmodi. esse causam. requiritur.
Et iude naturalis ordo necessitat. vt
ille qui suscipit beneficium per gra-
tiam recompensationem conuer-
tatur ad benefactorē. sicut modus
vriusq̄. Benefactori quidē in q̄stū
hūmā debetur hono rā ⁊ reuerentiā
q̄ habet rationem principis. sed
p̄ accūs debetur et subuenitō. et si
suscipit illi iudicat. Inter omnia au-
tem beneficia. quibus primus est
deus. qui est principium eandē ⁊ gu-
bernant in nobis. secundū sunt pa-
rentes. p̄ter ⁊ mater. p̄ter est
benefactor. principalis concurrēs
in generatione. vt p̄s dicit in li.
p̄s. Et vriusq̄ principium actum. vt
dicit p̄s in li. de animalib⁹. ma-
ter uero est principium passuum mi-
nistrans materiam. ergo filij debet
habere respectum ad parentes vt
ad causam eōs hono rā ⁊ uenerē
do licet nunq̄ possint eos equalē
ter honorare et uenerari. vt dicit
p̄s. viij. ethy. Sed dices. Quid be-
nificia habent filij a parentibus.
R̄ndet. q̄ doc. i. iij. sen. d. xij. q. i. ar.
ij. cū p̄bi loq̄so. viij. Ethy. di. filij
tria maria beneficia hnt a patrib⁹

¶ Primum est beneficium naturale.
¶ Scōm. est beneficium inuentionale.
¶ Tertium. est beneficium doctri-
mentale.

¶ Primum beneficium est essenciale. s. esse
q̄ bonus tā grande est vt sit in ipis
filijū fundamentū omni bonoꝝ alio-
rum. Nā qui non hnt esse nullum a
liud bonū hnt p̄nt. non uita. non sen-
sum non corpus. non alas. non gra-
tiam. non bona. nō diuitias. nō fa-
mā. non sciam. nō sapiam. non uir-
tes. non glām padū. Ad eo ipm eē
est bonū vt ab oibus sit desiderabile.
Uñ p̄s iij. de aia inquit oia appe-
tunt esse. illi⁹ cā agunt in natura
propterea Boetius de ebdomadi-
bus ait. Omni bonoꝝ ipm esse bonus
est. Cuz igitur filij a parentibus re-
uerentur. esse. qd est tā excellens
bonum debent eis hono rā reuerentiā ⁊
et timo rā. Quē em parentes loquuntur
filij. mēdeat cū reuerentiā. capi-
te discooperto manū p̄ plicatis. dis-
cetes. Domine ita. dñe non. Ma-
gistra. mater non sicut apud nos est cō-
suetudo cum sez inuenis loquū cuz
superiore. O q̄ dulce. O q̄ si uale in
auribus parentum. hūm. illud. pa-
ter ⁊ mater. C̄ redmi hūm. illud uo
scera. eoz mollificauerit ⁊ liqueūit.
¶ Quapropter Ecclē. viij. c. hono rā
patre tuum. et gemitus matris tue
non obliuiscaris. Memento quū nū
per illos non fuisses. Et Thob. iij.
Cuz acceperit deus aiam meā cor-
pus meum sepeli ⁊ hono rā habebis
matrē in oibus diebus uite etuā.
Dēnoz em esse debet que. quāta
pericula passa sit p̄pter te in uero
loq̄. Cū autē ipsa cōpleuerit tēpus
uite sue sepelies eā circa me. hec il-
le. ¶ Quāta pericula ⁊ dolores ⁊ an-
gustias patuit matres p̄pter filios
perdunt gustus. p̄dunt sonum. per-
dunt uires corporis. affligunt tristitia
et alterant. Sed p̄ maxime cum tē-
pus prius aduenit. Quis explica-
re pot̄ dolores sētibiles ⁊ penas q̄

parentū. Expe incredibiles est. nisi
eis qui experientias hnt. vñ h̄ero.
de hono rā dicitur p̄teribus. p̄bebat
parentibus amor. iuxta uo impēdo
primi nobis sunt cā effecti. Exhibe-
te p̄teribus filij. q̄ uos potestas pater-
ni nois cogit que a deo est. eoz me-
ritis attributa. vt ipsa de uobis ex-
gat. quod natura iubere non potuit
¶ Quāta quoz debet impēdo re-
uerentiā q̄ uobis vtri uero. ser-
uientes. pondus corporis tolerā. atz
q̄ igno rā potestates infantia. famu-
larū quēda exhibent nasciturus.
illo tēpoze non tm sibi mater esurit
nec acceptosola digerit cibos. Ma-
ter uicualiter. ⁊ ille q̄ latet. eius
q̄ mēba alteri. cū est honeste pasci-
tur vt hō futur⁹. altemo nozū. fa-
turerur. hec ille. ¶ Scōm beneficium est
inumentale. Nutrimētum eniz
vt inquit p̄s in li. de aia. ordina ē
ad cōseruationem inditūm. Nu-
trunt vtiq̄ filios ipi. parētēs. ⁊ ma-
gister bando etia lac. p̄puz ad com-
edendum ⁊ masticandum cibū. Labo-
rat pater exeret se mater. vt. iustifi-
cietur. p̄uideat filij in cibo. ⁊ po-
tū. uelut mē. cāciamentis. Labo-
rant. p̄rogēdo ⁊ defendendo a cō-
tra hōs laudando. balneando. auferē-
do inimicūdas. purgādo p̄nicitio-
los eos desiccando. modo ad igne-
uēdo ad solē. Cōtinet insup paren-
tes. eos nutre sine p̄lacitū. sine le-
rundo. modo blandiēdo. modo applau-
dendo. Et uolentiens ipi parētēs
non capiunt. somnuz. nē filij aliquid
parentum aduerit. vñ h̄ero. de hono-
re parentū ait. Memento parentū
in me. q̄ talis sis quoz manibus
incremēta sumpsisti. hec ille. Quia
autē ⁊ parentibus filij acceperunt
nutrimētū. cōiunguntur ipi natura
li. esse. exhibere et ipsa parentū. ⁊ ma-
gister dicit. enia. vt sicut diligēt
nutriunt uire filios. in infantia. p̄ter
q̄. adolefcentia. sic ⁊ ipsi filij cuz
diligentia nutriti sūt in senectute

in infirmitate in necessitate. p̄nc
diligentiā obdit sapiens. Ecclesiā
sticus. iij. c. s̄ illi suscipe senectā pa
tris tui: & non contristes eum in ob
vita tua. Si defecerit sensu venias
da illi: hec ille. Senectā parentum
est fastidiosa in iudā: b̄nosa: gra
ui: & edulosa: suspitiosa: in fructu
sa. Tu: ḡitur fili suscipe eā memo
rans q̄ tu eras infans: quō turba
bas parentes tuos: s̄ ierū plozaru:
non timebas eos domi re: de curp̄
te sp̄z: in cunis iacens: inuolutus
in ster core: & iuna: sicut p̄ cell? in
fimo: nec parentes te hō trebant: s̄
to lerabant: subuenientes in obitu
tuis necessarij. Suscipe senectam
patris: cū sero dormiit p̄git discal
ciando. q̄ necesse fuerit purgādo
sibi pedes: s̄ iudendo yngulias: lecto
collocando: applicādo p̄nās calē
factos. Quādo de nocte clamat: cō
queritur: dolet surgat filij peten
tes: q̄ factio opus sit. Subministrā
sibi vasa ad sup̄fluitas capiedas
Dent sibi de iulepo: de sūcharo: de
stilla ro: p̄nent cibaria delicata:
fistula eozū facultatē: & si opus fue
rit pro medico m̄stāt. Cū sur ex
runt assent: filij: inuent: v̄stifā: vo
cant ad ignē: lauent sibi manus: fa
cies: caput p̄ctinē: calcient: ap̄tē
sibi vestimenta: sint cum eozū erit
domus: dux pergat ad ecclesīā: velut
ba culus senectutis: aut sollicitus
senti necadar in via ne offendat
sibi pedes. Audiat cū eo dū m̄no
gantes & o: antes. p̄ eius salute. Cū
q̄ ad domū redierunt eos: p̄pa
rent sibi mensā: iaryna r̄vium mi
nistrē: a quā: in cū dē panē: carnea
fruct? poma: & si necesse sit: ouis fio
ponant: tepore est iuo expellat mu
scas: faciant et del fresco. s̄ iue p̄
parent fer: ulū salā: b̄nā b̄nā con
dita. Loquantur sibi verba dulcia
verba consolatoria: confortādo ad
edibum capiendū. Post refectorem
reddat cum eis gratias deo. Juvē

ipse sit matres in omni famulatu
laucē: seurellas: ollas: v̄t illa: gra
deant scobarē: domos: lauare pan
nos infanulos leuē: mane: caput
illū lauent. Vestes diffusas & lacera
tas: discant & refarcire: cuam faria:
re infantes non pudeat. Suscipe er
go s̄ iue seurellam patris tui: iua
ad eo habes esse tu: quia ad eo na
stritus es: quia quicquid ipse habes
tuum est. Et ne contristes eum: nec
in verbo: nec i factō: sed verba tu
sunt dulciora super me. et fauim.
Et si defecerit sensu capeas illi ne
ipsum irrideas: sed sibi compare
re Audi p̄tero. de honorandis paren
tibus ad filios loquentem. Audire
sibi fatuiter non iustionem: p̄ce
pta legis affectu debiti amoris im
plete: Seruire patris sui futuri pa
rentes: et matres v̄t as tenera di
ligēte p̄ierat: v̄t v̄t re conuges
cupiant matrum nomine nūc
mepari. Nemo patris in asp̄ria v̄t
bis ledat. Non sit amara dulceda
hec tamen sit inter parentes etiā
lioz. quod domino luente in aera
confundit. Affectus sonet quicquid
lingue dixerit libe: oium. Inter
hasas contunctas p̄fero: as pie
tatis iura feruentur: hec filio ium
ota loquuntur: quod delectat parē
tes audire: hec ille. Et iterum hie
rony. in ep̄sola de honorandis pa
rentibus ait. Sit tui gr̄as vita ip
sorum: quibus cario: est vita tua
q̄ p̄popia. Redde amoris vicem co
lemp̄tē: et as: hec ille. Q̄ Tertium
est beneficium doctrinale: paren
tes filios docent loqui. docent. i
debent docere: se s̄ iua re signa cu
lo crucis. docet pater noster Eue
maria et credo in principio erat
verbum. Saluē regina: docent bo
nos mores: docent virtutes: indu
cunt ad confessionem: ad missam: ad
predicationem: m̄strū eos ad scho
las ad studium: et sic ipsi filij efficiū
tur docti in diuersis scientijs. Ob

quas aliqui medici: aliqui legisti:
aliqui canonice: aliqui theologo:
aliqui predicatoris: aliqui domi
nū consilia r̄q: aliqui rectores: a
liqui orato res: alij generalis: ius
dij regēs: a liqui ep̄i: aliqui cardia
nales: aliqui papē: sicut experientia
docet. O quantū valer lumen scien
tię. Scientia em purgat illuminat
ac perficit intellectu. Ideo omnes
eam naturaliter appetit. vt inquit
p̄p̄s p̄mo Metha. Cum igitur ali
lij ab ipsis patribus acceperint lu
men doctrine coguntur: lege natu
re: ipsis parentibus magna exhibe
re obedientiā: vt quod ipi dixerint
sine contradictione: itaq̄ obedien
do p̄leant. vnde Ap̄l̄ Ep̄l. e. vi. si
lij obedite parenti: v̄t ius in dno
hoc. n. iustū est. Obedientes omni
no debent parentibus esse. In iustis
et honestis maxime: q̄ non sunt con
tra anime salutē. v̄t hugo de sapi
v̄tore ait. Obedire debemus pa
rentibus in omnibus: exceptis in
his in quibus dei patris dlectio of
fendetur. Et hiero. ad futuraz. ho
nozā patrem tuum: sed i te a vero
patre non separat. Tandiu loqui s̄
ḡnibus copula: quando s̄ iue sumi
nouerit conditozem. Alioquin tibi
Dau d̄ protinus clamāt. d. Audi si
lia et vide: et inclina autem tuam:
et obtuliscere p̄p̄m tuā: q̄ domū pa
tris tui. Et concupiscit rex deo: q̄
tuum: hec ille. Q̄ Secundo necessa
rio inducuntur s̄ iue hono: a parē
tes lege diuinali. Deus ent. in. iij.
p̄cepto sue sacratissime legis: p̄
cipit et vult omnino: q̄ partes ho
no: entur: et eis reuētia exhibe
tur: sic dicens. honoza patrem et
matrem tuam: v̄t is longeuus su
per terram. Rom. xx. i. xii. c. Et qui
male dixerit patri vel matrem iure
moriatur. In nullo et enim p̄ce
po ponit ista promissio: et comi
natio: nisi in hoc p̄cepto de hono
re parentum. Quo datur intelligi

q̄ placet deo: quando hono: antur
parentes: et quantum sibi displicet
quando non hono: antur. Et vt nul
lus se excuset positus in practica: ta
le ac tantus p̄ceptum. Nā ipse filij
dei: vt ius deus: & vt ius homo hono
rauit matrem suam in vita: cui sub
teritū obedientissimus fuit. Lucē
ij. venit nazareth & erat quibus
is filius. vnde Bernardus. Quis: quod
deus hoibus non legis fuisse: in do
mo v̄t ius aliquis: nisi ipa virgo.
Joseph: & xpus. vbi autem sunt r̄ ea
personę in domo: multis indigent
seruicij. Quis fā ciebat seruitia in
domo: Certe Christus. Dicit in naz
Lucas. Erat subditus iustis. Et ipe
mei: xpus dicit. s̄ ius hois non v̄t
nū multari sed m̄ iustitiam. Mar.
xx. c. Magister hyslo. Sco. inq̄t ch̄z
sp̄s tu: ab a quam de s̄ iue naz
areth. Virgo sacratissima die cū
Joseph contēdente: de potrand
squam. si ipsa t̄ret pro aqua. Sed
Joseph: e contra: volebat ire. At
beneficentis filius iustus dirimens
questionem potrabat lagenam a
quo: dicens. pater mi. vobis estis an
terquis ideo non decet. Et vos ma
trē meę estis illa que me genuit
spiritu sancti virtute. Ideo ego vo
bis debeo hono: em et seruicia exhibe
bere. Si ego obuiam fuissem ch̄z
li: dixit enim virgo. Ita beneficē s̄ i
vobis qui estis dominus et m̄i cōtra
to: potrat aquam. Cui non p̄ce
ptum nisi hono: a parē
tis: vel cui non p̄ceptus terrē
v̄t in domo v̄t iue producat aquam
exemplum alijs et ita practico
p̄ceptus de hono: a parentum: vt
oēs s̄ iue dicant a me: s̄ iue obedi
tes suis parentibus. Q̄ b̄ndicē s̄ iue
p̄optera e Aug. ait. Erubescat ho
mo fieri iugibus: quibus filia facit
deus hono: auit matrem in morte: q̄
pendens in cruce Joānis eam com
mendauit. O s̄ iue dulcissime qua
o iij.

si memoz passionis tue: de uulsi-
ma matre curaz habes. honozauit
post mortem: quia vt Sedulius di-
cit r ambrosius. Resurgens a morte
pmo dulcissime msi apparuit. Ite-
rum honozauit matrem uiuentem: quia
eam in suam reuerendam matrem
elegit. honozauit eam moziens: qz
personaliter cum tota curia celesti
ad eius mortem uenit. honozauit
matrem de hoc seculo recedens: quia
ipsa ipsam cum corpore a ia ad ius
dexteraz collocauit. honozauit ma-
trem in celo regnantem: quia per
eius manus omis gratie transeunt.
Sicut omnes misericordie. An can-
tat ecclesia. Maria mater gratie:
mater misericordie. Quis igitur filii
suis supbus iam non honorabit pa-
rentes? Quis arrogas: quis tumens
non dignabitur imitari dulcissimi
filium etermi patris: dulcissimi
filium intemerate virginis: dulcissimi
filium sanctissimi sentis Joseph: pa-
tris spiritalis r putari. Ptz igitur
qz lege diuinali oēs filij tenentur
parentibus obedire: qd summo deo
placet: a deo vt psumo preceptus
deus dedit: post precepta perimen-
tia ad honore suus est preceptus de
honore parentis di. honora patre-
m r matrem tuam. ¶ Tertio co-
gnitur filij parentes honozare: le-
ge humana. Sancta mater ecclesia
in concilio gregensi determinauit.
Qui non honozat patres dz ecclē-
cari. Patet hoc in decretis. sic dicit.
c. i. Insuper qui non honozant pa-
res non dando eis alimenta uidentur
homicide. In decretis. xij. q. ij. c.
Qui abstulerit. xij. q. iij. Inf ce-
tera. d. lxxvi. Notatis. Et Amb.
d. lxxvi. c. In d. singulari. sic dicit.
Ceterum traditio dei est: vt prius
pascas parentes. Nam si iuxta di-
uinum oraculum: contumelia parē-
tum morte iuratur: quanto magis fa-
mā: que multo grauior est. Quo lo-
co insolenter patris infrenat iactā-

tiam: hec ille. Et. vi. q. i. c. Infames
p propterea qui patrem continent vel
derelinquit omne ius perdit vt ha-
betur per Baldū. C. de infantibus r
epositis liberis. l. vnuquisqz. pl^o
dico. Si filius esset papa nihilomi-
nus debet honorare parentes: sicut
Balf. de in ius vocando. l. ad opti-
um in principio. filij enim semper
tenentur debitā r deuotā obedien-
tia r reuerentiā parentibus egi-
dere. vt. C. de prima pñte. l. congru-
enter. Et. ff. de in ius vocando. l.
Generaliter. Immo si non honozat
parentes perdunt hereditatē r ipa-
pūatū: r bonis paternis: vt in au-
tentico de appellatione. §. cognosci-
tur. et. §. causas. Col. viij. r in glo.
in. c. Quintauel de iure iurēdo. Sz
et exempla: hoc loco non sunt pre-
termittenda quibus filioz animi r
ad parentis amorē p uocari potest
Recitar. Valerius maximus lib. v.
q. Coriolanus nobilis eius roma-
nus maxime consilij in repub. et-
stens inique damnatus a romanis:
eruit Roma r trāsiit ad Uolscos
ciuitatis Romano:us a quibus fa-
ctus est dux belli: contra Romanos
Qui uulter dimicās: et post multa
sz ciuitates r terras a deceptis. ad
fossas quinqz milium passuum abve-
de castra posuit: agrum romanum
depopulans. Cogit romanos sup-
plicare sibi pro pace. Ad quem pri-
mo miserunt legatos: deinde facer-
dotes cum infulis. Qui nihil profe-
cerunt. Sz exibat senatus. Trepti-
dabat populus: viri r mulieres exi-
tuum pariter lamentabantur. Tūc
Aerturna mater Coriolani bucena-
secum uoluntiam uirozem predicti
Coriolani et filios eius peruenit
in castra Uolscozum. Quam cum
Coriolanus filius eius ueller am-
plecti: illa reuertens ait. Sine vt feti-
um an ai ad hostem uenerim: an ad
filium: an captiua mater ium: an non
O septe senectus mea: quis te eritū

deinde hostem patri uidi. Quomo-
do potes populari hanc patriā que
te genuit atqz aluit: nisi te genuis-
sem. Roma non opugnaretur. Cui-
qz scitibus et eulatiibus terram im-
pleret. Coriolanus commotus at
qz complex^o matrem ait. Espugna
siter uicisti iram meā: patriam tuam
precibus libertati dono. Continuo
qz cum exercitu discessit. Aliud ex-
plum ibidem. Valerius ponit: r mul-
tis libz septimo. Quedaz multi-
mo quoddam flagitium: cum iussisset
obtradi iudicari: noluit eam ius
dici comburere vel alia morte pu-
blice eam punire propter honorem
parentis: sed inclusa est carceri: ut
ibi fame periret. Filia uero et que
erat nupta de licentia iudicis eam
in carcerem et quoridie uisitata: pri-
tamen eaz diligenter perserua ba-
tur ne aliquid comestibile sibi de-
ferret. Filia uero extracto ubere sin-
gulis diebus propro lacte matres
alebant. Cum uero uideretur erui
qz tanto tempore uiueret: reperit
est qd fiebat. Et sic iudex perate mo-
tus: matrem filie donauit. Aliud in
super exemplus ponitur in libro de
natura animalium. Quando cicone
senectur filij parentes suos in
nido ponunt: et uelut infant es iur-
ta pecus suam collocant fouent et
nutrunt. Queqz etiam alia anima
fiera ferocia naturalis instinctu: suos
parentes amat. Oigitur ingratis
sunt filij. O bestiales filij. O paga-
nis deteriores. O crudeliores be-
stias: estore parentibus obedientes
estote humiles: estote reuerentes.
Sitis timorati: sitis solliciti eis sub-
ueniendo: eis seruendo eos suppor-
tando: quia ab hoc lex naturalis
lex diuinalis: lex humanalis uobis
constringit: uobis precepit: uobis
imperat. Unde hierony. ait. Erol
ue filij quod debent: et officia debita
quæ illis exhibe famulatu quia
parentibus nemo reddere potest

quantus tenetur: hec ille. Et Amb-
sist quantum tibi summi iudicis
si non pacis parentes. Illi debet qz
habes: illi debes quod es. pascas pa-
sem matres. Nam si paueris: adduc
non reddis fieri cruciatu r dolores
quos pro te passa est. Nō eddidisti
obsequi: qd p te illa gestauit. Nō
reddidisti alimenta que tibi tribuit
non pietatis affectum. mulgens in
labijs suis ubera: hec ille. hic por-
tari fieri finis: quia materia est alia
qualiter prolata.

¶ Secundo principaliter circa ho-
nores parentis considerare de-
bemus peccabilitatem: ubi querit
doctores vtri in obedientia filioz
erga perentes sibi peccatum sit. et
Respondet prout colligitur ex di-
ctis. l. Tho. secunda scd. q. cv. ar. i.
filij inobedientes cōtumaces r re-
belles parentibz peccant mortalit-
er in illud Ro. i. r. ij. thy. iij. ubi inter
cetera pctā mortalia computat
parentibus inobedientes. Qd tripli-
ci ratione declaro.

¶ Primo. rōne transgressionis.
¶ Secdo. rōne lapidationis.
¶ Tertio. rōne male dictionis.

¶ Primo ratione transgressionis sic
Quicumqz transgreditur leges diui-
nam r eā non obseruat: peccat mor-
taliter. Sed inobedientes r rebel-
les r contumaces parentibus tras-
grediuntur legē diuinam que pre-
cepit vt filij obediant r honozet pa-
rentes: vt patet Erol. r. xij. Math. x.
c. di. honora patrem tuum r matrē
tuam: ergo inobedientes et contu-
maces parentibus peccant morta-
liter. ¶ Secdo ratione lapidationis
sic. Nullus dz lapidari r iterfici nisi
supro pctō mortalit: sed filij inobedi-
entis r reuerentes parentibus: dz la-
pidari r iterfici: patet hoc. Deuf.
xxi. c. vbi dr. Si genuerit homo filiū
poterum r cōtumacem: qui non
audiat patris ac matris imperium

et coercitis audire cōtempserit ap-
prehendent eū: dicitur ad seniores
civitatis rā: post iudicij: dicitur q̄:
si filiū nō prorsus cōsumar: et
monita nōtra audire contēnt: cō-
messātionibus vacat: luctuē atq̄
cōlūm: lapsidibus obicit: et p̄p̄s
cōtūm: et mox: et v̄t aiferat: ma-
lum de medio v̄t: et vniuersis istis
audiēs p̄mēscat: hec ille. Et exo.
xvi. Qui maledicit p̄ri vel m̄ri: mox
temozatur: ergo filius inobediēs
peccat mortāl: et Tertio ratiōne
maledictionis filij inobediētes et
irreuerētēs maledicunt anathema
tīzantur et excoicantur a deo patre
et filio: et sp̄sancto: ergo peccat mor-
taliter. Deut. xviij. c. Maledic̄t in
quit deus oipotens: q̄ non honorat
patrē suū et matrē suā: et dicit ois
populus. Amen. Eccl. iij. c. Et ma-
ledictus a deo qui exasperat p̄m̄
et matrē suā. Gene. ix. Maledictus
Cham puer seruus seruozūm erit.
Prouer. iij. c. Oculi qui subānat
p̄m̄: et qui despicit p̄cepta matris:
effodiant eū corat de cor: tentiois:
comedant eū in filij aq̄ule. Et rali
bus alijs maledictis et excoicanti-
a dicit xps. Jo. viij. c. Vos ex patre
dyabolo estis. I. vos inobediētes
patrē v̄stris: estis filij dyaboli sicut
excoicatis maledicti. vnde Petrus
rauenas in quodam sermone ait.
Anelle a soleradiūm: et non lucte-
riūm a fonte et ar. escit. Kamū ab
arboze et elicicatur membrū a cor-
pore et putrefcit sepāra filius a de-
uotione paternā et tūm non est filij
sed frater et collega eozūm de quibus
dr. Vos ex patre dyabolo estis: hec
ille. p̄pterea tales contumaces
filios triplici pena de^o punit et fla-
ge. lat. et Primo p̄uatur vita cor-
porali. Solent tales violētē et fudi-
tāne morte et ip̄souis p̄re: licit
v̄tq̄ in ps. scriptūz est. Suiuo dese-
terunt: p̄nerunt p̄pt̄er iniquitā
om̄ suā. Et iterūz in ps. v̄t sicut

guinum et dolosi non dimidiabunt
dies suos. Unde Mat. xv. dicit dñs.
Qui maledicit p̄ri vel m̄ri: mox
temozatur: ad ostendēdū q̄ plus
vniueris illi obediētis parentibus
bus. p̄ter exemplum de Abalon
qui cūm p̄secutus est patrem suūm
Dauid p̄p̄s capillis ad arborē
suspensus: irribus lanceis ab Joab
transfossus miserabiliter mortuus
est. Aliud quoq̄ exemplum in Car-
thelona. Iuuenis quidam. xvij. an-
nozūm parentibus inobediēs la-
ro effectus caprus et suspensus in-
terit. Jamq̄ pendente in patibulo
cū om̄nio esset imberbis: toto po-
pulo vidente emittit barbā: muta-
tat faciem capilli capris pendente
crefcentē gradatim canescētē atq̄
et hescens v̄tq̄ ad decēpitā sene-
curem: quasi. xc. annozū se ondēdē
cuncto popo mirabilis factus est.
p̄ter hōm̄ signa v̄t deus ondere
q̄ ad falē deue nisset etatem. Il filius
parentibus non fuisse contumax et
rebellis. Aliqui submerguntur in
aquis: aliqui comburuntur: aliqui
occidunt bombardā: aliqui sagitis
tristis aliqui in guerra. Et sic diuersis
mode p̄uānt vitā corporali. et Se-
cundo p̄uānt substantiā repōali
Lacet enim tales inobediētes suis
parentibus: non tam subito moziā
turviunt tñ in magna paupertate
et miseria. Et sic conent lucrari exer-
citando se artibus et exercitijs: tñ
semper funt in magna calamitate.
Unde Ecclē. iij. Iustozū p̄tōzū pe-
riet hereditas: et cum semine eozū
assiduitas opprobzū. Et Ecclē. v.
scriptū est. Generatū filij: qui i sū
tā egeat et erit. Tales insuper in-
obediētes parentibus vel non ha-
bent filios: vel i habēt cito mortui
sunt: vel i viuunt: in iudicio paren-
tum a deo v̄tne p̄mittitūz. Nā
dantur illis iij. mozi p̄tōzū: nā m̄
dementes: insulsi: scelerates: moze
rati: scādātozū: lasciu: rebelles: pa-

rentibus oibus odiosi. Sap. iij. c.
Et iniquis est omnes filij qui nasci-
tur testes sunt nequitie sua. et Ter-
tius in interrogatōe sua. et Ter-
tio cruciabitur igne infernali. Di-
cet namq̄ iustissimus deus in v̄t iu-
dicio: vt patet. Math. xxv. his qui
extraneis opera pietatis non fece-
runt. Ite maledicti in igne eternūz
qui paratus est dyabolo et angelis
eius. Esuriū et non destitit mibi
manduca re: hospes erant et non col-
legisti me. Nudus et non cooperui
legis me iustitiz: in carceret non vi-
stastis me. Quanto autem grauio-
ri furoze promulgabit sententiā
contra rebelles filios dei. O filij
cōtūm. O filij inobediētes. O filij
gratissimi. Ego esuriū in paren-
tibus vestris et non destitit mibi
manducare. Immo clausi sunt mibi
panem. Sicut et abstulisti mibi vi-
num m̄tē. In domo eram: et de mea
propia domo crudeliter expulisti
meis propijs vestris vendastis.
Infirmitum veluti canem dereliqui-
stis me: sine p̄uotione aliqua. Ite
ergo maledicti in ignem eternūm.
O infames dyaboli: ducite istos
maledictos filios vobiscum: et ma-
nibus pedibus ligatis eos mittite
in ignem eternūz. O ultra rōbali
filij discite a me: andate curi ten-
ta militia dyaboli: quia parentibus
v̄t fultis inobediētes et rebelles
contumaces: v̄t iurūz ingrati
sini. Ecce igit filij charissimi: quo-
modo de^o punit inobediētis filio-
rum triplici flagello.

Tertio principaliter circa ho-
notem parentūz considerare
debemus multipliciter. Contra p̄-
ceptū de honore parentūm multiph-
p̄t offendere filij rebelles: sed in p̄-
tariū duodecim modos adducā: vt filij
inobediētes possint cōtēti ple-
nia. et Primo^o modus vocatur ver-
berari^o: quādo rebellis filij: suis
sacerlegis manibus verberat p̄ciū

vel matrem: certe mortaliter peccat
p̄pterea. Exo. xxi. dñs ait. Qui p-
cussit p̄m̄ aut matrem: morte mori-
etur. Audi mirabile exēplū. Quis-
dam Valentē ad furcas misit: te-
tentiatu: qñ fuit prope furcas: et
dixit eas nobis fractas in illo loco cla-
mauit di. O domine iustissime: nō
impolito crimine mibi inuulsi et false
emissio: sed quia i hoc loco verbe-
raui matrem meam: que orauit desit
dicens. Rogo deum vt in isto loco
tūa quo me percussisti: sis suspensus
et ita fuit. et Secundus modus dē
contumelia tūm: contumelia sūm
s. Doc. secunda secunde. q. lxxij. pro-
p̄t p̄ se est p̄m̄ mortale. Item dicitur
et contumit. Qñ ergo filij afficiūt
parentes contumelia: seu conu-
tius vocando eos insensatos: senes
infantiles vel fetētes: bauosos: vel
cecos: vel surdos: vel desidantros:
intendentes p̄ hōm̄: v̄t: eos graui-
ter offendere peccat mortalit. vnde
Ecclē. xij. c. scribitur. patrē et ma-
trē cōtūmēlis offecerit. et Michē
et c. Contumelia facit filius patri.
Filia cōfurgit aduersus m̄rē suā.
Nurus cōtra socru suā. In p̄ero.
de hōyozūm parentibus ait. Cō-
tūmēlis afficiās patrē et contēnēs
senectam matris confundetur: in
opprobzūz erit: hec ille. Audite mi-
rabile exemplū: vt habetur in lib.
de. vj. donis. filius quidam post
mortem apparuit patri habens
serpentem circa colūz suūm qui se-
pries in die corrodere lignum suū
v̄tq̄ ad radices solum p̄opt̄er hoc:
quia dum v̄neret fuerat pat̄r infes-
tus et contumeliosus. et Tertius
modus dicitur mēdicatio. Cum
s. filij mēdicunt patrē et bla sp̄s
man. vnde p̄ero. Maledicenti pa-
tri et matrē extinguerit lumē: et
pupille oculo: ius v̄t debent tene-
bras: hec ille. et Quarto^o modus dē
tristitatus. Cum filius tristatur de
suis partibus irridendo: substantiā

Ao peccat mortaliter. Nas Cham qui qđ viderat tuncia nst. Post nst. filius Noe: quia irritis patrem quē inuenit discooperum: fuit maledictus ab eo: vt pater Gen. xi. cū dicitur de honorandis parentibus ait. Operetur enim cecitatis sue subire supplicium qui parentis vultus: vel rozu yisu despererit et elatis oculis leserit pietatem: sed ille. ¶ Cuz filij subtrahunt vel negant parentibus alimenta scilicet potum vestimenta calcamenta non prouident res eorum in iurmatibus: peccant mortaliter. Tales enim sunt homicide: vt patet in decretis. xij. q. ij. Qui abtulit. Un. p. uer. xxviii. c. d. Qui subtrahit aliqd a patre suo et a matre: et dicit hoc non est peccatum: pariticeps homicide est hec iū. Exemptum. Quidam filius ita crudelis effectus est contra matrem: qđ non dabat sibi ad comedendum: nisi fabas crudas. Qui tandē moriens nihil aliud dicebat: nisi fabas: fabas: sic cū fabis in ore mortuus est. hoc fuit fabrum. ¶ Securus modus est expulsiuus. Cuz filij expellunt patres de domo: non curantur a se optius de eis quasi non essent: peccant mortaliter. Narrat Cesarus inrabile exēplum. Quidā dētricus note. introducta vxo te expulit matrem et ianā et lachrimātem: a filio prouisionem petentē: quaz filius nullomodo epandiebat sed in magna necessitate eam rediit. Qui cuz quadā die cum vxo in mensa esset: et matris vocem ad os domum pu. sancta audisset: dixit. Ecce dyabolus clamat ibi. Repositus in capsā pulo cocto: quem preparauerat ad comedendum intransmissa mēte supplicante filio vt sine necessitate subueniret et sibi compateretur quā multis iniuriis vobis expellē dicit puer o. Porta pulli: puervo apēta capsā: non in scutella pulli reperit: sed ferpentē picatū aspexit.

De honore patris Sermo. xxiij. triplis ratione ratiūm iobedientia est mortale: corā quos tria flagella diuina iusticia preparauit. Andis contra qđ pcepto multiplicatiōem q. f. Duodecim modis peccat mortaliter. Si ergo cupitis ossili dulcissimi vita longiore viuere. Si cupitis tēporalibus bonis abundare: Si videritis filios habere felices: si vultis eternam vitam natione euitare: considerate quos et quales iniurias contra patres commisitis: et omnes postqđ domus per exercitū humiliter et deuore quibus flexis capite discoopero: manibus patentes: quia vir poterunt habere ad comedendum. Dicit C. si istula dulce canit volucres dū decipit auceps. Sed vtrum debet aures hoc facere: nolo ego sententiare quis forte tales filij haberēt me odio Sed recte sententiat sapiēs. Ecclē. xxviii. c. Audite me magna: et omnes populi et ecclesie rectores: auribus percipite sfilio et multes: fratris amico: ne des potestate super te invita tua: et non dederis possessionem tuam: ne forte peniteat te de pecceris p. illis. Dum ad huc superes et aspiras non immutabit te omnis caro Melius est emi vtili tui terogent. qđ terespiciere in manus filioz tuoz. In omnibus operibus tuis pcellens esto hec ille. ¶ Duodecim modus est detentiu. Cum filij eoz auaricia nolunt soluere legata parentum nec satisfacere iura eoz: vltimā voluntate que pro lege habet. vt patz. xij. q. ij. Ultima voluntas. Et c. desacrofanc: ecclesijs. l. i. Tales emvocat vxo necato res aiaz: et vt inideales ecclesia sup expellend. xij. q. ij. Cui oblationes. ergo mortali peccant. Audistis filij charissimi: tūi obligatiōē: quāta conatio ne quilibz teneb obediere suis parentibus. Audistis peccabilitatē: quā

triplicis ratione ratiūm iobedientia est mortale: corā quos tria flagella diuina iusticia preparauit. Andis contra qđ pcepto multiplicatiōem q. f. Duodecim modis peccat mortaliter. Si ergo cupitis ossili dulcissimi vita longiore viuere. Si cupitis tēporalibus bonis abundare: Si videritis filios habere felices: si vultis eternam vitam natione euitare: considerate quos et quales iniurias contra patres commisitis: et omnes postqđ domus per exercitū humiliter et deuore quibus flexis capite discoopero: manibus patentes: quia vir poterunt habere ad comedendum. Dicit C. si istula dulce canit volucres dū decipit auceps. Sed vtrum debet aures hoc facere: nolo ego sententiare quis forte tales filij haberēt me odio Sed recte sententiat sapiēs. Ecclē. xxviii. c. Audite me magna: et omnes populi et ecclesie rectores: auribus percipite sfilio et multes: fratris amico: ne des potestate super te invita tua: et non dederis possessionem tuam: ne forte peniteat te de pecceris p. illis. Dum ad huc superes et aspiras non immutabit te omnis caro Melius est emi vtili tui terogent. qđ terespiciere in manus filioz tuoz. In omnibus operibus tuis pcellens esto hec ille. ¶ Duodecim modus est detentiu. Cum filij eoz auaricia nolunt soluere legata parentum nec satisfacere iura eoz: vltimā voluntate que pro lege habet. vt patz. xij. q. ij. Ultima voluntas. Et c. desacrofanc: ecclesijs. l. i. Tales emvocat vxo necato res aiaz: et vt inideales ecclesia sup expellend. xij. q. ij. Cui oblationes. ergo mortali peccant. Audistis filij charissimi: tūi obligatiōē: quāta conatio ne quilibz teneb obediere suis parentibus. Audistis peccabilitatē: quā

Feria quinta tertie dñice.

De accidia. Sermo. xxv.

Argens nūmstrabat illis. Luc. c. xij. Non sit pigra et negligens focrus apłi. Petri ad Romam cum surgere pceptum. que reddita sibi sanitate. ipi saluatori solliciti: figura dat nobis exēplum ecurē: dū omnem roborē em: accidiam qđ negligentiam: necnon considerandi quod Aug. dicit lib. de cōstitutiōe. Memēto quā non do omne ius ut ad defidia rozentibus prouenit regnum celozum sed v'lenitiam vtqđ facientes diripiunt: et

Nihil inducit mortē spūalem in animam: nisi peccatum mortale. Scđ accidit opatur mortem spūalem animam occidendo: p'obatur dicit em̄ apostolus. ij. cor. vij. Seculi tristicia mortem operat. Eccl. xx. Multos em̄ occ' dit tristicia. Et vt dicit Dama. vbi supra accidit eristicia qđam: ergo accidit est peccatum mortale.

Secundo principaliter confidere debem' a cecidit maligna tritionem. tres sunt huius vitij malignitates.

Prima est creaturis contrarietas. Ubi dicitur in libro de animalibus. Secunda est temporis perditio. Tertia est diuersorum malorum inductio.

Prima malignitas accidit ecre arum contra ritum. Ubi aduertitur quod verum esse Ari. sententiam in qđ de ce. Quod omnes res et omnes creature sunt p'op' operationem. vnde quilibet creatura suo modo operat. Inceptam' qđ videt e hanc firmitatem in sole. Nam illi dominus preceptum posuit: p'feribit: vt liceat et vt singulis diebus veniat ab oriente in occidentem et singulis noctibus reuertat in orientem: qui semper impiet hoc preceptum semper operat nunq' pigritat: nec die nec nocte: nec hieme: nec estate. Quauis laboret in vno die: tamen eriam mane surgit in sequenti. Et hoc est quod dicit Ari. ix. Metha. Sed semper agit et nunq' quiescit.

Diuersa enim operat: vt dicit in p'imo Metha. Sol suo motu infamat terram: et eleuat ea ea vaporē calidō. Et ij. Metha. Non cibatur neq' nutrit. i. nō comedit neq' bibit. Et quāvis operet continue non tamen expectat remunerationem suā laboris: nec p'op' negligentiam: expectat talem penam: qualem homo accidiosus expectat. Et hoc non ster Augu. inuehit contra accidiosum di. Indecens est xpiano si eum

in lecto radiis solis inueniat possit enim sol dicere: si potestatem loquēdi haberet. Amplius laborat uert qđ tu: et tamen cum ego iam surrexerim tu dormis: hec ille. Sic stelle agunt: vt ait Arist. ix. Metha. stelle semper agunt: nunq' qui quiescit nec fatigant: sic ceteri planete currentes influentes r'opantes. (Secundo postulum videt in elementis. Terra que fuit Ari. i. Metha. est grauior: et in locum alia elementis inferior: continue operatur ad p'ductionem plantarū: et arbor: prout dicit Arist. i. vegeta. Et licet de se terra sit immobilis: tamen aliquādo mouet: vt patet in terremoto: vt dicit Arist. in ij. vegeta. i. in ij. Metha. Sic et aqua est fluida atq' mobilis fm partem: vt patet primo Metha. ij. vegeta. dicit. Laborio se decurrit aqua. Sic et aer nunq' est otiosus. Agit enim fm modum suum. Et vt dicit Arist. ij. de animalibus. Aer suo proprio mouet motu. Sic et ignis Nam mouet et agit: vt patet primo de celo et mundo. Et in. iij. q. iij. eiusdem. Continue enim calefacit: et fumus est aucto ritas. Operatur et cetera creature animata. p'ouertiozium. vi. Quid ad formicā p'iger et considera viā eius: et discet patientiam. Que cum non habeat ducem et preceptoz nec principem. parat estare cibum sibi et congregat in messe quod comedit: hec ille. Pudet ab erigulis animalibus non trahere moēs. Propterea sancti laborauerunt: et in continuo spūalē exercitiū fuerūt. Audi apostolum. heb. xi. Sancti p' fidem. ij. veteris et noui testamenti: vicerūt regna. opati sunt iusticiam adepti sunt reprobationes. Audi Dauid regem nobilissimum in ps. xvij. paup sum ego: et in laboribus a iuuentute mea De anus sancta p'ouertio. vltimo legitur. pauperem otiosus non comedit. Audi

postolum. ij. cor. xi. In laboribus plurimis in carceribus abundantius in plagis supra modum in moribus frequenter. Audi es quinque quadragenas vna minus accipit: virgibus cesus sum: femel lapidatus sum: iter naufragium feci. Nocte et die in profundis maris fuit in itineribus: sepe hec ille. Sed addicem: de sancto scđoz. Nonne habetur. Jo. iij. Iesus fatigatus est et inuenerit: sedebat sic super fontem. Tantum deniq' ipse laborauit. vt per manus pedes: per totum corpus sanguinem pro sudore effunderet. vnde denor? Bernardus ait. Quādiu vixerō memō rei laborū quos xp'us sustinuit in p'edi cōfessionationum: in docendo tentationum: in ieiunando vigilarum: in orando lachrymarum: in copariendo Recordabor etiā dolor: p'itoz cōiutor: colaphoz: subfannationū exprobatōnū: clauoz: horonz similitz. Alioquin requiritur a me sanguis iusti: qui effusus est super terram: hec. Degenerat igitur vnde clima accidiosus ab irritationabilibus creaturis: et a vni. sancto vni r'pi. qui omib' xpianis ait. Jo. xv. Ego posui vos vt etiam et fructum afferatis: fructus vester maneat. Secunda malignitas accidit e tempo ris perditia. Ait em̄ Seneca. Reliqua a nobis aliena sunt rebus tantum nostrum est. Unde Eccl. iij. dicitur. Nil coferat temp' declinās a malo. hoc certe tempus dicitur elytr operemur bonū. Sal. vi. Dileps habent' operemur bonum. Tempus enim cito transit: vt ait Job. xij. Breues dies hominis sūt et numerus mensurum ei' apud te est. Et iterū Job. vij. Dies me velox ei' r' a sterū: qđ textē reia succidit. Et Bern. Non parum exitus tēpus: quod in factis et dicitis expenditur oculis. Volat verbus irruocabile: volat rēpus irruocabile hec

ille. Unde p're sciofa debem' hoc tempus exhumare: et illud in cōtributione: in confessione: in penitentia in euasione inferni cōsumare. Bernar. Nihil p'ectiofos rēpo: sed hec nihil bodie vltius reputatur: hec ille. Certe si dōna r' p'icula huius r'p'is habere possent: nihil aliud vellent: et sic existētes in purgatorio. Unde Apost. ij. cor. vi. dicebat. Ecce nūc tēpus acceptabile: ecce nūc dies salutis. Cōsummandus igitur est a nobis r'p' in bonis operibus: nec fin sufficit si recte volumus cōsiderare. Nullum est vltim' r'p' in quo debitorēs nō simus. Audi Bernardus in lib. de cōfessionia. Sicut enim nullum est momentū in quo nō vram vob' peccata et misericordia: sic nullum debet esse momentū in quo cum presentē nō habeam' in memoria: hec ille. Unde Hiero. ad Rusticū. et habet de conf. di. v. vi. c. Nunq' de manibus tuis aut oculis tuis liber p'ast' r'p' d'cedat. Dilcatur adverbium o'fo sine intermissione vigilet sensus: nec vagis cogitationibus patens sit corpus parit' qđ animus tendatur ad dñm. Trānuince patientia. Ama sciētia scripturarum et carnis vitia non amabis. Nec vacet mēs tua variis perturbationib': que si pectori tuo in federint delibuntur tui: et deducant ad nectum martū. Facito aliqui dōni: vt temp' dyabolus te inueniat occupatū: hec ille.

Tertia malignitas accidit est maloz multoz inductia. Inducit em̄ paupertatē. Audi p'actissimum Salomō. Prouer. xviij. Qui operatur terram suā fatiabitur et numerus octium replebitur egestate. Et. xx. c. eiusdem. Propter frigus piger arare noluit. Mendacib' qđ estare et nō dabitur ei. Idē pat. c. x. Egestatē opata est man' remissa. Inducit ignominia. omes em̄ dicit vn postron: vno homo da nūctē

patet hec veritas. Eccl. xxij. In la-
pide luteo lapidat^r est piger: oēs lo-
quentur super aspernationem illi-
lus: de stercore boni lapidatus est
piger. Et omnis qui tetigerit eū: er-
cutit manus: hec ille inducit dolo-
rem et afflictionem. Prouer. xli.
De sideria occidit pigrum. Solue-
runt enī quicūq; manus eius opera-
ri inducit infirmitates corporis.
Sicut enī moderatus labor et mo-
deratum exercitium inducunt co-
seruant sanitatem: vt volunt medi-
ci. et Arist. ij. Ethy. ait. Exercitium
temperatum conseruat sanitatem
sic otium et accidia: diuersas infir-
mitates incurrere. facit propter in-
digestiones malas: a membrorum in-
habitationes. Expollat insuper
hominē nobilissimā virtutē. s. cha-
ritatē. Nam dicit. s. Th. scda scda
q. lxxvij. ar. iij. p̄p̄ritudo operan-
di e seruo: conseruat et auget cha-
ritatem Remissio autē et accidia con-
sumit et annihilat ipsam. Audi Sages.
in homel. s. f. Amo: dei nūq; e otio-
sus. Operatur enī magna li est. s. i-
ntens operari renuicit amor: non
est: hec ille. Alienat hominem a re-
liquis virtutibus theologicas: mo-
libus sollicitis et intellectuales. Mo-
taccidia redigit hominem in serui-
tutem dyaboli. Nam otiositas et
voluptas sunt prima arma anti-
q; hostis ad miserā animas capi-
endam. Extra de renunciatione ca-
pit. Nam pudem. s. verum. Dum enim
olla non ebullit: musce appropin-
quant sic dum homo tepescit: demo-
nes insident in eum: vitia pluri-
ma ingerentes. Sed quid videri?
de hoc vito pessimo dicam: p̄uat
hominem bono eterno. Nā regnū
celoz: et corona sempiterna. p̄ui-
tatur strenue laborantibus et vigi-
lantibus Luc. xij. Beati ferit illi
quos cum veniret dñs inueniret vi-
gilantes. Amen dico vobis q; p̄ui-
get: seiet faciet illos discumbere:

transitio nūmstrabit illis. Et Mat-
th. Regnū celoz vum patitur et vio-
lenti rapiunt illud Unde Amb. in
ep̄la v̄cellen ecclie. Non ocio: non
somi: non merces parat. Nullum op̄-
domitientis est: nullus fructus ocij
immo magis dispendium. Et Aug.
lib. de consilij. vitiōz. Inducit corpo-
ris infirmitas: semp̄ memento qd
regnum celoz: non repliū: non mol-
les: non desideris: sed violenti viti-
o: p̄fectentis viripum: hec ille. Vig-
ilante igitur O pigri O somnolenti.
O accidiosi laborate: exerce-
tē: vites. Non amicitatis et inertia
tantā gl̄ia cōlestē. palmā et coronā
limozale. Audite Lactantiū v̄ vitiō
li. xxvij. c. Quāta felicitas exultā-
da ē subtrahitū his laudib; terre. p̄
siccitatē ad illūm. equissimum iudicē
parentemq; indulgentissimum qui
pro laboribus requirit. pro morte vt
tam pro tenebus claritatez: p̄ ter-
rentis ac beatus; bonis: eterna ca-
celestē acerbitates ac miserie quae
perpetuunt in hoc mundo facten-
tes opera iusticie: conferri aut coe-
quari nullomodo possunt: hec ille.

Tertio principaliter conside-
rari debem^r accidie specū-
cationem: duodecim namq; modis
accidia ē p̄ferri mortale: quos vt
perfectus consistit possit de hoc pec-
cato explicabo. ¶ Prima igitur ac-
cidia vocat̄ vilificatio: fm. d. Anto.
to. in ois moralium cura. Cum ali-
quis tristatur: quia videri p̄imum
suum habere aliquem virtutē: aut
scientiā. aut nobilitatem. aut gl̄iaz
et hmoi. quā quidē videt se non ha-
bere. Et sic in illa tristitia sibi ipsi
vilēscit et quasi despicit illa bona: q̄
videt a deo hō et quasi hñdo in fasti-
dium et ea non estimando: venit
in horrorem et desestationē bonoz
diuinoz: sp̄ialit̄ hoc em̄ cō sic de
liberata. Et est peccatū accidie mor-
tale. ¶ Et est falsa humilitas. Qui

libet dñm habet a deo plura bo-
na. ¶ Secunda accidia vocatur
ordinaria: fm. d. Anto. Chastig
tristatur ipm̄ tederit q̄ cogitā ali-
quid de his: que sunt necessaria ad
ordinandam m̄tem in deum: sic
cum deliberata rōne: ea horret vel
refugit: tunc est peccatum mortale
est. v. s. q̄ de necessitate ozandū
vel v̄ confitendum vel comunican-
dum: aut hmoi faciēda sunt que
mentē in deum ordinant: hec dicit
tur malicia filia accidie. ¶ Tercia
accidia vocat̄ inobeditia fm.
d. Anto. Cum aliquis tristatur obe-
dire deo et ecclie: et sic tristatur: vt
deum adorare: parentes colere:
castitatem seruare: vota implere:
penitentia pro mortā libis im-
cuntē facere de iustā. et sic in illa tri-
sticia doler deum talia p̄cipisse aut
mandasse. Et hoc cum deliberato
consensu ratio nis: est mortale: q̄
sit homo inobediens diuinis iustis
iudicib; Et hec est filia accidie et vo-
ca ta topoz: circa p̄cepta cōia deli-
¶ Quarta vocat̄ accidia tribulatio-
nis scdm. d. Anto. Cū homo ita tri-
statur de tribulatione ne culpe quā
tristitia in remouit cōsentit: aut sic do-
let de tribulatione: quā patitur in
diuersitatibus huius mundi: vel p̄
p̄pter amissionē rerum: vel propter
persecutionē: vel propter mortem:
ali cuius attritus et amicit̄. Ita d.
eo doler et tristatur: vt nō habeat
voluntatem beneficiendi: non cu-
rat de omni eo q̄ accidit. Et sic
vellet esse vna bestia: esse mortuum
esse in inferno: esse tubermus et hu-
tūsmodi: propter tribulationē quā
patitur: vel spiritualem vel corpo-
ralem: tunc sic est cum cōsensu volū-
tatis est peccatū mortale. ¶ Quinta
vocat̄ accidia de desperatione fm.
do. Anthonium. Cum homo aggra-
uatus tali tristitia: licet credat qd
deus eum debeat siue velit adiua-
re: tamen nō videtur ei vnq; posse
bene facere et sic desperat: sur de bo-

nitate dei: quā tamē facientibus qd
in se est subuenit: quantum est ne-
cessē ad salutem. Et quando hmoi
tristitia est cum deliberato con-
sensu semper est mortale. Et voca-
tur desperatio: et est filia accidie.
¶ Sexta accidia vocatur trepidatio
nis. Cum homo ita tristatur timēns
recipere aliq; dānamus vel spiritua-
le vel temporale: vt propter hoc sit
despositus contra facere et p̄ceptis
deit; charitati proximi. Quib; gra-
tia vnus timens perdere litem sū-
am tristatur a deo: v̄ sit paratus p̄
duce re falsos testes: et falsa iura-
mēta facere. Alii^r scit qd proximus
debet eum iniuriari: ita tristatur
vt cogit et rei iniuriari: et contra
mellari notabiliter. hec enim tris-
titia p̄uenit a timore: et semper
est peccatum mortale: accedente cō-
sensu mentis. Et ponitur filia acci-
die que vocat̄ pusillanimitas. ¶ Se-
ptima vocat̄ accidia et radastua fm.
d. Anto. in sumā. Cū homo ductus
tristitia: ly faciat bonus ad qd tene-
tur tam enō in tempore: vel nimis
tride vt clericus vel monachus ob-
ligat ad officium diuinz tantum
tardant i dīcedo aliq; et ista tris-
titia: tepidate: vt solat trāsire me-
dia noctē diet sequentis peccatū
mortale sine dubio Idem hi qd p̄fer-
sionis et cōmunionis tps p̄transire
sine legitima cā. ¶ Octaua dicit̄
accidia anticipatio fm. s. doc. Cū
homo facit bonū ad qd tenet: s; tali
tristitia aliq; vincit: vt nō i tpe
fratulo sed notabiliter: an; vt tēunā
tedio sup̄natis anticipat notabilis
horā sine alia cā rōnabil; peccat
mortale. ¶ Nonā dicit̄ accidia dimi-
nuta fm. d. Anto. Cū hō cepit ali-
q; bonū facere ad qd tenebat s; nō
totū fact: imo minuit et tristitia et
tedio deficientis notabiliter: vt cler-
cus dices horas dimittit notabilē
partē Sic a iudicē missam trista iure
licet cedit. Sic professus relin-

quens vitam obseruantiem: dās se ad mores de li copagnoni: nō obferuans regulā neq; cōstitutiones peccat mortaliter: et quot peius ē: aliquid ex ista tristitia dimittit habitū ex quo est excoicatus in huiusmodi accidia est mortale peccatum. ¶ Decima vocatur permiffiua fm. f. doc. r. d. Antonium Cū homo tenetur corrigere et castigare alios & conseruare bonum alioz: ma tme spūale: sed dicitur tediō & tristitia permittit illos viuere suo modo: vt pater familias: & materfamilias: sinit filios & familiam blasphemare: yachezare: nō audit misfam & hmoi peccat mortaliter. ¶ Prelatus vel prelata nō corrigens subditos: sed sines illos viuere suo modo transgrediendo regulā & cōstitutiones. Retro: fastiditus nō curat bonum reipublice. Et iudei nō curat de iusticia. Cū homo etiam p uatus videns peccatum alterius: & credens q peccans absteruet: et cū fm euangelium aufert vel frater nō corrigit: et: tristitia & torpore dimittit. In omni hmoi est peccatum mortale. ¶ Undecima accidia dicitur rancorata: ¶ Est eum cum quis concipit tedium v' diffidentiam contra aliquem impedientem eum ad bona vel contra impedientem eum: ne operetur malum quod intendit. Et ita dicitur indignatur contra talem vt concipit odium mortale: vt si possit offendere euz notabiliter: vel vellet q eum mortuus vel banitus. Sic filius q truitur dicit vel retinetur a patre in diuinis indignatur illo modo. Sic famulus contra dñm. Sic subditus contra prelatum. Sic iuuenis contra prohibentes machabans inhonestas: & huiusmodi talis indignatio sic declaratur uno est: est peccatum mortale: et reducit ad rancorem: q est filia accidie. ¶ Duodecima dicitur accidia vagantia: qd

fm. Jldoz fit multis modis. Et est qd homo fastiditus vt fugiat illam tristitiam vagat hinc inde in multis cogitationibus & rebus illi citis: et vanis: vt iuuenis existens in pcedicatione fastiditus: transfert cogitationē suam ad turpia cogitamina: & inhonesta per passat tempo vel turpiter respicit aut mouetur cogitando: vel eum quis tristitias: et aduersitate: et transfert se in cogitationes illicitas: contra ctuum: v' furiosoz: rapinaz: vindictarum: causa expellendi illam tristitia. Et eade causa aliq; loquitur de hmoi turpibus & ribaldarijs per passat tē po vt fugiat illam tristitia. In omni bus his qd mens vel lingua vagat: vt dicitur est cō sensum deliberato: rationis semp est peccatum mortale. Et est filia accidie q vocat euagiotemistia. Aliter aut accidia ē peccata veniale. Cū igitur xpiani rancorati: bec accidia sit ante malignitatis: tēte & grauiteris: q; et ea outuntur tot mala: pcedunt tot peccata mortalia: tot nephanda scelera ēa eradiciens: et mētibz nris feruenter operantes bonum. vnde beat' Ber. ad hanc remouēdas nos inuitans in quodaz p mone sic inq; Ocotitas est marte nugarū nouer ca virtutum. Ipa em est que virum q item fortissime pcurat in reariū facit eum suffocare evis turē nutriti & superbia. & viā strueret ad gehēna. Subito em pcedendum est de vna bra ad solem: de octo ad laborem. graue cernitur omne quod incipitur Sed cū ab his distinecerit: ad alia se paulipassuere. ceperit. vltus tollit difficultatem: inuenit qd facit ille esse: qd impossibile aī putatur: bec licet per graz: in futuro seculu hoper gloriā Amen.

¶ Tertia sera tertie dominice.

De sodomia. Sermo. xxxi.

¶ Omnia mihi hanc aquam Johan. iij. Jure oia peccata car

nalitatis magis horrendum et abominandum est vitium. feridissimum ac nequidissimum sodomie. Quo deus omnipotens olim ad iraz pro uocatus vsq; ad eo de se uisus: teste scriptura sacra perhibetur: vt ciuitates quinque: vno imperi sulphure igne consumpsisse merito legatur. Quinetiam et cum hoc detestando scelere: laboraret genus humanus de se illius: vt hiero. inquit gene desist incarnari. Ego vero considerans multos in hoc horrendo vitio submersos attendens veram salutem sequi non posse cum maxime iuxta Pauli apostoli sinitam neq; molles: neq; masculozum concubito: resignum dei possidebunt statui de ipso hoc mane predicare velle quaten? qui hoc bestialia peccata laborant: eius malignitate intelligentes: facilius exterevalent: hi qui mundi sunt omni potenti simo qd deo debitas gratias reddant a cōsone: qui illos a tam graui offensa sue matenariis preferuauit: qua qui laborant et liberari volunt toto corde ad dominū clamare: necesse hnt dicentes Dñe ba mihi hanc aquam: supple gratie tue: vt de infortio extere possim. De quo cū materia sit prolata: ommissis documentis euangelicis de ipso tria hoc mane considerabis de tempore suppetenti.

¶ Primo diffinitionem.

¶ Secundo malignationem.

¶ Tertio punitionem.

¶ Primo huius sceleratissimi vitii sodomie considerare debemus diffinitionem. Et dicitur nam scilicet doc. secunda secunde. q. clij. ar. xi. r. xij. talis elicitur diffinitio. Sodomita ē peruersio naturalis ordinis circa usum venereozum per concubitum non ad debitum sexum masculi ad masculum: vel femine ad feminam Et. d. Albertus magnus in. ij. sen. Sodomia est peccatum contra naturā masculi cum mascula: vel femine

cum femina. D. autem Alexan. de ales in. ij. sen. tr. ac. de luxuria dicit sic. peccatum contra naturam est luxuria qua naturalis vltus coeundimāritio & femine pervertitur. Dicitur biffinitioe missa merito que dicitur hoc nequidandum et abominandum vitium sit peccatum mortale. Cui quodammodo rñsdit. f. doc. in secunda secunde. q. clij. r. i. quest. ionib' de malo. q. xv. ar. ij. cum. d. Alberto. & Alexan. lib. vt. f. d. hoc peccatum est mortale sūmā maximā atq; grauisimum. Quia quadruplici lege declaratur.

¶ Primo lege naturali.

¶ Secundo lege diuina.

¶ Tertio lege canonicali.

¶ Quarto lege humanali.

¶ Primo lege naturali. Dicit enim phis. l. poli. r. ij. de aia. et. ij. metha. Oia viuientia naturaliter appetūt cōtinuationē sui in esse vt dicit phis. ij. meth. Est autē nihil melius esse quā in hoc precipitur diuinus esse. Cū iterū phis in lib. de bona fortuna dicit. Appetit' naturā sita rēdit in bonū hoc est in esse. hoc autē esse non pot' acquiri dispositiue et instrumētaliter: nisi p gnerationem q non est sine cōmixture acti & passiuū veditus in. ij. phy. Sol' homo generant hoīem. Et hoc peccatum in. xv. de animalibus Et hoc copulā carnali. Cū phis. l. vii. dicit. Coitus est ordinat' ad procreantem. Nequidissim' sodomita facit contra hanc naturā: tem legem: euz ipse dissipat illud in quo esse hoīs rāq; in principio naturalit' scs femine: debuit totā altera via & a modo naturalit' quo generat' homines. Ideo Augu. in. tr. rñsdit. r. in decretis. xxxi. q. vii. flagitia dicit. Flagitia que sunt cōtra naturam: vbiq; semper repudianda atq; punienda sunt: qualia sodomitatum fuerunt que si omnes gentes facerent: eodem crimine reatu: diuina lege tenentur: p. iij.

que non sic fecit hoc: ut si illo vete-
rentur modo. Uolunt quippe illa so-
cietas: que cum nobis esse debet:
cum eadem natura: cuius ipsa est au-
ctor: libidinis puerilitate polluitur:
hec ibi. Non enim possunt sodomite
peccati: nec poterunt in dei iudicio
se illo modo excusare per ignorantiam:
cum natura lege docuerit: et non
solum homines sed etiam omnes
beastias: quia beata anima seruatur:
et scilicet summi sodomite transgreduntur:
ut ff. de iusticia. i. iure. l. p. n. s.
ius naturale. vbi dicitur sic. Ius natu-
rale est: quod omnia animalia docuit. Nam
suis studium non solum humani generis
proprium est: sed omnia animalia que
in celo: que in terra: que in mari na-
scuntur: omnium quoque commune est:
hinc descendit maris atque femine con-
iugatio quam nos matrimonium ap-
pellamus. hinc educatio: videmus cetera
quoque animalia: etiam istius iuris pe-
ritia ceteri: hec ibi. Et instituta de
ture naturali: in principio. Idem di-
citur in decre. d. i. c. Ius naturale
Ideo clarissime habetur in autentica
quibus modis naturales efficiuntur
legitimi. S. licet. Ter dicitur p. l.
Poli. Necessarius est homine et fe-
minas commisceri non est electione
sed a natura. Propterea vitium so-
domiticum dicitur contra naturam
sive contra legem naturalem: ut etiam
patet in Authentico: vt non tur-
rentur contra naturam. col. vi. et
extra de excessibus prelatorum. c.
Clerici. q. xxxij. q. vi. Adulteri. vbi
dicitur. Peccatum est quod contra natu-
ram fit. Dicamus ergo formaliter
scilicet. Omne peccatum consistit in di-
recte contra legem nature est: mo-
ralissimum: sed sodomia est directe
contra legem nature: ergo sodomia
est peccatum moralissimum: maxime
quod grauiusimum. C. Secundo idem
probat lege diuina scilicet. In om-
nibus peccata carnalia nullum pecca-

tum tantum displicet deo: offendit
suum maiestatem sicut maledictus
vitiis sodomiticis. Unde Sen. xij.
dicitur. homines autem sodomite per-
fimi erant peccatores coram deo non
sunt. Cum enim deus legem dedisset.
S. l. i. c. 1. Sen. viij. pro multiplici
ratione indiuidui et conferua non eiu-
dem nature primis parentibus et
reliquis in futurum dicens. Crefce-
re et multiplicamini et replete terram
sodomite inobediens sumi operam
dare non cessant: vt non impleatur
hec diuina voluntas et lex polita: sed
portius vt minuat generis humani
arces vt dicitur dices ipsi deo. Tu se-
cisti masculi et feminam vt homines
multiplicarent: nos autem contra-
tuum legem contra tua voluntate
laboramus vt neq. homines neq. femi-
ne generem et ideo imundissimi go-
morre auti homine cide sunt. vñ Augu-
stus. hoc vitio laborantes: et si non
gladio: ita tamen cito occidunt. Sed non
sunt homicide: verum quod horribilissimum
est: hinc de proprie nolari debet: quod
extinguit vitale principium filiorum
quod est in femine. Et ideo de for-
lice coram deo habent reddere stri-
ctissimam rationem quot nascerentur
sibi hoc peccatum vitium cessaret: Unde
de Dauid. ps. lxxvij. Disperierunt
in endor: facti sunt vt steruus terre
Endor: autem foris generatioris inter-
pretatur. In hoc fonte omnia genera
diuina filij disperierunt: dum se scelus
homicidii tui committuntur perpetrant.
De quo Sen. viij. scilicet. Clamo-
rum sodomorum et homo est multi-
plicatus autem peccata eorum grauiora
naturam est nimis: descendat et vide-
bo vitium clamorem: quod comple-
rent. Non clamor. Quod clamor hoc
spurcissimum vitium. Quod sonat in
auribus iustissimi dei: Atque dicitur
multiplicat suas quod iustos voces: Cer-
te vt sumus deus: vnde dicitur: deo
scilicet: vt iustis: horribile iudicium
cimum: vt proferat tremenda iusticia

siam. O si aperirentur spirituales
aures plurimorum ad iudicium vitio-
rum plurimis locis clamor: hunc multi-
plicatum et voce terribili dicitur. Et
ad ignem: ad ignem: ad ignem: Su-
per quo dicitur. Sodomus tante et
in audite turpitudinis: quasi admi-
rationes: que cubitationes pariter
audientes. Hinc enim dicitur admiras
sup tanto scelere dicit. Descendat
videbo: vtrum clamores opere com-
pleuerit: quasi dicit. Incredibile
viderit homines in flagitium peper-
trasse: hec ille. Quod diffuse habetur
in decre. q. i. Deus ops. Unde ma-
ledicti sodomite sunt aduersarij le-
gis diuine: totius curie celestis et
destructores humani generis Ideo
istud vitium est peccatum grauiusimum.
Sodomatur ergo ratio sic. Illud pec-
caticum summe contrariet legi dei
et quod deos summe displicet est gra-
uissimum et mortalissimum: sed fetidissi-
mum peccatum sodomie contraria
tur diuine legi: est summe displicet
deo: ergo peccatum sodomie est mortu-
lissimum. C. Tertio idem probatur lege
canonice: clamant: sacri canonice
clamant: sacri doctores clamant: sa-
cra mater ecclesia. Nullus hic peccator
inter opera carnalia esse sceleratissimus
esse abominabilissimus: esse plus suoz-
lenze del male dero peccato de la so-
domia. vnde Petrus damnatus in
libello gomo: et eam qui caput. Be-
atissimo pape dicit sic. Hoc sane so-
domiticum vitium: nulli pro se esse
vitio conferendum: quod omnium
immunitatem superat: vitio istud. hoc
liquidem vitium: mors est corporis
interitus est animarum: carne pol-
luit mens lumen extinguit: spiri-
tum sanctum de templo humani peccatoris
egreditur: in centorem luxurie dyabolum
introducitur: hec ille. Nam istud pe-
ccatum vitium est grauius quam ma-
tre propterea concubere: vt adulterium
committere: vt patet in ipsa lege ca-
nonica in decre. q. vi. c. Adul-

teri vbi dicit. Adulteri malum vitium
fornicationem vitium est in incestu.
Peius est enim ceteris: quod cum aliena
vroz concubere. Sed olim horum pessimum
est. quod contra naturam fit: hec ibi.
et c. vus naturalis dicit vus natu-
ralis et licitus est sicut in consilio: et
licitus sicut in adulterio. Contra
naturam vero semper illicitus est: et
dubio flagitiosus atque turpior: quem
sanctus apostolus in feminis et in
masculis arguebat: damnabiliores
volens intelligi quod si in vna natura
libi adulterando vel fornicando
peccaret: hec Augustinus contra
Iouinianum libro primo. Quibus pec-
catis est cognoscere vel coire ex-
tra vas cuius continentur vel quacumque
alia: quod in vase: quia tunc est contra
naturam. Contra quod multi igno-
rantes agunt: credentes leuius pec-
cantes: propterea secundum legem ca-
nonicam: peccatum contra naturam
apud deum est grauius homicidio
quia homicidium occidit corpus:
peccatum vero contra naturam
occidit animam. Immo duas anti-
mas scilicet suaz et eius in quibus
interit sodomia hoc videtur factum
pressum. xxxij. q. i. c. hoc ipsum. S.
hoc autem. Licet homicide et so-
domita destruant naturam humanam:
tamen peius sodomita destruit
quia homicidia delitunt hominem
remanente anima immortali: ite-
rum corpus reassumit. Sodo-
mita vero destruit vt non sit homo
viam impediendo vt scilicet non ge-
neretur homo. Et imponitur sodom-
ie maior pena quam homicidii: vbi
patet. Propterea hoc vitium est gra-
uissimum quod prostituitur propter
Exemplo sancti Ioh. Senensis. r. r.
vbi habetur dicitur. xij. c. Quod aut
sodomitis. De quo Ambrosius in libro
de patriarchis. xxxij. q. viij. C. fere-
bar: Augustinus in questionibus super
gen. Si omnes canonice adduceres
tempus deficeret. Oportet maledi-

fulinebit: hec tibi. Tales non puni-
 tes habent parem penam cum ipso
 delinquente: vt patet extra de vita
 & honestate clericorum. c. Ut clerico
 rum. Item prelati non puniuntur
 Nec excusantur sola ignorantia: qz
 debent purgare p̄uinciam malis
 hominibus. ff. de offi. p̄sulis. l. ij.
 Excusantur autem in inquisitione
 ne generalis: quam solent facere in
 puniçio sui regimii: nisi potest esse
 eis denunciati vel aliter scirent. ff.
 de custo dia reoruz. l. diu. O. Igitur
 rectores. O. domini. O. iusticie zela
 rores. Quid dominitis: Cur stipen-
 sium sine labore consumitis: Cur
 tanto vitio sceleratos igne non con-
 sumitis: Cur honestatis pudicitie
 corruptores viuere sinitis: Cur rei
 publice destructores: incendio non
 dñatis: Cur destructores hominū
 generis non extirpatis: Cur iusti-
 ciam non ministratis: Cur sodomi-
 ticos: peniōtes leges exclamant non
 tueratis: Sed repene oibus ma-
 ledicis sodomitis imponendo ma-
 nifeste: hanc transseimus ad tertiā
 partem principalem.

Uterio principaliter huius hor-
 rendi vitij considerare debe-
 mus: punitionē. Ad ea quippe vitij
 istud detestandum est: vt contra illud.
 l. iud. Duodecim punitionum arma
 fulminent et terrabuntur sceiant.
 Prima dicit infamiam. Nazapud
 deum infamiam est sodomita apud
 angelos: apud mortales: vitia vt le-
 ges hunc infamiam appellent. ff. de
 postulando. l. i. §. Renouet. C. de ad-
 dul. l. Cum vit. Et ex hoc probien-
 tur sodomite: non possunt facere
 testamentum. Argumentum. ff. de
 testamento. l. 33. qua: quia vt habe-
 tur. C. de adul. l. Cum vt: surgunt
 leges armantur iura contra eos: r
 infames efficiuntur ipso iure. Nam
 leges sodomite non parocinantur
 ad offendendum quantē infamie
 fit hoc vitium dum deus in puniçio

ne eius submersisset sodomam: go-
 moram. Sebofin. Adamam: et tes
 goz. c. ciuitates: ad perpetuas infa-
 miam: locus ille: versum est in ma-
 re salu. Et dicit mare mortuis tibi
 nec pisces viuunt: et aues de super
 volantes mortue cadunt: vt dicit
 Vincenc. hystozialis libro. ij. et nihil
 ibi potest generari. Item poma na-
 ta in arboribus circa positus illi: la-
 cui. vt qz ad maturitatem sunt colo-
 ris viridis. Natura vero si incidant
 tur exiunt ex eis fauile ignis. Et
 dendum est etiam tibi putredinem
 ex illari continue in puniçioe sem-
 piterni ferozis sodomitarum sp̄s
 ciscimozus. De quibus dicitur. Isa-
 xxxij. De cadaueribus eozuz ascē
 dit fetoz. Unde Petrus daniianus
 in libello gomozice non inquit: hoc
 vitium omnia fedat: oia maculat:
 omnia polluit. Et qua nuz ad seni-
 hil purum: nihil mundi esse permi-
 tit: hec ille. Hec est terribilis puni-
 çio quaz videmus continere. Et em
 sodomita tante infamie. Vt em
 exhorreat: ois familia: oia pares
 tate: ois viciu natus: et propia vt
 exhorret: ois eius maledicunt. Unde
 de po. li. Coarpti sunt r abomina-
 biles facti sunt. Secūda puniçio
 est ecclesiasticorum. Tales em debent
 excoicari. Argumentum p̄me Coz. li.
 v. sumitur. Iudicantem virtute dop-
 titi nostri iesu chrisi traderetur
 iustisodi sathane in interitū carnis
 hec ille. Et iterum apostolus p̄ me
 Coz. li. Si quis violauerit tempus
 dei disperdet illū deus. Que omnia
 separatione sonant: r excoicationē
 p̄nde et consequenter excusis et ex-
 coicat: traditur ipse sodomita dy-
 abolo. Sit enim Petrus Damianus
 in libello gomoziceano. hoc vitium
 sodomiticum: a deo animā separat
 vt demonibus iungat. hec pestilen-
 tissima sodomozū regina: sine vt rā-
 nidis legibus obsequentem: homi-
 nibus rurpem deo reddit odibilem:

hec ille. Et iterum ibi. Ut ibi in se-
 lix anima de cuius interitū r illan-
 tur angeli insultant p̄uincibus in-
 mici: facta est p̄da crudeliter: spo-
 lium impio cum. Aperturunt super
 eos suum omis munici tui libalae
 runt fremuerunt dentibus: et dire-
 runt deuozemus eum: hec ille. Qui
 profecto dyabolus: licet recipiat
 sodomitam: et eum in cathenarum
 retineat: tamen vt dicitur in com-
 pendio rheologie: cum ad facinus
 sodomiticū induxerit: reedit non
 sufficiens saniam abominationem
 sed vadit ad paradum igne eternū
 postea: redit. Si fuerit clericus: hoc
 vitio pessimo conuicti: p̄uatur be-
 neficis. l. xxi. di. ca. Si quis amodo
 vel ab officio suspenduntur: tibi. c.
 Eos. Et si suspensus huiusmodi ce-
 lebrat diuina: perpetua deponitur:
 extra de vita et honestate clericoz
 c. Ut clericoz. Et potest degrada-
 ri clericus laborans hoc vitio r tra-
 di curie seculari puniendus. Nam
 hoc crimen est grauius hereticū cri-
 mine lese maiestatis: et symonia. p̄
 obnoxiendo episcopatu: r p̄o falliti-
 catione litterarum apostolicarum
 et calumia seu contumelia contra
 ep̄i: suoz. In quibus casibus cleri-
 cus degradat. vel clerici huiusmo-
 dia clerico remouentur: ad agenda
 p̄a in monasterio detruduntur.
 Layci vero excoicantur: r a soci-
 tate fidelis segregantur. Extra de
 excessibus prelatoz: c. clericis. vbi
 sic dicitur. Quicumqz illis inconti-
 nentia que contra naturā est: pro-
 pter quā tra be venit in filios diffi-
 cente: r quinqz ciuitates igne con-
 sumptis: deprehensi fuerint: de his
 tur a clero: vel ad agenda p̄uiaz in
 monasterijs detrudantur: hec tibi.
 Contra autem laycos dicit ter. tibi
 dem. Si layci fuerint excoicacione
 noni subdantur: r a ceruū deluzū
 aut penitus alicuius tibi. Item so-
 domite repelluntur ab aduocaçio-

ne r a postulando: et ad honozibus
 cū sint infames. Itē eoz bona oia
 debent confiscari. Extra de hereti-
 cis. c. Cū scōz leges. Et sic potest di-
 cillud. Petri daniiani in libro go-
 mozeano vbi ait. Quisquis in hūc
 extreme p̄ditionis abusus: fuerit la-
 ycus a suprema patria extra efficitur
 a chrisi co: r separatur: rotius ce-
 cleste auctoritate confunditur: ois
 sanctozū patrū iudicio condēnata
 hec ille. Tertia puniçio est sterili-
 tas. Sape qui fuerit vitio qui sunt
 de diti huiusmodi vitio: sunt steriles.
 patet hoc in iustifac: de quo dicit
 tur: qz emir Joseph. Gen. xxxi. vbi
 dicit Nicolaus de iura. Ad hoc emir:
 vt ipso abuteretur: propter quod so-
 minus erit uacua gesta ha omis: ste-
 rilitas perpetuo factus est. Et merito
 Ut enim habetur Sap. xi. per que
 quis peccat per hec r foquetur: vt
 non p̄it reddere debitū: propter
 pessimum eoz vitium contra datū rā
 vt plurimum non sūt idonei ad copu-
 lam matrimonialē. Et licet copula
 vna tur matrimonialis per viā natu-
 rā: tamen deus gloriofus ordina-
 uit iusto suo iudicio ne generent
 filios. Nam cūz apostolus Co. li. non
 minet immundicia: libidinis sub-
 iungit. Propter qz venit tra dei in
 filios incedunt: vitio vitio: docet: r
 cunct: qz maxime vitium sodomiti-
 cum: est per quod cōcitur r pro-
 castus: deus ad murtendos pestilen-
 tias: famēs: sterilitates: tempestas-
 tes: guerras: caristias: vt patet in
 Antiquo: vt non luxurientur con-
 tra naturā: vbi ait iudicatur. Pro-
 pter. r talia delicta r famoz: ter-
 re mortis r pestilentie efficit. Propter
 a simonem: omnes abstinerē ab hū-
 iusmodi vitio vt nō suas p̄dant ani-
 mas. Idem etiā dicitur. xxx. a. vñ.
 flagitia. in glo. Item. In hoc vitio
 aet em: homines sc terram eoz ō-
 pur et subvertit. Et non plus patet in

sedome subuersio. Sen. xix. Patet etiam in vniuersali diluuiio. De cuius tpe dicitur. Sen. vi. Omnis quippe caro corrumperat viam suam super terram. ¶ Quinta puniō dicitur vilitatibus: vltis a deo vilitatē pessimam sōdomita: vt non sit amplius homo: sed vilito: bestia. propterea pñus in vii. Ephi. Sodomia conuenerit sub bestialitate. Immo est inferio: atq; derisorio: bestis. Unde. vii. Ephi. dicitur: homo prius est deterior: bestia. Et quia magis prius: magis bestia: q̄ celerat? pessimo sōdomita: Terre nullus. Nunq̄ enim vna est bestia cum bestia per modum non naturalē concubere. vnde Petrus bantianus vbi supra. Nunq̄ alius stimulo concubendū cum alio rugit? emittit. hoc ergo perditū homines perpetrare non metuunt: quod ipsa quoq; bestia animalia perhorrescunt: hec ille. Et sic patet: q̄ sōdomita punit a natura q̄ transfert eum in bestiam: et peius efficitur ea cuius naturaliter homo est dominus: v̄ habetur. Sen. i. l. Politicorū. ¶ Sexta puniō dicitur separatio: nis. Certe conueniens est si natura abijcit sōdomitaz vt etiam propria vroz ipsi in abijciat. Et enim concuphensio mariti in vtro sōdomitu: co: diuortium fieri: et denegari debet vtro potest. xxij. q. vii. omnes. Non em̄ debet hmoi ferid? matrimonij sacramento contingi: a quo in eſſe omnino repelli. ¶ Septima dicitur puniō fatuationis. Sōdomita. n. in vtro dei iudicio: tam cecus propter illud vitium sit: vt de rebus anime & salute propria nihil oīno sciatur: aut curet. hanc penam ponit ap̄s. Ro. i. v. propter q̄ tradidit illos deus in reprobū sensum: vt faciant ea que non conueniūt: repletos omnino iniquitate. tres ibidem. Propterea tradidit illos deus in passionē ignominie. Nā femine eoz iūmā uerūt naturalē vsum: in eū qui est contrā

naturam. Siñ autem et masculi naturalis iūsum femine: exar ferūt in desiderijs suis inuicem masculi in masculos turpitudinem operantes hoc ille. Octaua puniō dicitur de conuulsione. hoc patet. Sen. xix. Sup hoc rabanus dicit. Sulphur fetet: ignis ardet. Qui ergo ad peruersa desideria carnis fetore exar ferūt iure & sulphure igne perierunt: hec ille. 36 secundum qualitatē criminis: debet imponi pena. C. de penis. l. sancimus. ff. de his qui vt digni. l. referipsum. extra de his que sunt a maior parte capituli. c. ij. foca ignis foca: foca alij pessimi sōdomiti: q̄ igne concupiscētie exar ferūt. ¶ Nonā puniō dicitur gladiatio. C. de adulterijs. l. Cum vir. Et infirmita de publicis iudicijs. §. Tres lex iulia. Deuter. xxij. Gladius meus de uozabit carnes. ¶ Decima puniō dicitur decapitationis. ff. de extraordi: narijs criminosis. l. priā. §. Qui puer ro. Et extra de excessibus prelatorū. c. Clerici. i. Glo. ergo taghali capo. ¶ Undecima puniō dicitur interseccōnis. Et hoc dicitur de iure iur. l. xx. Qui dormierit cum masculo uolente: uir femine: vt ergo operatus est nephas. mo: re mo: uatur. Et de lege humana. ff. de penis. l. vltimus. Qualiter cūq; feratur. Et licet ista lex humana debeat sepe ab vtro ne erga sōdomitam non puniendo eum. tamen lex et vtro diuina non deficit. Nam pessimi sōdomite sepe a dyabolo: et diuina iusticia suffocantur: sepe em̄ guntur sepe occiduntur: vel morte repēta extrin guntur. patet hec vtriusq; in hystoria naturā: ita est in christi vbi affirmatur: q̄ illa nocte qua chus? nas tus est: omnes per mundū sōdomite morituri sunt. ¶ Duodecima puniō dicitur de damnatione. l. Corin. vi. Neq; masculoz cōcubito: res neq; molles regnum dēb possidebunt. Et merito Nā dicit dominus? ¶ Libertus magn?

in. ij. Sen. dist. xxxv. q̄ hoc scelus. est contra naturam: contra rationem. contra grām: et est sequenti contra glorā. Quo igit ibat neppā distimū spurcissimi: feudissimi: ribaldissimi sceleratissimi sōdomite? Alio ihero? Alio foco eterno. Tū vengerandus doc. Petrus bantian? in libello quo mo: reano ait. hoc vitium sōdomiticum infernum apit: paradisi tanquam claudit: celestis hierusalem ciues: tarrarice babilonis facit hereden de stella celi supulam erbit: ber ignis eterni: abscidit in eandē ecclesie: in ipm vroz p̄ogit: gehenne est uantus incendium: hec ille. Et iterum ibidem. Sodomitae iuster homines in terra despiciuntur et celestium ciuiū conuēndio reprobatur sit sibi celum ferrum cum in graena. Neq; illud potest pondere grauat? assurgere: neq; hic sua mala diuitius occultare. Non hoc pōt gaudere dum vixit: neq; illud sperare dum deficit: hec ille. Unde cus dno sibi hoc nephas perpetrare: vltus est dyabolus in forma serpentis: ex vase spurcissimo patiens: hoc o: idine. Nam medietas serpentis remanet in vase patiens: altera medietas circumligant collū agens Et ita ambos suffocant. Discite o miseri sōdomite. O peiores bestijs. O carnati dyaboli: quā res horribile: quantum abominabile: et neppandissimum sit hoc scel? et intellexistis quot modis concupis et aiam mortali pctō interficit. Conuulsiis acres punitiones: quib? plecti debent tantum nephas perpetrantes: quilibet igitur vestrum deinceps p̄tineat: defleat: corpus maceret: corrigat sensus: ad sanctā p̄fessione accedat placare satagat: iram dei. Non expectet vindictam et iudicium. Et sic facietis: castissimi? ille sponsus xps semp aduentus paratus: et carnalibus fecibus vobis iterabit: hic per gratiam et in fu-

turo per gloriam. Amen.

¶ Sabbato tertie dñice.

De p̄tione. Sermo. xxxij.

¶ Ade & amplius nolij peccare. ¶ A. q. viij. Dedicatur? die crastina de sanctissima p̄fessione sacra mentali: ad quam sacratissimum tempus omnes mutata dignissimum existimant: hoc mane velle aliquid de p̄tione declarare: que p̄cedit ipam p̄fessionem: et sine qua ipa p̄fessio nullam effici carā: nullamq; v̄tutem habet ad pctā mortalitā delenda. Conuenienter ergo assilp̄ v̄ba euangelica adno iesu xpo non tantum illi mulieri adultere: sed & culibet anime p̄tite. placatū modo debz amplius peccare vt dicitur in euangelio hodierno. In quo tria documenta habentur. ¶ Primum documentū est: q̄ sicut xps frequenter visitabat templum ad honozandum suum celestem patrem ita et nos facere debentus ecclesiam quorūdie ante omnia visitantes: nos domitio cōmēdantes: hoc patet prima parte euangeli: ibi. Perrexit in monent diluculo. Et iterum venit in tēplū. ¶ Secundum documentū est q̄ quilibet potest scilicet bellum defectum: et peccatōz suoz: et debet legere in suo: et non in libro proximi sui: sicut dicebant iudei accusantes mulierē adulteram: postergantes inuēscit? sceleris sua. hoc patet ibi. Adiucunt ergo scribe etc. ¶ Tertium documentū est: q̄ debemus compati hls q̄ sunt in pctis: expro dno iesu xpi: qui mulieri adultere cōp̄sus est ibi. Argens se iesus etc. Et sicut mulieri adultere pctā dimittit: ita & quilibet vera p̄tione pctā mane consideranda sunt. ¶ Primo p̄titionis quidditas. ¶ Secdo p̄titionis necessitas. ¶ Tertio p̄titionis idicibilitas. ¶ Quarto consideranda est p̄ticio.

nis quidditas Na ytcolligitur et s. Doct. in. iij. sen. di. xviij. q. ij. Et a. d. per. de palu. in. iij. dist. xviij. q. i. quinq; diffinitiones dantur de contritione. Prima est magisalis fm Petri de taran. in. iij. Contritio est dolor voluntarie assumptus cuius pposito consistendi et satisfaciendi. Et hoc intelligitur quo ad maius itale fm Petrus de palu. qz quo ad venia non requiritur. ppositum consistendi. nec faciendi. quia potest remitti. tibi no est satisfactio sic in purgatorio. sed non sic pro mortali. Unde non videt esse in statu salutis. qz hic non vult satisfaccere pro mortali. s; tantu in purgatorio. ¶ Secunda diffinitio est Aug. s. contritio est dolor remittens peccata. hec diffinitio fm s. doc. agit effectus contritiois. ¶ Tertia diffinitio est Gregorij. Et est talis contritio est humilitas spiritus auichialis peccati inter spem timorem. ne fm pe. de palu. aut sit presumptio aut desperatio. Et an huiusmodi ad culpam. Et tanta pot esse. q; nihil eriam quo ad penam ¶ Quarta diffinitio est Jidori et dicitur. Contritio est humilitas et copunctio mentis cu lachrymis veniens de recollectione peccati et timore iudicij fm Tho. tangit principij contritionis. ¶ Quinta diffinitio est iterum et dicitur Augustini Contritio est dolor pro peccatis assumptis; et voluntarius tempore puniens qd dolet commisit. vtriusque dicitur in intellectu notadesunt duodecim conclusiones. quaru videlicet. ¶ Prima est q; contritio est de solo malo culpae non nature nec penae. s; infirmitatis; aut tribulationis. aut infamiae; aut infirmitatis; malor; nature v; penae sed tm de culpa. Quod patet ex oibus prehabitis diffinitionibus q; contritio agit in peccati. sicut in proprium obiecta ad destruenda ipsa. ¶ Secunda conclusio q; contritio est de solo peccato actuali. nullo modo de

originali. quia cum sit actus virtutis penitentie contra solum peccatum. actuale ordinat veniale. s; et mortale indifferenter. nisi q; de mortali necessaria est in presenti. de veniali autem hic vel alibi. ¶ Tertia conclusio q; contritio non est de peccato alieno. sed solum de proprio. licet que debeat dolere de peccato proprio. ille tñ dolor non est contritio. ¶ Quarta conclusio q; contritio solo est de peccato etero. non de futuro. qz licet debeat pponere ab illo cauere non est dolor de futuro malo. sed timor et cautela tñ. dolor autē est de presenti et de preterito. ¶ Quinta conclusio q; contritio dicitur esse de quolibet mortali in specialibus in specialibus habet memoria. Quod tñ non opz de venialibus sicut leues infirmitates aliquando h; multes sine via tamen medicina sufficienter curantur. sed graues morbi speciales medicinas requirunt. ¶ Sexta conclusio fm. s. doc. q; dolor contritionis est duplex scz sensitiuus et intellectiuus. Primus est effectus contritionis. Sicut est ipsa contritio. s; displicentia voluntas. Sensitiuus debet esse moderatus fm conditiones personarum. Intellectiui. s; displicentia peccati de se in arim. nec potest esse nimius. q; offendit maxime bonu. s; deum. et p; maxime bonu perdidit paradisu. ¶ Septima conclusio q; tam dolor in intellectualibus q; sensitiuus. qñ est singulis peccatis. debet esse maior de maiori peccato. S; qñ est simul de oib; tñ equalis de maiore de maiori. Et dolor tñ sensitiuus qñ intellectiui; qñ possibile est: suus ratio; alia tñ huiusmodi sumit. Nam fm. d. per. de palu. tota vita ista est tempus contritionis quo ad habitum. sic. q; homo semper debet esse propius ad dolendum de omni mortali si ipsum modo: tale committeret nisi alius sufficienter

dolisset. ¶ Octava conclusio q; contritio debet magis velle omnem penam pati etiam inferni q; peccare: quia debz potius mandata dei dilgere q; suaz penam euadere: tamen de hoc nullus est tenendus. ¶ Nonna conclusio q; contritio debet esse de singulis in principio q; habet quis in memoria. sed postea quantum ad terminum sufficientia communis de omnibus. quia ille modo agit in vim precedentis dispositionum. ¶ Decima conclusio q; quilibet peccatorum quantumcuq; parua omnem culpaz delet. Et potest tñ iteri ex parte charitatis et doloris sensibili; q; delet omnem penaz et omnem culpam. ¶ Undecima conclusio. Ad contritionem de mortali requiritur propositus non peccandi. sed de venialibus sufficit a carnaliter displicentis eoz et sue cunctose. ¶ Duodecima conclusio est q; contritio non est post mortē. quia requirit dolorem qui non est in beatitudine. requirit meritū. quod non est in existentibus in purgatorio. Solu igitur est in hoc modo vbi inueniuntur ea que ad contritionem requiruntur. hec conclusiones extraxit sumra dno per. de palu. in. iij. dist. xviij. Et a. s. Doct. lib. eodem. ¶ Secundo principaliter confidere raredebetis contritionis necessitati. necessaria quidem peccati contritio sicut ois theologus scola tenet i. iud. fen. dist. xviij. Quia necessitate triplici. rariōe declaro. ¶ Prima. rōne contrariationis. ¶ Secunda. rōne saluationis. ¶ Tertia rōne compassionis. ¶ Primo dico q; contritio est necessaria ratione contrariationis sic. Generāta est philosophij. i. Verba in primo de gene. et cor. Et silbertus pro veratū. q; vna contrariatio expellit a terra. Et in lib. de regimine pu

cipij dicit. ¶ Omne corruptibile contrahitur per actionem sui contrarij. Exempti gratia. Suntas corrupti expellitur per infirmitatem et eonuersio tñ sic. Claru est q; pccm per complacentia et delectationes in aiam intrahit. Vñ phis in. x. erbi. Delectatio tenet operante in opere. Et i. Erbi. Omnisq; est delectabile id q; amat et operatur delectationi a iure contraria est tristitia. sicut dicitur phis. viij. erbi. Tristitia delectationi opposita est. Contritio vero cū sit tristitia et dolor. necessaria est ad expellendam et delendam delectationem et coplacentia peccati tanq; quoad contrarium Ergo necessaria est contritio. ¶ Secundo ratio est necessaria ratione saluationis nullus potest saluari nisi fuerit purgatus a peccatis. Quod sic de aia. Et in ii. de fen. Et Comē. iij. de ala. Sentas non decipitur circa proptum obiectū. concur rētib; debitis medio scz v; sit. dispositio naturalis obposito obiecti. Exempti gratia. Si ocularis debet v; dere pererrum opz q; oculus sit sanus et a medius itea lumine illustratus videns sit in conuenientia distantia positus et remotus. Sica similit. anima debz v; dere deum et saluari opz v; sit sana et bene disposita p displicentia contritionem peccatorum Vñ s. Tho. in. i. sen. di. iij. a. i. parte. q. xij. et trahit ex. xij. a. v. ar. iij. dicit. Ad hoc v; videat deus naturali cognitione opz mēte purgaria vagabundis sensibus et parasitibus Ad hoc aut q; p dicit erroribus opz mēte purgari ad errorem v; sit sane et bene disposita. Ad hoc vero videat q; p sentiam. opz mēte purgari ad omni culpam. s; feruē cordis ois et operis. hoc in se et totis vbi supra S; hoc non potest rinisi p contritionem. qua sanatur anima. quia infundit lumen grē quo d

nem est lex exemplaris Affirmati
phi naturales: aueni quendam esse
que vocatur Arpia. habes faciem
quasi hominis: acies quidem multas
crudelis et feroc: adeo vt aliqui fa-
me stimulant. hominem inuadit
et occidat: deinde sitiens volat ad
aquam vbi bibit: vbi faciem suam
videt: et simile sui nuper occidisse
recolens: tanto dolore afficitur: qd
exinde quomouatur. Non pigeat
durissim peccator ab irrationabi-
libilib' discernere. Inter reliqua imago
diuina iuxta illud. ps. iij. Signatu
est sup nos lumen vultus tui domi-
ne. S; tanta libidine in peccati irru-
itq; animam pulcherrima imaginē
splendores gratie occidisti. Leua
igitur alas et ad aquas contritiōis
euola. Recole scelera tua: plange
amarissime ita q; in te mouat pec-
catorū et nunq; deinceps redeas ad
illud. Sic faciebat ille. rex Dauid
ps. vi. di. Laboravi in genitum meo
p singulas noctes lectam meū la-
chrymis meis stratum meū rigabo
Dico etiam vt dicitur naturales ab
scondit caput: reliquit corpus picu-
lo exponens. Sed elephas inueniens
draconē i semitis caput eius cū pla-
ta aperit Et tunc draco maximum
placētū facit. Plagat pccator: quia in
eo caput suum xpm: elephas yabo-
lus p peccm occidit. Struio quos
oua sua i calido puluere relinquit
vt puluis ea foueat. Sed rediens
a bestijs oculata reperit: magnū
facit viuarum est vt viues pccō:
quia oua sua. i. merita a bestialib'
passionibus et concupiscentijs ocula-
ta sunt De his dicitur. Michęe. i.
ffacit placētum velut draco: dicitur i
lucem velut struccionem. Doleat in
super a luceat pccō: expleo p iema-
tris cuius vnguentum mo iuuas: an
oculos eius iacet. Interemit p pec-
catorū vnguentum alam: que vite
caelestis: heres erat futura. d. iiii. p
pccōa hie. vi. dicebat Lucium

vnigeniti fac tibi planctum amariū
Sic fecit petr' qui egressus foras
fleuit amare Marthe. xvi. Sic vt
ad exempla moderna transeamus
fecit dicitur quidam parisiē. vt
recitat Celsarius. hic enormia ha-
bit pccā: adeo vt pze verecundia
nolleret ostēri. Tandē cōfessione ve-
recundiam superat: cum pziore
fancit victorioso velle ostēri tanta
fuit in corde eius compunctio: tot
in eius peccato suspiria singultus
inguttur: in oculis lachryme: vt
vor diceret nec: aliqd pferre possit
Dicente ergo ei pziore. vade et scri-
be pccā tua. Scripsit et rediit: nec les-
cit prius voce pccati valēs scriptū
tradidit. pziore legit. Que tam gra-
uis erant: vnde ad habendum pccatum
de licentia eius cum cedula abba-
tam adiret. Sed abbas cum cedula
vellet legere i ea nihil reperit scri-
ptum. Quod videns pziore: stupefa-
ctus dixit abbati. sciat is p certo
illum inueniem in hac cedula pccā
scripsisse i me ea legisse. Sed vidi
deo misericois deus: tanta eius cō-
fritio nem respiciens pccā omnia dī-
misit. Qd pziore abbas: inuenit idē
affirmauerunt: qui cū magno gau-
dio recessit ab eis Doleas igitur et
vt pccō: tanta nunq; offeratur pes-
nitentia non renuas. Considera o
mentali: quid commisisti in deū
eum. Audi deuotum ser. Debet
siquidem dolere: nosse esse acer: qd
offendimus deum: creator enim omni-
serior quis offendit: quid commisisti in deū
spiritalē quis nos pacit multipli-
citer. Acerior quis: quia redemita cru-
redēptorem: qui nos redemita cru-
delitate demonum: vinculis pec-
catorum ab acerbitate ro uentoz
hęcille. Jam surgas miser homo: et
experge factus tuoz. crimnum et
scelerum immanitatem desceat.
Jam volupitates ponat. Jam sen-
sualitatibus et concupiscentiis re-
nuantibus: inuadit sacco cūctio.

Caput cinere operiat corpus deni-
que totum castiget: et penitentis ho-
minum vestigia imitetur. Ecce at
denique et illecebrosa vitæ vtilita-
rem concipiat et pariat compunctio-
nem At em Chri. li. de compun.
Sicut impossibile est vt ignis in aqua
metur in aqua: ita impossibile est
compunctionem cordis vigere in
delictijs. Contraria em hęc in se
com sunt et peremptoria. Illa em ē
mater stetit hęc mater rursus illa
coarstringit: ista dissoluit. illa autē
me alas immitit. et volare ad deū
facit: hęc em plumbi pondus impo-
nit: et in infernum demergit hęc il-
le. Ad hęc igitur ut oportēs ad ge-
nitem ad lachrymas. Clamat Isa.
xii. Vocauit dñs deus exercituum
in die illa ad flumem: et ad plancū
et ad caluitium: et ad singulos fac-
ci hęc. per gratiā et in celo per glo-
riam. Amen.

De confessione. Sermo. xxxij.

Equatur em multitrudo ma-
gna. Johan. vi. Maxima mul-
tudo pccatorum considerat nūm
uitatem et immanitatem scelerum
suorum propter feroces quos pre-
teritis audire diebus ducti ad ve-
niam displacitiam et contritionem
hoc deuoto tempore. sequi iam di-
sponat dñm ielum sacra int erue-
niēte pessione qua absoluitur ab
omnibus peccatis qui antea iusta
tenebantur per pccatē xpi sacer-
dotibus peccatis et redduntur ido-
nei ad xpi sacramentū rpe parthe
fascipiendum. Inquit em Leo papa
dia dei Mediator dei et hominum
homo dñs ielus rpe hanc pposi-
tione ecclesie tradidit pccatē. vt ostēri
bus penitentie satisfacione darēt
et ad dem se lubi i satisfacione pur-
p ianuā reconciliatōis admittētē
hęcille Tali ergo modo hęc magis

ma turba pccōz: sequit dñm ielum
vt dicit thema. in hōderno eius. In
quo tria documenta habemus. In
mū documentū: quod quis debet esse re-
gular' in oculis suis sensibus: ama-
rime in omnibus: non eleuā illos ad
curiositates et vanitates Exemplo
satiatiois: qui nunq; legitur ocu-
los leuāsse: quocumq; aliqd signū admi-
rabile fecerit: hoc pty pta pte enā
ge. lb. Cū subleuāset oculos ielus
ic. Cōscm documentū ē. q; quicq;
vult satiari celsi pane pccatiōis
sancite necesse ē ipm federe sup
sensu. i. calcare vniuersas pccatē
vite vanitas et suppedicare vni-
uersas mūdāns affectiōes hęc
scitū ibi. Erat autē fenum multū in
loco. Cōscm documentū ē. q; illi
qui deuore ostēnt: dñm ielum fe-
quuntur pccatiōes spūales recipiūt
quod sūt p copiosos duodecim figu-
rate. Ad quibus habet. iij. p. euan.
de hac ergo pessione pccatorū.
iij. pncipalia consideramus.

Primo pcessionis necessitatem

Secundo pcessionis tarditatem

Tercio pcessionis pparabilitatem

Primo pcedere debemus pces-
sionis necessitatem. Dubitū sacra-
mentū querendum vtrū pccato
mentalibus sit necessaria. hoc ques-
tium et hanc difficultatem soluit. f.

Doc. in. iij. sen. d. xvij. q. iij. di. Con-

fessio sacramentalis que sit sacrodo-

ti clauis habenti est omnino necessa-

ria ad salutem eternā. Concordat

cum eq. d. petr' de palu. r. Richar.

de media villa in. iij. d. vt supra.

Quod triplici lege pccatur

Primo lege naturali

Secundo lege humana

Tercio lege euangelicali

Primo probatur lege naturali

essionem esse necessariam. Vbi

aduertendum est qd naturale dicitē

duob' modis. Qno mō dī naturale

q; natura dicitur simplicit' Et sic

cofessio: non est de iure naturali:

quia ius naturale est idē apud omnes Confessio autem sacramentatio non est eadem apud oēs: quoniam confessio fit ei qui habet claves: quos quidem claves non sunt de institutione iuris naturalis: ergo nec confessor sacramentalis. Secundo modo dicitur aliquid naturale quod est a suo creatore rempositum. Et sic omne illud quod in lege vel in evangelio continetur de iure ius naturale iuxta illud scriptum: Ius naturale est quod in lege et in evangelio continetur. ut in dicitur. d. i. in principio eo quod deus precipit illud. unde ex eo confessio dicitur esse de iure naturali: qui a vi dicitur. R. char. deus precipit eam. impletur in figura. cum dicitur leprosum in mandato. Uade ostendit de sacerdoti. Mar. viij. Et etiam sine figura. in hoc quod non tamen potestatem iudicandi in foro exteriori dedit discipulis accipiendam ab alijs mediante petitione cui eam promissit ante passionem cum sibi dixit illud quod scriptum est. Mar. xvi. Tibi dabo claves regni celorum. Et post resurrectionem: cum dixit. Pascite oves meas. Johan. xxi. Sed et dedit potestatem iudicandi in foro conscientie: non tamen apostolorum: quorum sunt epi successores sed etiam alijs discipulis: quorum sunt successores in inferiores sacerdotes. Et illis potestatem omnibus immedie dedit per se ipsum eum post resurrectionem dixit eis. Accipite potestatem: quorum remiseritis peccata remittuntur eis et quorum retinueritis retenta sunt. Johan. xx. hoc R. char. in. liij. Et sic est consonum nature rationali servare eam. Et hoc modo confessio est de iure naturali. Quot tripliciter declaratur.

¶ Primo. ratione directionis.

¶ Secundo. ratione productionis.

¶ Tertio. ratione sanationis.

¶ Primo dico quod confessio est necessaria de iure naturali ratione directionis. Lex enim naturalis dirigit ho-

ad ea que sunt de necessitate salutis per maxime ut deum diligat et iure voluitati pareat. si de iusticia et iure. I. veluti ut dicitur. Celum et terra deum de religio: ut patrie et parentibus pareamus. Item lex naturalis dirigit hominem: ut quilibet vitam propriam conferuet: morte sit gravis. Philosophus in. ij. de anima. vult quod quis desiderat assimilari diuino et in corruptibili. Insuper lex naturalis dirigit ut quilibet sit liber et non servus. S. opus. Non bene pro toto libertas venditur auro. Tullius in tertia philippica. Ad libertatem nativum: teneamus libertatem nativam. Et ps. in. vi. poluit. Opus liber tatis est vivere ut vult. peccator autem moraliter peccat facit contra legem nature quod non honorat deum suum creatorem et non obedit ei. Ideo deus eum odit. Eccl. xij. Altissimus odio habet peccatores. Facit contra legem nature: quia occidit animam suam auferendo sibi vitam qua spiritaliter vivit. Etzech. xvij. Anima que peccaverit ipsa morietur. facit contra legem nature: quia servus dyaboli efficitur. Qui enim facit peccata servus est peccati. Jo. viij. Tunc sic ille scius quo homo subditur deo: ipsum honorando: et obediendo: et quovis iuratur: quo liber efficitur. est de lege nature: quia illud est opus seu actus virtutis. Actus autem virtutis est a lege naturali. ut declarat s. doc. s. de se. q. xliij. Et in. liij. sen. Sed confessio est actus virtutis: quod peccator subditur deo: quo vivificatur: et quo liber efficitur. Nam sanctus doc. in. liij. sen. Et peccator de taran dicitur. Confiteri veritatem: quando vbi: quomodo: et cui oporiet: est actus virtutis: et per eum sequens de lege nature. Et propter hoc philosophus in. ij. Rhet. dicit. Atestificatio veritatis nunquam cessandum. Unde Iusto. in. i. lib. fo.

Itaque quorum dicit confessio vivificat. Confessio peccati veniam donat: omnibus spes in confessione consistit. In confessione locus miser cordie est. Tertium igitur crede nullo modo bestes: nullatenus de miser cordia dei desperes: habere fiduciam: habere spes in confessione. Non de speres salutem: sed ad meliorem conversionem: hec ille. Ergo confessio est de lege naturali: scilicet secundum quod a suo creatore imponitur. ¶ Secundo probatur ratione productionis. Philosophus lib. de propria rebus et unum dicit. Duabus causis vel pluribus nec cessat concurrentibus ad aliquid productionem effectus dicitur et natura deficit: effectus. Et solum. Ad generationem si huius concurrunt quatuor cause. s. pater generans mater concipiens: sol utraq; substantiam coagulans deus qui alij virtutem generandi tribuit. Si una istarum cause deficit: deerit et generatio. hoc ipsum posito certus est finis theologie maxime s. Tho. in. iij. sen. d. xvij. q. ad remissionem peccatorum: quatuor concurrunt cause. prima est causa efficiens: hoc est solus deus. L. v. Cuius potest remittere peccata nisi solus deus: Nam solus dei est creare gratias: quia peccata mittuntur. Secunda est causa meritoria. Et hoc est culpa. per mortem. n. suam meruit ut culpa nobis remittat. Apo. i. Lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Tertia est causa instrumentalis. s. sacerdos: qui absolutus imperio ipse: et peccata dimittit. Mar. xviij. Quarta est causa est subiectiva. i. peccator: qui ex humilitate debet se subire vicario christi. s. sacerdoti et sua reuelare peccata. Si ergo aliqua istarum causarum deficit: non remittitur peccatum ergo confessio necessaria est ad salutem. ¶ Tertio idem probatur ratione sanationis. Nam videmus finem naturam: quod nulla infirmitas potest medela recipere si medico occultet. Et ideo opus medi-

ci videri signa infirmitatis: ut manifesta et infirmitas: facilius commodus: remedium adhibeat: sic et vulnus non potest curari: nisi medico patefatur. hoc dicitur phis. Boe. egrotos vi habet in primo deus fo. phi. ca. Si operam medicinam expectas: oportet vulnus detegas. Ecce igitur quod lex naturalis dicitur: ut medico ostendas tuam corporalem infirmitatem. Si hęc pro infirmitate corporali a fortiori pro infirmitate anime. Ex quo igitur est res peccati mortalibus vulneratur: ipse ad medicum id est ad sacerdotem ostendens tuas mortales plagas quibus anima tota vulnerata est: dicit. Pater vide caput meum vulneratum de le mortali ferite. de la superbia ambitionis. presumptionis et arrogantie. Unde pater oculos vulneratos curtositate. auras plenas delectatione vana. de soni lochi e cantu. Lingua detractionis murmuratione: loquacitate. blasphemias: maledictionibus: mendacijs: per turis quod quod vulnera. Quod quotque l. s. Sores sunt in ista lingua. Unde plagas gule. quia non qua dragesma: non ieiunia ecclesie. non v. feria. Non temperantia non percas est in me. Ecce corpus meum totum deditus octo: luxurie: lascivie: et delectationibus. Unde cor meum plenum falsis cogitationibus: iudicij temerarijs: malis suggestionibus: adeo ut vix ad raro possum cogitare bonum de aliquo. Unde modum infirmas in percutiendo modo illius modo istum: in asferendo ad aliena in retinendo. Unde pater vulneratos pedes velociter currente ad malum in loquendo a lios ad malum. Pater et medicus spiritus: lris per dio cognosce: s. subtiliter respice: quia a planta pedis vix ad summum capitis non est in me sanitas secundum illud 3. i. c. Ergo confirmare et dicit illud ps. Sana infirmitatem quia peccati tibi. Et 3. e. et 3. e. Sana me domine: et sanabor quij.

xtimi bene recordantur. Quidaz autem sunt ita dispositi qd nisi interrogentur de peccatis non dicunt. Tales nullo modo veritas consequi possunt: ergo pctoz totz consus in confessione aperire iuxta illud. Tre. q. 8. funde: sicut aquam co: tuus aqz confectum dñi. Nota sicut aqua pctā enim que latent in corde: tota liter efferentur dicit: sicut aqua tota liter efferuntur de vase: ita qd nec coluz nec fapoz nec odoz: nec aliqz vestigium remanet in vase de aqua. Tertio dicit vos: non a calcuando a lios: sicut fecerunt Adam et Eua. Quarto dicit sacerdotibus. Alijs nanqz non sunt concessæ clauces. Vbi non possunt absolueri nisi sacerdotes: etiam si esset. Ioban. baptista: vel virgo maria. Pergat igitur peccatoz cōfiteatur sacerdoti hñi clauces paradisi: et ius subijciatur pñi: tmo cans auctozitatē clauis suarum: et di. Aperite mihi portas iustitie et ingressus in eas confitebor domino: hec porta dñi iusti intrabunt in eam. ps. cxij. vnde Ambro. Confessio a morte animæ liberat. Cōfessio spem salutis tribuit: quia nõ meretur iustificari qui in vita sua peccatus non vult confiteri: hec ille. Et cetera igitur necessitas confessionis impii lege declarata hanc qui non obseruat si potest: proculdubio dānabitur. Quod multis expleo ostēdo. Legitur de quodam meratore vsurario: qui cum venisset ad mortē et moneretur ad confessionem: et ille audire remuneret: quidā ex astitus dixit ei. Scias te esse damnandum si nõ ueris confiteri: et restitue re alienum. At illum ferunt hoc tñ dixisse. Ego probabo si vera sunt qd dicis. Non confessus vitā finiuit: et sicut dixit pbaturus a cecellit. Alius exemplū de quodaz meratore: quē cum aliqui exhortarentur vt restituentū conderet: et de aia sua disponeret: rñdit. Quid expedit. confite:

ri et testamentum cōdere. Relinquo bona mea et paper alam meam dyabolo. Et sic obiit: atqz inferno sepultus est. Refert etiam Iacobus de vitia dōz qd quidaz diues laborans in dyerem: cepit multuz contristari: doleat: et animam suam rogare vt remaneret: ipse eam bene procuraret: aurū et argentum: et omnes delicias ei dare promisit. Alioquin pro ea nihil daret. Tandem videns qd aia non remaneret: iratus et indignus nunciat aī. Aia bonū hospitiū tibi parauerat. sed ex quo ita fatua es: et non vis remanere in omnibus de moribus inferni te cōmendo. Et sic moriens postatus est in infernum. In super legitur. qd cum quedam cōfuges pro se habere non possent de se vota stringerent: ut eis spoz daret eis obsequio manciparent. Et abro mafuculo: cum ad debuit am peruenisset etatem factus est religio: sus. Martus autem diu peregrinādo extra domū fuit. Uxor vero interim filius et adulterio concepit: perierat occidit. Cuz frequenter hec misera confiteretur et facta perciperet: p̄verecundia hoc peccatum a nifestat et nūqz uoluit. Unde mortua damnata est. Audis si filius machus et iam faceros factus: misas gregorianus: pro anima matris dicere cepit. Celebanti semel apparuit in altari: spectaculus doctribile. quod conturauit: vt quid esset fateretur. Respondit. O fili mi. Ego sum infelissima mater tua. At ille mentiris: quia mater mea bona erat: et sepius confitebatur: et elemosinas facebat. Tunc mater ostendit ei vbera: que a duobus serpentibus deuocabantur et dixit. Sicotifili mi hec esse vbera quia fuxisti. Veruntamen eternis cruciatibus deputata sum: eo qd adulterio peccatoz et hominū dico: nunquam confiteri volui. his dicitis disparuit ferozem magnum tibi relinq uens.

Confiteatur iam vniuersis: scindantur corda vestra: moliantur peccata sacra. Aperiantur putei fetu leni projiciantur stercoz peccatorum. Camere conscientia emundentur. laxentur oza et pendentur oculata: prouoluant se peccatores ad facerdotis pedes humiliter et constantissime cōfentes: alias nihil eorum saluari poterit: finis. Quia sermo p̄litorz fuit a deo vt sufficiat prima pars principalis. Si videtur predicator poterit hoc sermone postmodū assumere pro sermone xodum: et ita presentes sermone complere.

¶ Continuatō sermonis. De confessione.

¶ Magna multitudo. Joan. vi. Cōfiteatur animus meus nonnumquam admiratione tēneri cum non ignorem multos ante me: in hac generosa ciuitate vestra diuini verbi fuisse p̄cones: qui veluti tube resonantes: aures vestras clamoribus repleuere: ostendentes quanta tormentata preparata sunt his qui a peccatis resurgere nolunt: et hoc autem ante vniuersas vt ad sacramenta: confessionum p̄parat euelent. Per me ipsuz quoz diebus elapsis: idem reperitur est: qui tamen hinc inde circumspicit: paucos ad ipsam confessionem accedere etideo An cōpeloz huiusmodi rei causam diligentiā summa inuestigare veluti et antiqui philosophi: qui propter admirari ceperunt philosophari: id est inquirere rationes et causas effectuum: vt inquit: peripateticorum p̄nceps Aristot. primo Metaphisice. Ex ignorantia enim nascitur admiratio. Unde videntes tempore veris campos roseiferos: arbores ex se folia fructusqz proferre: eadem h̄yemali tempore veluti combusta manere: cōpūsi sunt a totoz effectuum causas subtiliter indagare: arbitrantes vniuersis

quodqz te tunc perfecte scire: cum causās cognoscerent: vt firmabar. et ipse Aristot. i. poster. vti. Nam scire est remper causam cognosceret: vt iterum Aristot. primo poster. r̄ioz affirmat. Et sicut ipi phlosophi post subtilem investigationem ad cognitionem causarum tandem deuenere ita et ego: post maximam admirationem: inuenitor rationem: cur miseri peccatores tantum diffident ad sacram confessionem accedere. Inuenio igitur qd nihil est aliud nisi quedam dyabolica cathenatio: qua vt inquit thema magna multitudo supple detinetur: et cathenatur in suum confiteatur peccatum. Inba igitur secunda partep̄ncipali que vocatur tarditas cōfessionis: tres dyaboli cathenationes retardantes et impediētes peccatores ne confiteantur contentēplabimur.

¶ Prima est verecundia cōfiteendi.

¶ Secūda est timor prestolandi.

¶ Tertia est horroz satisfaciendi.

¶ Prima cathena qua peccatores confitendo retardatur et impeditur est verecundia cōfiteendi. Vbi aduertandum qd phlosophus. ij. r. i. tit. ethicoz. Et. f. doc. secunda secūda de a. cxliij. arti. i. dicit verecundia non esse virtutem. Sed vt damascenus ait in secundo libro. et Srego. nisenus. Verecundia est timor: in turpi actu perpetrato. Et. fan. doc. supra. Verecundia est timor ut plaudis exprobabilis et principalit̄ respicit vituperium. Maxime autem verecundiam homines de acerbis veneris etiam in matrimonio et de signis eorum. hec f. Doc. vbi supra. Tac igitur verecundia dyabolus retrahit peccatores ne confiteantur. Nam appropinquante tempore pasche: quo homo tenetur confiteri: tunc dyabolus qui primo in peccando abstrahit velamen ruboris et ubescientie verecundie

aut
habet
de no
ali no
ma se
vota

quis atq; preteritis & coam omni
bus angelis & factis. Dauid. iij. Reue
lato pudenda tua in facie tua: & ofen
dam genibus nuditatem tuam: & re
gnis ignominia tua: & hec ille. Ideo
Augustinus in persona confessoris
dicit. Cur confiteri et ubi fecis pec
cata tua: Peccator sum ego sicut
tu: homo sum: humanum nihil a me
alienum. Confiteretur homo homini:
peccator homini peccatori: quia ad
hoc elegit deus confessionem: vt era
ret humiliter: ad hoc datur non con
fiterentur: vt puniat superbum: hec il
le. Et ideo Christo de peni. dist. i. c.
Quis aliquando sic dicit. Nunc au
tem si recordes peccatorum tuorum
et frequenter in conspectu beatorum
pronuncies et pro eis clementiam
eius depreceris: citius illa delecta
Si autem nunc obliuiscaris pecca
torum tuorum: tunc eorum recordaberis
sicut nolens: cum in toto mundo pu
blicabuntur: & in conspectu professorum
et omnium: tam amicum tuorum: qm
iuniorum: & sanctorum angelorum
et celestium virtutum. Non eni ad Da
uid solum dicebat. Tu fecerit feci
isti. Ego cunctis manifestabo: sed
etiam ad oes nos hoc dicitur. Et se
cunda cathena qua peccator retar
datur et impeditur ne confiteatur.
Vocatur torpor prestolandi. Constat
dyabolus ligare et constringere
replurimos ne consistantur: sicut ge
rens eius teporis longitudinem & con
ditat: qz decepti multos annos
superuivere sperant illi sunt qui pro
crastinant: verum conuincunt facien
tes: dicendo Cray Cray. Et tales
reserunt peccata sua confitenda
alica vase: quando iacebunt in te
cto febricitantes. Quapropter de an
no in annum: de mense in mensem:
de ebdomada in ebdomada: de die
in diem. proponunt confiteri & nun
q; consistitur. hac cathena ligatur
lingua tuentis sperantis longam
vitam. hac cathena ligatur lingua

hominis sancti: cui nunq; videtur pos
se infirmari. hac ligatur lingua for
tis: quia per fortitudinem arguit in
se fatiatem: sic non videtur et bre
uis vita. hac ligatur lingua sentis
proferosi: quia propter suam sancti
tatem sperat consequi vitam longio
rem. hac ligatur lingua hominis
resanati: qui in infirmitate promi
ssi confiteri et valescens mutus per
fenuat. hac cathena ligatur vorum
emittentis et non reddentis: qui er
peccatarius reddere et postea con
fiteri. hac ligatur lingua pestem vi
gentis qui propositum confiteri: sed
finita peste propositum non implet
hac tenatur ligatur lingue cocubi
nartorum: qui proponunt dietum co
cubinas relinquere: et post sacram
pniam suscipere: et tamen non ere
quuntur. Sic et lingua concubina
rum captiua atq; ligata tenetur.
De his profecto versificat illud Isa.
xxvij. Manda remanda: expecta
et respecta: expecta respecta. Modu
cum tibi: modicum tibi: vt vadant ee
cadant reerrosi: & conterant et illa
quodantur & capeantur. Tales sic p
cristianitas infirmis grauari: an
gustias intrinsecas cuciant: salti
diense familia: & morte perurgente
sine vera pnia moxuntur: propria
ligati cathena in infernum deducun
tur: quia talium pnia non vera: non
sufficiens: non fructuosa sunt: sed
coa cta. Unde Augustinus de pe. di.
vii. c. Si quis positus in extrema ne
cessitate sue egritudinis volue
rit accipere penitentiam: & accipit
et non reconciliatur: et hinc vadit
fateor vobis: non illi negamus: qd
perit: sed non presumimus qd hinc
bene eruat. Si securus hinc extert
ego nefcio: penitentiam dare possu
mus: securitatem dare non possu
mus. Nunquid dico damnabitur:
sed nec dico liberabitur. Vis ergo a
dubio liberari: Cuius modum incertum
est euadere: Vis penitentiam dum

sanus es. Si sic agis: dico tibi secu
rus es quia penitentiam egisti qua
do peccare potuisti. Si autem vis
agere penitentiam: quando ia pec
care non poteris peccata dimiserit
te nonnulla: hec ille Et iterum Au
gustinus libro de penitentia. etha
betur imbecre. de pe. di. vii. c. Nulli
a Quem sero peniteat oportet non
solum deus timere iudice: sed iustis
diligere. Non tibi pena timeat: sed
auertur de gloria. Debet enim dolo
re de crimine: et de omni eius pre
dicta variare. Sed quonia vir v
raro est tanta iusta conuersio time
dum est de penitente sero. Que em
imob' vget et pensa terret aduersa
vir veniet satisfactio. maxime
cum filij quos illi cite dilexit sunt p
sentes: vroz & mundus ad se vocet
Multos solet serotina penitentia
decipere: hec ille. frage O toto ipes
O negligens. O somnolente. hanc
dyabolam cathenam considera: quod
moris incertitudinem. iuxta illud
Eccl. xiiij. Memoro esto quonia
nam mors non tardat & Dat. xxv.
Vigilate qz nescitis diem neq; horam
Et tertia cathena qua retardatur
& impeditur peccator: ne consistat
vocatut horro: satisfaciendi. Sicut
enim nulli qui dum cogitant se opo
rtere deo & proximo satisficere pro
pter dolorem & de preteritis: quod
est difficile: et cauere in futuro: qd
est difficilissimum: et penitentiam ad
ecclesia vel sacerdotem implorant: fa
cere: vti hac vita vel in purgatorio
oporteret qd est difficilissimum: effectum
opus: vti hac vita vel in purgatorio
pulsat nimes: & ab ore ostert: dya
bolica tentatione superari. Talis
extertus a dyabolo est notorius
pctor: vt meretur leno: homicida:
qui etiam de dano primo illato sa
tisfacere debet. Talis est blasphem
iator dei & sancto: & quilibet pu
blice atq; scandalose peccans. qui
videns se infame: et pccm suum om
ibus manifestum: deliberat non ce

secreto ostendendum: quod publice sci
tur per omnes: quasi impossibile re
putans omnibus posse satisficere:
qui de suo pctori sunt scandalizari.
Talis a dyabolo perterritus est: p
turbo: pceditiosus & qui talem par
tialiter sequit. hoc em est grauiss
mum pccm: quia per turbant bonis
maximum. f. coc. ex quo innumera
sequuntur mala. f. bellum inter cla
ues: sanguinis effusio: ciuitum ex
ultatio: ciuitatum de pauperio: tra
niam introductio: virginu desola
tio: viduarum & pupilloz oppres
sio nuptiarum violatio: ecclesiarum
expolatio: o hq; a censo: virtutum
expulsio: domo: cum ruina: agro: cum
incultura: qua generatur: inno
ra et silue: & tadem desolatio: hinc
omne regnum. in seipm diuisum de
solabitur. Tanto cum malo cum cu
partialis & seditiosus sit causa ho
roz atq; laboris satisfaciendi: deu
ctio omittit ostert. Talis a dyabo
lo perterritus est vroz a alienum filiu
supponens: aut de adulterio filius
generans: que attendens de omni
bus expensia marito satisficere
oportet: & filium iuste hereditate
succedere non posse. desperat de ta
to crimine posse vitare penitere.
Ideo festinatio omittit. Talis per
territus a dyabolo est odiosus: qui
sciens qz quis oportet odium dimi
tere: veniam ab offenso petere: & de
dante satisficere: verendum aut
possibile. hoc sibi persuadens: off
ensionem fugit. Talis est calumniator
detractor: infamator apud pncipis
pae vel pncipis pncipis: qui satis
facionis difficultatem cogitans ho
ret ostert Similiter hic horro: in
uadit hominem. vel seminum: qui
multorum pctorum causa fuit alio
rum animas suis pompis: suis ius
suis pncipis capibus gestibus: et nou
ratus praestantes. vt videntes qz
oportet hmoi causas precipidere: co
ffensionem horrent: postremo tales

audiendo scelera. quia non debet
turbari aut scandalisari. ¶ Unde
mo debet esse benignus fm. s. Doc.
s. benedictus: affectans peccato-
ris salutem. ¶ Quod uocimus discer-
fm. s. Doc. supra. i. i. imponda po-
nitentias: put exigunt merita culpa-
rum Superbo imponat humilitate
Avaro liberalitatem: luxurioso ca-
stitatem: gulosos abstinentiam et ieiu-
nium. Aliter imponat timentibus
aliter senibus et huiusmodi. Nec se-
per imponat penitentiam pecunia-
rum in illarum: quia consentiens po-
tius scandalizantur q̄ edificentur
De sunt conditiones et ornamenta q̄-
bus pollere debet confessio: quae habet
etiam in decretis de pe. dist. vi.
c. Qui uult. ¶ Sec̄da preparatio sa-
lutaris confessionis est p̄ccōz recoz-
datio. Quia profecto secularis sūt
valde distracta intermundana ne-
gōria uersantes eis ualde difficile
est vt oim p̄ccōzum mortalium re-
cordentur. Et tamen vt scribit. f.
Tho. ad lectoz: em bisonitū: quilibet
teneretur q̄steri numerum suoz
p̄ccōzum mortalium sicut potest: s̄
durissimum apparet. Et tamen non
est desperandum. ¶ Conaboz em opti-
ma memorandi affertur media: q̄-
bus facillime relinquē p̄ccōz a se per-
peratoz: remissi potest. hec autē
sōm remedia in duodecim libris
conferuntur in quibus s̄ diligenter p-
legeritis oia p̄ccā clarissime cogno-
sceris. ¶ Prim̄o manq̄ liber est liber-
etatum infantie: pueritie adolef-
centie iuuentutis: uirilatis: senectutis
deceperitatis: uarietate em eratuz
uariantur et mutantur peccata ho-
minū. Aut em Augu. de uerbis dñi
Qui maior est etate maior est s̄nq̄-
tate. Pueri etiam habent delicta
sua vt extra de belic. pue. li. v. c. i. vt
furta mendacia iurgia. ¶ Sc̄cōs li-
ber est statum uirginitatis: uidiua-
lis matrimonialis: monachalis.
Diuerstas enim statū diuersa fo-

let uitiā p̄ducere. ¶ Tertius est
liber officiozū uicariatus: capita-
neatus: camer langatus. p̄ariat
rethozatus. thoz similitum. Vari-
tas officiozū uarietate committit erro-
ler p̄cm. ¶ Quartus liber est socie-
tatum: superiorum: equalium: infe-
riorum. Sit em Sen. li. de tra. Tra-
huntur em a conuersantibus mo-
res. Et taliter vt dicit Augu. q̄ sepe
offenditur deus ne offendatur pro-
xim̄. Nec tamen est excusatio. Cul-
lins de amicitia. Nulla excusatio
peccati si amicitia causa: peccaueris.
¶ Quintus liber est locozum pro-
uinciarum: ciuitatum: castrozum
uillarum: domozum contractarum
In huiusmodi differētia solēt pec-
cata committi. ¶ Sextus liber ē ar-
tium seu tra. scolarum: mercatorum
barbitonozum: calegatorum: cer-
dorum: aurificum: sartozum: fabro-
rum: aromatiariorum: et huiusmodi.
d̄ hieronymus in epistola de fide et
conuersatione xpianozum. In eo
quae quotidie peccat in quo agit r-
uiuit. ¶ Septimus liber est culpas-
cogitatorum: locutionum: oim s̄o
uim̄ operationum: cum uisū: cum
auditu: cum gustu: cum odoratu: cum
tactu. Octauus liber est fortune di-
uinitatum: pauperatum: honozum
infirmorum: sanitarum: tribula-
tionum: prosperitatum: aduersita-
tium. Communitur em tribula. li. de
deo marturatur. Augu. super ps.
cxlii. p̄ ueritas in calamitatibus
positus se uisificat deum accensit
dicens. Quid fecit: aut quid commi-
si. Sed si peruersus recognouerit
multa peccata fecisse. nec si uult co-
stiteri se digne pati: sed dicit mul-
tos uideo me peccata fecisse et nihil
mihi sustinere. In p̄p̄tate etiaz
peccatur. Salustius in catilinario.
Sc̄cōs est sapientum animos satis
sanct. Augu. super apoc. prosperitas
trahit malo uulnera: sunt autē
mores. ¶ Nonus liber est sacro-

rum acoꝝ status: subdiaconatus:
diaconatus: sacerdotatus: et patris
archiepiscopatus: patris tarchatus
cardinalatus. ¶ Decimus liber est
scientiarū: grammaticoꝝ: logicoꝝ:
rethicoꝝ: physicoꝝ: theologoꝝ: iur-
ristaz pro diuersitate em sciaz et
diuersa p̄mittit p̄ccā. ¶ Undecim
liber est tempozum: vt hore. dies:
noctes: ebdomadē: mēses: anni: se-
sta. Unde Gere. Treuozum primo.
Uocatur aduersum me tempus. Et
Bernardus. Omne tēpus tibi im-
petum: requiritur a te quomodo iue-
rit expensum. De festiuitatibus dicit
Amos. v. Odi et p̄ioxiē festi-
uitates uestras. Ubi hiero. et habe-
tur in decretis. xliiij. q. i. Odit deus
non solum odit: sed p̄icit festiui-
tates eoz: qui non celebrat festiui-
tates dei se suas. ¶ Duodecimus
liber est optationum. legat et exami-
nes. f. est melencolicus: colericus:
sanguineus: aut flegmaticus: p̄ uari-
etate em passionum corporaliuz
hoies imtemperat: uaria committit
crimina habentia diuersas circum-
stantias. Et ideo Johannes. Chri-
sto. sup. ps. i. Inquit. Confessus es
peccata tua tēp̄t facito rationem.
et oia dei miser cordia: r- inuenies
requiem. habes codicē ubi scribitur
quotidiana expensis habere codi-
cem cōcittente tuē: remittere
p̄ccā tua: sicut in uerbo seu in sacro-
uere etiam in cogitatione peccasti:
hec ille. Ecce igitur fili charissimi
ostendit uobis liboz autēcticos car-
tas fide dignas litteras gemis con-
fertas et onatas: quibus si diligen-
ter incideris si frequenter reuol-
ueris. certe uestra p̄ccā memorie
recogitatio tibi oēs annos meos
in amaritudine aie me. Sed si eue-
nit etiam hac diligentissima in-
quisitione p̄missa non recordar emi-
ni: nulli tamen dubium ē q̄ t̄a obli-
ta q̄ non oblitā in sacramentali

essione et ommissione a misericordia
simo deo remittunt. Tenemini t̄
fueritis si in futurū eozum recordati
sueritis secūdi. s. Doct. nec amplius
tenemini de illis peccatis cōfessio-
ne reiterare nisi in quibus casibꝝ
secūdi q̄ optime declarat. d. det̄
de tara. vniuersalis xpiane fidei p̄-
titer marim: ordinis p̄dicatozozum
in. liij. sen. Et primus nāq̄ casus est
Si sacerdos non potuit abfoluere
eo q̄ non habebat auctoritatem. Sc̄cōs
si nesciuit discernere. Tertius si con-
fessio non fuit integra: vt quia scie-
ter tacuit aliud mortale. ¶ Quar-
tus si tēp̄t aut neglexit satisfaci-
erem: oblitus est satisfactionē imū-
crare. Nā si sciret et implere ueller-
eā non oporteret p̄fessionē iterare
¶ Quintus si p̄fessus est nō p̄ritus
existens in p̄posito nō deseruit: pec-
cātū. hoc t̄n sciedū scdm. f. Tho. in
liij. di. xviij. Mō quāto pluribꝝ sacer-
dotibus q̄ p̄tetur: tāto plus de pe-
na et remittitur: r̄ et erubescencia
confessionis q̄ in penam sanctifica-
riā computatur: item ex vi clauis
v̄n totiens potest alius p̄tetur: q̄ ab
oim pena liberaretur. ¶ Sextus p̄-
paratio sanctissime confessionis est
penitētie fructificatio. Cū em pec-
cator p̄fessionē p̄p̄tate uere discus-
serit cū abiectione et humilitate: sine
hypocritia et fictione: integre ad pe-
des sacerdotis oia peccata et circū-
stantias p̄ccōzum deponatur: cū bñ
statum abfolutionis digne susceperit:
cū se eo idemener corpore res-
uer enter p̄parauerit: ad dignū peni-
tentiam suscipiendā amplexandā
et cū omnimoda dispositioe adimplē-
dam et cū oim uno apud se firmiter
statum impositā penitentiam inḡa
dei. f. itoz iterū moraliter peccet
p̄ccā: r̄a cōdeiceps ad p̄ccā dei ane-
p̄miorum offensas reuertit numq̄
decreuerit: in hoc mirabilidimum
simo sacramentum inter ceteros. xij.
ta q̄ non oblitā in sacramentali

Auaritia non solum pecunie est fructum astringens cum supra modum ambitur. Item Aug. in. ij. li. de libero arbitrio Auaritia in omnibus rebus que immoderate cupiuntur intelligenda est: hec ille. hoc autem modo non accipitur in presentia sed vt auaritia dicit appetitum in ordinatum habendi res temporales possessiones: domos: pecunias: huiusmodi vltra domum & mensuram debitam, vltra ne cessitatem. vltra conditionem. proprie & particulariter est vitium auaricie. Unde dicit Alber. in. ij. sen. diffinitio auaricia dicit. Auaricia est inordinatus amor: specialiter dicitur pecunia. Et fido. Auaricia circūtur quasi auditas eris. Et singulariter dicitur pecuniarum amor: quia oia temporalia possessa: pecunia vocatur. i. a ger domus. pecora: equi boues: i. a ues: merces & huius. Nam omnia ista vob nomine pecunie accipiuntur. i. quib. totum quicquid habent hoies vocatur seruus: vna ager: vna pecunia: quicquid hoz est: pecunia dicitur: quicquid vocata est: quia antiqui quicquid habebant: in pecoribus habebant hec Aug. de doctrina xpiana. Et Arist. v. Ethy. dicit denario virtutum quasi de iustitia: ad omnia habenda. Auaricia igitur imoderatus appetitus habendi pecuniam. s. in qua consistunt oia temporalia. diffinitur & ab Aug. xij. de ciuit. dei. Auaricia est vis vitium: per uerse amantis auris iusticia. i. rectitudinis delectata que incompatabiliter debuit auaro anteponi. Et Salustius in Cartilario dicit. Auaricia pecunie studium habet: quia nemo sanctus vnquam concupuit. hac diffinitione prehabita: videndum est vtrum auaricia sit peccatum mortale: huic questio respondet. s. Doc. scda scda. q. cxiij. ar. iij. dicens. Cum aliquis ppter amorem

diuitias sit paratus facere contra amorem dei et proximi: sic auaritia est peccatum mortale. Idem dicit in questionibus de malo. q. xij. ar. ij. Quod vt clarus pateat triplici ratione declaro.

Primo. ratione auerfionis.

Secundo ratione contrariationis.

Tertio. ratione exclusionis.

Primo igitur declaro auaricias esse peccata mortale: ratione auerfionis sic. Illud quod auerit hominem a deo qui est summum incommutabile bonum & conuertit ad bonum transito: uel a deo: & conuertit eum ad bonum huius mundi que sunt transitoria: ergo auaricia est peccatum mortale. Martor. p. 3. Aug. p. diffinitio auaricie que est talis. Auaricia est inordinatus appetitus commutabilis boni: vt dicit san. Tho. in questionibus de malo. q. xij. ar. ij. ergo auaricia est peccatum mortale. Secundo probatur ratione contrariationis sic. Omne illud quod contrariatur alicui peccato decalogi: est peccatum mortale. Sed auaricia contrariatur peccato de calogi. vt patet Ero. in quo capitulo phibetur furari et concupiscentia rei. primi: saltem testimonium huiusmodi odi. que pertinet ad copiam auariciam: ergo auaricia est peccatum mortale. Tertio idem probatur ratione exclusionis sic. Nichil factuale excludit a regno dei: nisi peccatum mortale: s. auaricia excludit a regno dei. probat per Apoc. Ephe. v. sic dicentem. Ois qui fornicato: aut immundus aut auarus qd loquitur seruus non hzbe reditum in regno xpi: de hec ille Ergo auaricia est peccatum mortale.

Secundo principaliter considerare debemus auaricie malignitatem. Triplex malignitas auaricie occurrit declaranda.

Prima est nature contrarietas.

Secunda est cultus dei ablatio.

Tertia est malorum generatio.

Prima malignitas auaricie est nature contrarietas. Duplex est natura. s. natura naturans: et hec est deus. Alia est natura naturata: et hec est creatura. Deus igitur vult concitare se sua. Sic et creatura se concitare & diffinire. Sol namque lumine exhibet: ignis calore: robore fructus. Unde Aug. iudicium malitiam diuine bonitatis est quod beatres dat seipsum. Auarus autem non vult concitare sua nec inuicem in morte: immo creaturas includit in carcerat: et seipsum putrefecere sinit. peccata autem omnia sunt contraria naturale: vt patet in decretis. vij. dist. in principio. q. xij. q. l. c. Dilectissimus. et c. duo sunt. Insuper natura a nihil patitur vacuum: vt probat philosophus in. iij. physy. Sed auarus velle pietate se omnes vacuos esse. Nollet enim aliquis quippiam possidere: sed ipse solus velle habere omnia. primo auarus est subijcti contrarius: iuxta illud prover. primo. quicquid contra sanguinem suum iudicatur & mollitur fraudes contraria aias suas. Amas enim & inordinatum sequitur affectu diuitias: que intellectum proprio alienant voluntatem puerunt: me & oia dissipatione. Unde Amb. d. xlv. Sicut hi qui in insaniam transiit sunt: ita non respiciunt: sed passionis quae fantasias videntur: & mens suam vinculis cupiditatis semel affricca: semper auarus: semper argentum videt semper redditus computat: gratias auarus quod solem intruerit: ipsa enim oratio et supplicatio ad deum aurum cetera: hec ille. Et ne Crates plus talia pateretur: et ne contrarius nature efficeretur: diuitias spernit. Aut. n. Hiero. xij. q. ij. c. Amico rapere Crates ille thebanus homo quondam distissimus: cum Athenas ad philosopho-

phandum pergeret: magnum aurif pondus abiecit: nec pura ut se posse eriviret simul et diuitias possideret. Nos suffraginari amorem pauperem sequimur: et sub preterito elemosyne: pristinis opibus incumbentes: quomodo possimus aliena fideliter distribuere: qui nostra similes de reseruantis: plenus venter facile de ieiunijs disputat: non hinc folymis fuisse: sed hierosolymis bene vixisse laudandum est: hec ille.

Secunda malignitas auaricie dicitur diuini cultus ablatio. Auaricia enim auert diuinum cultum: quia auarus facit ydololatriam. Quapropter ponitur ista conclusio. Auarus est ydololatra. Probo sic. Ille dicitur ydololatra: qui sibi falsum deum constituit. Sed auarus sibi falsum deum constituit: ergo auarus est ydololatra. Probo minor: quia auarus creaturam. s. numerum sibi deum constituit. Et creatura non est deus: ergo sibi deum falsum constituit. Quod vero deum falsum vel numerum auarus sibi deum falsum constituit: prob. Nihil est de hominis cui pre ceteris rebus speratur & qui supra ceteras rebus generatur. Sed nimis pre ceteris rebus credit: nimis pre ceteris rebus amat: in numero pre ceteris sperat: nimis pre ceteris veneratur: ergo nimis pre ceteris rebus sperat: ergo consequenti ydololatra per simus. hanc veritatem ponit Ephe. v. et Colo. iij. Auaricia est ydololatriam seruaturus. Et hiero. ad Rusticum. Seditato ponere peccatum: leuitas videtur aliquid peccare auarus ydololatra. Sed non mediciter erat. Non enim gratias peccat: qui deo grana thuris proicit super altare: mercurio: qui auar & pecunia et inuulter congreget. Ridiculum videri: quod aliquis iudicetur ydololatra: que deo grana thuris obulit creaturæ: et ille non iudicetur ydololatra: qui totum seruaturus quod deo de

habet offerre offert creature: hec ille
 hanc veritatem ponit decretum. i.
 q. i. c. Cū omnis. Et. xxvij. q. j. ydo la
 tra: vbi dicitur. Auaricia est ydo la
 traria. Et. i. Eth. vi. Quidam cupi
 ditatem appetentes errauerunt a
 fide. Et ab effectibus patet. Nam a
 uarius nummo credit plus q̄ deo.
 Numm̄ dicit. Ego sum consolatio
 eius: honoꝝ tuus: adiutor tuus: a
 uarius constituit et confirmat: ideo
 numm̄ supra deum diligit: q̄o man
 data dei propter nummum sperat.
 Ducatus dicit. Tolo vt illum deci
 piat. Deus dicit nolo. Auarus ma
 gis obedit ducatoꝝ vt patet conti
 nue: immo magis obedit vno quati
 no. Reuegat pro vno quatinio fidei
 chuzi in periuꝝ. Reuegat abapri
 mum: euangelia: beatam virginem
 et rotam curiam celestem. Item in
 nummo sperat plus q̄ in deo. Exem
 plum patet de illo avaro mortie
 qui sibi ad lectus fecit postari pecu
 niam in baculo quem reuoluit et
 deosculans dicebat. Quis spes ad
 suam me. Et ita dicens mori: est.
 Auarus colit ita pecuniam et vene
 ratur vt cum timore eam tangat: et
 alij tangere non sinat. Auarus pe
 cunie et rebus terrenis plus q̄ deo
 seruit. Patet experientia. Uigilat
 pro diuitijs: tenetur: discurret: per
 nanes: per mare: per venos: per fri
 goꝝ. Unde Oratius. Impiger ex
 tremos: mercator currit ad indos.
 Per mare pauperiem fugiens: per
 saxa: per ignes. Confirmatur a bea
 to Et. ego. Eth. di. Omnes huius se
 culi dilectores i terrenis rebus for
 tes sunt in celestibus debiles: ma
 gis temporali gloria vsq̄ ad mor
 tem defudare appetunt: et pro spe
 perpetua: nec parum quidam in la
 boxe subliunt. Pro terrenis lucrif
 quaslibet iniurias tollant: et pro
 celesti mercede vel tenuissimis ver
 bis: ferre cotumelias recusat. Ter
 reno etiam iudici toto die assilere

fortes sunt in uoluntate vero coraꝝ
 domino vel in oratione vero coraꝝ
 sanctor. Sepenuditatez detectione
 famem: sicut: pro aquirendis diui
 tijs atq̄ honoꝝibus tolerant: eaz
 rerum spe fe per abinentiam crea
 tiant: ad q̄s adipiscendas festinant
 Superna vero laboriose querere
 tanto magis dissimulant: quanto
 magis ea reddituri tardius putant.
 hi itaq̄ quasi malorum arborum
 moꝝe: deosum vasti sunt: sursum
 angustit: q̄o fortes in inferioꝝa subsi
 stunt: sed ad superioꝝa descendi: hec
 ille. Ecce miserabilis malignitas a
 uari peto: pagano. peto: sara ceno.
 Zili enim verum deum christum no
 agnoscut et a uarus christianus
 agnoscut: alterus: robam sibi deif
 facit. O peto: dyabolo: quid deo cre
 dit atq̄ contemnitur. Respice iam
 et leua oculos ad verum deum qui
 tibi dicit. Math. vi. Non potestis
 deo seruire et mamone. Tertia
 malignitas auaricie dicitur maloz
 generatua. Auaricia naq̄ cuncta
 generatua. Hec veritas patet per
 apostolum Paulum. i. Th. Qui vo
 lunt diuites fieri incidunt in ten
 tationem et in laqueum dyabolif
 et desideria multa et inutilia et no
 ciosa: que demergunt homines in in
 fertum: et perditionem. Radit om
 nium malozum est cupiditas. Alia
 littera habet. Radix omnium malo
 rum est auaricia: hec ille. Sed quia
 particularia magis mouet: ideo ad
 particularia vicia in particulari de
 scendamus que p. dicitur ab hac
 malitia radice: sicut pulchre addu
 cit dominus B. Uillelmus paral di de
 summa victozum in tractatu de au
 aricia. Iudicet enim superbiam.
 patet Eccl. xxi. Dom̄ que nimis
 locuplet est. i. inordinatae anghibi
 tur superbia. Cyprian etiam. Inuidia.
 patet hec veritas. Prouerbio: um
 xxvij. Qui festinat dizari a alijs in
 iudic. Producit iram. Sen. iij. Fa

cta est rixq̄ inter pastozes Abiaam
 et Loth. Erat enim substantia eoz
 multa. Producit gula. patet Luc.
 xvi. homo qui daz erat diues et epu
 labatur quotidie splendide. et aua
 rus erat pessimus impius atq̄ cru
 delissimus. Incitatur luxuria. pa
 ter Eccl. Eth. vbi de salomone di
 citur. Collegisti quasi aurichaluz
 aurum: et vt plumbum: complesti argen
 tum: et inclinaisti femoz tuas mulie
 ribus: paruris facidisti. patet 7
 ut. Eth. fertus fuit moab ad do
 lescentia sua: requirit: in diebus
 suis. peruerit iustitiam. Patet. i.
 Reg. vij. Declinauerunt filij Sa
 numelus post auariciam ac ceperunt
 numerat et peruerit iudiciu. Et
 Leo papa in quodaz sermone. Gul
 ium est iusticie in eo corde vestigi
 in quo auaricia sibi fecit habitacu
 lum. Generat et educat crudelita
 tem. Est enim auaricia m̄ et aliua
 crudelitatis in parates: in vicinos
 in amicos: in suo dei: in omnes pau
 peres. Eccl. xij. Venatio leonis
 onager inheremo: sic et pasua sur
 eunt lo rugentes rapientes pedam:
 aut leos deoz auerit. Auarus pro
 dicit fallaciam et dolum. Eccl. i.
 Cor. tum plenum est dolo et fallaci
 tis. Generat inquietudines prouer
 ty. Conurbat domum suam qui se
 rit et homicidia: symoniac venidit
 et emitt. Inq̄ petra recipit: inuiste
 negociatur et feneratur. Instat do
 inu et immitt et fraudibus: dissoluit
 pactum: violat iuramentum: coroz
 testimonium peruerit iudiciu
 hec ille. O igitur virtum virtozum.
 O factus factozum. O scelus sce
 lerum. Quis te no abhorreat: Quis
 te non fugiat: cum tante sis mali
 gnitatis vt obus virtutibus dispa
 nis: ad comunionem et satisfactionem
 n̄ hndit. Ego non possu. Ad illi. Cur:
 Sed quid de te maligni? referri po
 Et hndit. Non habeo mecum cor me
 Et illi. Tu deliras. Non enim vides
 res. At ille. Non deliro. Et vt videat

tas veritatem: ite ad capsam deus
 riorum: vbi rotas ipem mea. posui
 fiduciam collocam: in inuenietis cor
 sicq̄ dices desperatus mortuus est.
 fuerunt ita inuenient cor ibi est
 itens sim xpi sententiam. Math. vi.
 vbi est th esaurus tuus: ibi est et cor
 tuu. Auaricia generat blasphemiam
 periuꝝ: discordia: ingratitude: am
 bitione: detractioe: cetera vici
 tia. Na auarius habet oia vicia sibi
 obediencia. Eccl. x. Pecunie obedi
 ent oia. Et et sequentur dissipatio
 virtutes: charitate dei et proxi
 mi: etiam: liberalia tem: temperan
 tiaz. Virgilus. i. Sineidos. Quid no
 moralia pectora cogis auri sacra
 fames: quos dicit. Ad omnia mala
 cogit. Ideo Eccl. x. Auarus nihil est
 scelestus: et nihil est iniquius q̄ a
 uarus pecuniam: hec ille. Et Tullii
 lum. Generat de officijs. Pecunie fugiens
 da est cupiditas: Nihil enim est taz
 angustia animi: tamq̄ parit: q̄ ama
 re diuitias Nihil honestus nec ma
 gis scitatus q̄ pecuniam contene
 re: si non habens: i habetas ad bene
 ditum pauperes. et. Eze. xxj. Si
 aut lo rugentes rapientes pedam:
 de vitate conditiois humane. Ra
 dix omnium malozum est cupiditas
 hec fralegia committit et furta:
 rapinas ereret et pedas bella ge
 ry. Conurbat domum suam qui se
 rit et homicidia: symoniac venidit
 et emitt. Inq̄ petra recipit: inuiste
 negociatur et feneratur. Instat do
 inu et immitt et fraudibus: dissoluit
 pactum: violat iuramentum: coroz
 testimonium peruerit iudiciu
 hec ille. O igitur virtum virtozum.
 O factus factozum. O scelus sce
 lerum. Quis te no abhorreat: Quis
 te non fugiat: cum tante sis mali
 gnitatis vt obus virtutibus dispa
 nis: ad comunionem et satisfactioem
 n̄ hndit. Ego non possu. Ad illi. Cur:
 Sed quid de te maligni? referri po
 Et hndit. Non habeo mecum cor me
 Et illi. Tu deliras. Non enim vides
 res. At ille. Non deliro. Et vt videat

coniungitis domum ad domum: et agrum ad agrum copulatis vobis ad terminum loci. Nunquid habitabitis ſolis in medio terre? In auriſibus meis ſunt hec: dicit dominus exercituum. **Item** xxxij. c. Ue qui pcedat vobis. Nonne et ipſe pcederis. ſa dyabolo. Abachuc. ij. Ue qui multiplicat non ſua. Et eodem. c. Ue qui congregat auarictam mala domus ſue: vt ſit in eccleſio mid? et p. Amos vj. Ue qui opulenti elis in ſpon et coſſiditis in montes ſanarie. Et eodem. c. Ue qui comeditis a ſnum de grege. i. pauperem. Audi teſtamentum nouo? ſm. Luce. vi. Ue vobis diuitibus qui habetis conſolatione vram. Audi iudam aplm. ſ. c. Ue qui in vitam Chaynabi erunt. Audi Johandem aplm. Apo. vij. fortiter clamatem. Ue ve: habitantibus in terra: ſauaris qui ſunt vt talpe in terra: cum tamen debeant eſſe naturaliter hoteſe ſuper terrã. Nã oia ſubieciti ſub pedibus eius. ps. viij. Audi Jacobum. c. v. Agite nũc diuites plozate vluãtes in miſeris veſtris que aduenerũt vobis diuitie veſtre puriſe facte ſunt: et veſtimenta veſtra a teneis comelſta ſunt: aurũ et argentum veſtrum eruginauit: erugo eorum in teſtamento vobis erit: et manducabit carnes veſtras ſicut ignis. Theſaurizatiſtis vobis iram in nouiſſimis diebus: hec ille. Audi deniq Auguſti. Ue his qui viuunt vt augeant res perituras: vnde eternas amittat. Audi Grego. in dome. Auarus hic ardet eſtu concupiſcẽtia ac multiplici cura cuſtodire: e poſt modum ardebit igne gehenne: hec ille. Maniſeſtum eſt haſ terribiles in precationes inuaſiſſe diuitem avarum: cui dictũ eſt. Sulte ha nocte anima tuam reperet a te: que aſperatiſ cutus erunt. Luce. xij. Legitur et iaz in cronica martiniana: q quidam deditus auaricie emebat hãda multa tempore meſſis: ea ſer

uans vt caſtiram inducere et caurus venderet. Sed deſiudicio maſ ledictio aſſuit tandem. Nam quẽ ſer ſer in quodam portu: in terra deſub ſumido tractã ſubito mures egredientes de terra coazãibus agref ſit ſunt: et aſcenderunt ſuper corpus eius: vt illud viderent. Et cum multi aſtenterum non poſſent eum de ſeſidere: portauerunt eum in nauẽ. Sed de nauẽ tot extiterunt murẽs: vt nec eum deſendere e poſſent. Tandẽ coruſum avarum occiderunt. Et ce vindica diuina. Et ſimiliter conſigit in morte cuſſiſerã mort. Myaboli eniſte ipſi capiuũt. Angeli rã ſancti: celum terra: et nemi condempnant: eum et mortaliter. Et po moſ diuſis diuitiſ acquirũt eternam maſ ledictionem: et terribile infernalẽq damnationem: a qua nec pecunie: nec ager: nec domus illi poterit vniſer tpe. Oigitur miſeri auari. O tenaces. O rapaces. O venatores pauperũ aia dẽrte iaz quãte maſ lignitatis ſit hec auaricia. Unã Rãbanus ſup. Dat. ſic exclamat. O peſtis maligna auaricie: ſeper bonis aiaſ benefanda. Quid illeſum quid in concuſſum diuitiſ? Tu gen? quominiſ confuſiſti. Tu diſcipulu comitem rpi ab aplũ precipraſti. Tu militeſ cuſſidientes ſepulchruã priuaſti: hec ille. Et ſic pa teſecunda paſſa pãcipalia.

Tertio pãncipaliter oſiderare debem? auaricie ſpecificatio: nem: duo decim modis a d pſenſe explicabuntur: in quibus auaricia eſt peccatum morale: vt de hoc criſtome clariuſ conſiterẽ poſſitis. **P**ri: ma auaricia dicitur appetitiua ſm d. Anto. Cum quis indifferenter deſiderat diuitias: non curans: iſ hoc eſſet cum morali vel veniali: aut ſi citẽ aut illicite: iſte appetitus cum roniſ deliberatione ſeper eſt peccatum morale. **S**ecũda auaricia dẽ co: trariã ſm. ſ. Doc. Cum quis per

aliquem modum particularem: ſtudet dicitur. Deus non manũ ſed cor in acquirere diuitias contra legẽ dei terroꝝat. i. intentionem. **S**epti: vt perſuras per incantationes: et ma dicitur auaricia dimiſſa. **C**ũ hmoi ſemp eſt peccatum morale. **T**er: cuius ita aſſicitur diuitiſ vt amore tia auaricia dẽr intentione. Cũ quis ipſaruz dimittat aliqua neceraria retinet rem vel diuitias alterius ad ſalutem vt miſam diebus ſeſti: viui ſeu mortuuz: res ſit notabilis: uſ: pſeſſionem annualem et huiuſ: contra voluntatẽ illius ad quem at: modo ſemper peccat mortaliter. **E**t tunc: et hec ſcienter: ſemper ſtat in hec eſt ponere finem in diuitiſ non peccatum morali. **E**t cõuenit in mente curando de neceſſariis ad ſalutem qſiimat ſe in propoſito reſtituendi vt dicit. ſ. Tho. **O**ctaua dicitur peccatum mortaliter. **Q**uarta dicit auaricia interfectiua. Cum quis vt auaricia amara ſm. d. Anto. Cũ dẽr pauperem in extrema neceſſa: quis amat tam inordinate res vel tate: r potẽt ſubuenire et non facit diuitias ſuas iuſte acquiſitas: q vt auaritiſ ſm. eſt: mortaliter peccãt eas non amittere paratus eſt: et occidens. Unde Ambroſi. lxxvi. tra facerẽ acceptis dei: vt puſa in di. paſce fame morientem. Quiſ rare: ſaſa ad ſidem dei: occiderẽ au quis enim paſcendo hominem ferã ferentẽ et huiuſmodi: occiderẽ: uare poterit: ſi non pauſiſi occidẽ: tale: quando talis cogitat de: debe ſi. **E**idem. xvi. declinẽ. **N**ona: fate ſibi occurrit. **Q**uinta auaricia dicitur pãncipaliter. Cum qũcia dicitur reſtrictiua ſm. d. Anto. velle aut deſiderat rem proximi: Cum quis eſt ita tenax r fructuuz equum: domum: agrum: aut veſtem non expendat ſicut debet et potẽt: et huiuſmodi: ita q velle proximu permittit ſe incurere in magna peniſe: inuſe pãriari ea re: vt ipſe vel alitica corpus proſij vel familie re haberet peccat mortaliter: quã ſue vel in magna inconueniẽtia co do aduertenter deſiderat: ſi res ſit diuitioſa ſue: et hoc facti cauſa the: alicuius impotentiã. **D**ecima ſaluzã dẽr cumulandã: peccatum mor dicitur auaricia ſeruatiua. Cũ quis ſaluzat: et ſepe eſt cauſa magno iuz: re ſua gram: vinum: et oleum vt peccatum. **E**t conuerſo cum aliquo magna inducatur caritiã: ſi uen diſſipat opes ſuas: r abutitur alia: er dat rem ſumo pãcio: mortaliter ceſſue in pompis: in iſtrũ: in con peccat: a gens contra bonum: ubi iuſa: in cambus in aſtuduſ: licet cum: et caritate proximi. **E**ndecima dicitur. iſ. **E**ſt. q huiuſmo: cum avaricia dicitur opãtiua. **C**ũ ſit prodigiuſ et potius dicendus **C**ũ quis habens res venales: opãt ſi vauſ q malus: rãmen modo di grandines: aquaruz inundationes: et rãlia expendens et pauperibus et tempora frugibus contraria: vt ſubtrahens peccatum mortaliter: mul ipſe ſolus poſſit copioſius lucrari: to magis ſi eſt clericus vt dicit. ſ. peccat mortaliter. **D**uodecima **T**ho. **S**exta auaricia dicitur dẽr auaricia dicitur cognofcitiua. **C**ũ poſſitua ſecundum. d. Anto. Cum quis aduertit aliquam mulierem in qua paruam rem aut quantum cum propter neceſſitatem temporalium q minima inuſte poſſidet: vel aurururam in peccatũ carnis: r cor ſert cum diſpoſitione animi: q etiã ſum ſuum ad luxuriam debet: et ſi eſt notabilis et magna poſſide: ponere: ipſe ſua facultatibus po ret vel auferret peccat mortaliter: tẽns eſt ad ſubueniendum in illud quoniens eſt aduertenter taliter dẽr incurat: et non facit peccat mo: ſpoſitũ. Nam. xij. q. v. c. Si quid taliter: quia bona antiẽ ſunt mo: to

ga bonis temporalibus Arist. vij. po-
li. Et ita patet qd maligna qd grauis
ermo tritara sit auaricia. Deferen-
dus est igitur in ordinata amor re-
rum temporalis. Abficienda sunt vi-
lia & terrena: calcanda visibilia et
mortalia speranda est cor ad viu-
tam leuanda est caput in celestia. Ad
hoc ocs hortat. Sic in homet. Sic
qui seminat vi. Sole dititit sunt: qd
nos diuites viri ruti bus factunt. Et
ergo ftes charissimi diuites esse cu-
pitis: vos diuitias amate. Si cul-
men veri honoris queritis: ad cele-
ste regni tendite. Si gl'iam dignita-
tum diligitis in illa signa angelo-
rum diligitis: felicitate: verba dei qd
aure percipitis: in mente retinete: hec
illo. Et sic possimus spualiter esse di-
uites hoc seculo: & gloriosi in futu-
ro prestatre dno qui est benedictus
in secula. Amen.

Et feria tertia quarte dominice in
quadragesima. De mercantijs. Ser-
mo. xxxv.

Deturba autē mlti crediderūt
in eum. 3o. vij. Salua toz no-
ster in mundo constitutus mortal-
tatis stola velutis atqz conctus
non deiebat miseram animam spi-
rituali cibo reserere et de vijs regi-
selestis instruere. Erat eni quorū
die docens in templo: vt dicitur 3o
han. vij. Ad quem cum plurima tur-
ba conuenirent inter cetera docu-
menta que prebuit. celestis pris do-
num. i. ecclesias honore sumo colē-
dam esse ostendit. De qua ementes
atqz vendentes eieci: vt in hester-
no euangelio recitatus fuit. Offen-
dens ex hoc auaros et mercatores
inustus de templo vire eterne esse
eieciēdos. Et hoc cum clamarem do-
cens in templo. Nulli dabitum esse
debet quin de spoz mercatoz tur-
ba multū in eum crediderunt: in-
quirit verba propozita: & in euāge-
lio hodie recitata. In quo tris
documenta hēmus. Et primus docu-

mentum qd quisqz facit voluntas
tem dei cognoscit veritate: illum
natur in cunctis reb' agendis. hoc
ptz prima euangeli pre ibi. Si qu
voluerit. Et scdm documentū qd
debemus fm apparentia. exteiozē
sed fm verū iudicij iudicia
red. hoc tangit ibi. Nolte iudicare
fm facie tē. Et Tertiu documentū
est ergo qd sunt ordinata & disposita
a diuina providentia: p humana os
tenta ipediri non pnt. hoc tangit ur
ibi. Querebāt eū tē. Et subūgitur
De turba autē mlti crediderunt in
eum quā turbā ad pns nos mercato-
rum appellamus. De quozū mēca-
tūz tria hoc mane considerabim'.
Et primo. diffinitionem.

Et secundo. ma lignationem.
Et Tertio. specificationem.
Et primo negotiorum siue mers-
cantie considerare debemus diffini-
tionem. Et dicitur nang. f. doc. feci
da secunde. q. lxxvij. ar. iij. Et. d. an
to. in summa sua de vitio: tractatu
de auaricia: talem elicio diffinitio-
nem seu descriptionem. Negotio
est commutatio denariozum ad de-
narios vt in cambio vel denariozū
ad merces vt in emptione & vendi-
tione: vel reruz ad res: vt in pemu-
tatione que dicitur barato: non pro-
pter res necessarias vite: sed ordi-
nata ad hunc finem. f. lucrum ex ip-
sa commutacione consequendū. hec
autē negotiatio qd solū cupiditas il-
la ex profino intendit in se considera-
ta habet quandā turpitudinem: qd
non habet aliquem finem honestuz
Sed cum aliquis lucrū moderatus:
quod negotiatio querit ordinat ad
sustentationē domus sue: vel ad sub-
ueniendū indigentib' & pauperib'
vel etiā qd altius intendit mercan-
tiē ppter publicā utilitatē: nec res
necessarie ad vitaz patrie desint et
tpe mercatoz lucrū expetit: non quas
si finē sed qd stipendū la bona: tē di-
co vere: & licita & honesta. nec neces-

ria & potest esse etiā meritoria qd be-
claratur triplici meredice.

Et primo. lege naturali.

Et secdo. lege diuinali.

Et Tertio. lege humana.

Et primo negotiatio est licita lege
naturali. Unde nota scdm p'm. vij.
poli. et. i. Et ibi. Quod triplex est bo-
num scilicet anime & corporis & ex-
trinsecus adueniens. Ista autēz bo-
na seruari non possunt in hac vita
nisi per negotiorum & commuta-
tionem rerum. propter ea philoso-
phus in primo poli. ait. Sine neces-
sarijs impossibile est viuere. Et ibi-
dem. Non est possibile viuere sine
cibo. Ideo oportet qd sint mercato-
res aut negotiatores: emctes & ven-
dentes et trauffer eutes de loco ad
locum cum non vbiqz inueniantur
omnia que sunt necessaria ad sus-
tentionem humanaz. Pro confirma-
tione iterum Arist. in. vi. poli. in-
quit. Necessarium est in omni cū-
tate aliquid vendi & aliquid emi. Cū-
tate arguitur. Id quod fm legem na-
ture ordinatur ad conseruationem
vite humane: est necessarium licitū
et honestum. Sed negotiatio scdm
legem nature ordinatur ad conser-
uationem vite humane: que sine ne-
gotiacione non bene potest conser-
uari: ergo negotiatio est licita: lic-
volente lege nature. Et secundo
probatur lege diuinali: negotiatio
nem esse licitam & necessariam. Nā
scil. xxxij. de silijs Jacob dicitur.
Negocientur in terra: & exerceant
eam que spacioza & lata cultoribus
indiget. Et in populo deb erant ne-
gotiatores sub Salomone. iij. Reg.
x. vbi sic dicitur. Negotiatores eni
regis emebant de c'p'oz: et statuo
preco perducebant. prouer. v. iij.
Sed de anima tunozata dicitur. Sus-
stant vidit quia bona est negotia-
tio. Et dominus regnum celozū qd
parauit negotiatozū. Mat. th. iij. Si
mil est regnum celozū homini ne-

gociatozū: querenti bonas marga-
ritas. Luc. xij. Negotiamini dum-
vento. Et sic patet ppositū. Et Ter-
tio lege humanali: probatur nego-
tiorum esse licitam. In decretis
enim habetur. lxxvij. di. c. fornicia
r hominibus semper non licet. Ne
gociari vero aliquando licet. Et te-
q' enim ecclesiasticus quis sit licet
et negociari: scdm autē ecclesiastico
non is. hec ille. Permittuntur etiā
secularibus negotiacionibus: vt pat-
ter iterum. lxxvij. di. c. De reuete
sancta synodus & c. Consequens. et
c. Episcopos. et de pe. di. v. ca. Qua-
litas. Immo etiam clericis permittit-
tur negotiatio: causa pietatis im-
pendēde ophamoz viduis. lxxvij.
di. c. De reuete. propter ea. facta ma-
ter ecclesia mercatores sub debita
mensura lucrantes non damnat im-
mo videtur eos approbare in ca-
per nostras: extra de donatione in
ter virum. et vrozum. vbi dicitur qd
vrozus cuiusdam cautela bores de-
beant deponi in manibus mercato-
ris. quod etiam probatur vel con-
firmatur. per legem ciuilem. c. de
indimna. l. vi. et. c. de fiscalit' r
l. vniuersi. p'ouinciales. et. c. de com-
merijs et mercatozibus. l. negotia-
toz. & l. Mercatozibus. l. negotia-
tio. l. iij. & c. Quando liceat ab em-
ptione discedere. l. perfectam. Et
ita patet prima pars p'cipalis. vbi
cum diffinitio declaratur quomodo
negotiatio et mercantia est lic-
cita et necessaria.

Secundo principaliter negotia-
tionis siue mercantie conside-
rare debemus malignationē. Mer-
cantia enim redditur maligna
siue ac illicita. triplici ratione fin-
si. doc. xxx. q. lxxvij. art. iij. Et iij.
sen. di. xvi. & fm. di. Petri. de palu-
de in. iij. dist. vi.

Et primo. ratione finis.
Et secdo. ratione temporis.

Tertio. ratione consozitur. **¶** Primo. mercantia redditur maligna et vitiosa ratione finis. Nam sicut Arist. in. ij. lib. de aia. Omnia a fine appellari iustum est. Idem Arist. in. iij. Topi. r. Physic. c. ij. de aia. Cuius finis malus est: ipsa quoque malus est. Et ratio est: quia operationes humane maxime dicuntur prave et vitiosas ratione intentionis vel finis. Unde dñs in enange. Lu. xi. Si oculi tuus neq̄ fuerit. et corpus tuum tenebrosus erit. id est si in toto tuo erit peruersa: opus etiam a toto concurrens in opere erit peruersum. Si ergo finis negociandi sit principaliter cupiditas: que est radior omni malorum et in ipsa constituto vitiosus finis: ipsa negotiatio siue mercantia erit maligna et vitiosa. Et tales mercatores dicuntur maligni et prauis et digni electione a templo. De quibus dicit Christus. Et habetur in decretis. lxxxviii. d. Eliciens dñs vedentes et ementes de templo significauit: quia mercatores nunq̄ deo placere pōt. Et ideo nullus christianus debet esse mercator: aut si uoluerit esse prociat de ecclesia dicente propheta: quia non cognoui negotiationes in introitu in potentias dñi. hec ille. Multo magis reprehensibilis et vitiosa negotiatio talis in iurista clericali. Si enim non licet negociari: quia detur tantum ad curam rerum diuinarum in quibus se debent occupari. Unde Arist. in. vi. poll. ait. Sac erdotes oportet esse in ciuitate curam deorum habentes. Et cū negotiatio neminem implicent: occupari non pediat. Ideo negatur eis hoc exercitium: dicente. Apostolo. ij. Th. ij. Nemo militans deo implicatur in negocijs secularibus: ut ei placeatui se probauit. Et sim. s. Th. secunda secunde. q. lxxxvij. art. iij. Clerici non soluz abstinere debent a malis: sed etiam ab his que habet spe

ciem mali: quod ut plurimum in negociatione contingit. Ideo hiero. et habetur in decretis. lxxvij. di. c. Negociatozem. clericum ex inope diutem facit: ruz: ex ignobili glorio sum: quasi quasdas pelles fuge: hec ille. Ceteri in aliquibus licite potest negociari: ut declarat do. Anro. **¶** Secundo negociatio est maligna et vitiosa ratione temporis. Nam pat. ait. Salomon. Eccl. Oia tempus habent. Unde diebus festiuis interdicitur negociatio: siue mercantia: quia est opus ferulle: quod nobis interdicitur. Erōb. xx. Et de conse. di. iij. c. i. iunua ubi dicitur. Die autem dñica nihil aliud agendum est: nisi deo vacandum. Nulla operatio in illa die sancta agatur. nisi tm̄ hymnis et psalmis et canicis spiritualibus: dies illa transigatur: hec ibi. Ceterum fin. d. petri de palu. in. iij. Et quo pietati tolerant nundinas: videtur q̄ audientes missam possunt excusari ex centes negociationes in diebus festiuis nundinarum. Similiter ratione loci reddidit illicita. **¶** Locis. n. facer. nō negociationes dicitur: sed deuotionis r orationis: patet. xij. di. c. Oratio. ium. Null. c. Non oportet. r. c. In oratioio nihil penitus agatur: nisi ad qd factum est. Et Augu. in regula dicit. In oratioio nemo a liquid agat nisi ad qd factum est. Unde et nomen accepit Et extra de immu. Eccle. c. Domus tuam decet. Contra quod factum: qui etiaz loquuntur de hmoi. ubi dicitur: ubi. Unde dñs orationis vocabitur. vos aures fecistis illam speiucam latronu. Ideo xpi ait et ceter de templo ementes r vendentes. **¶** Tertio mercantia est vitiosa ratione consozitur. Et hec tribus modis. Primo qd mercatores faciunt pactu inter se: ut certo precio ois et singuli vendat: r nō in. Quod periculum si sit incopotens et debitū non

licet ponere: sed vitiosum est: vel malitiose conueniunt: ut vnus tm̄ de vna specie vendat: ideo tales vocantur monopolite: a mono quod est vnus et pola quod est venditor: quasi vnus venditor: vel polis quod est ciuitas: quasi vnus solus vendens in ciuitate. Quod prohibetur vna. Gillicitum. C. de monopoly. l. i. vna li. iij. vbi d. Si quis autē monopoly auctus fuerit: erit eere bonis p̄ his expolietur: r perpetuo de dā neur. Secō ratione p̄o r̄ij reddidit vitiosa negotiatio: quando q̄ societates facit cum eo que nouit esse male conscientie: r per phas et nephas negociat: r ipse ab illicitis mercarijs caueat: rer socium admo neat ab illicitis abstinere: non tamen excusatur nisi prohibeat inquitum p̄o r societate cum eo soluat si p̄o: vel p̄telletur si non potest de illicitis lucris participare non vellet: nec in illis se intramittere. Argumēto. lxxvij. d. Erōb. d. d. lxxvi. c. Culpam. Culpam. pculubio facientis h̄: quod p̄o corripere: non est ligit emendare. Et infra. Et pbat odisse se vitiā: qui demnat errantes: Et super hoc caueat ne la borez ignorantia crassa: que non excusatur potest insuper addi q̄ mercantia vel negotiatio redditur vitiosa ratione medi. Cum quis erit cert mercatias duplicitate: si aude. meda: r qd p̄o est perituro: quod difficile cauetur. Unde Leo papa de pe. di. v. Qualitas. Difficile est: inf vendentes ementisq̄ mercium nō interuenire p̄ctm̄: hec ille. Nec valet eoz excusatio: dum dicunt: osuetudinem esse vti mendatias: et sine fictionibz: mendatias a top̄erituz non possunt emere vel vendere. Quæ excusatio improbatuz: r nihil valet: cum nunq̄ liceat vti mendatias: etiam in salute erenam dicente Augu. xij. q. ij. c. vltimum. Et ad sempiternam salutem nullus ducē

dus est opulente medatso. Adeo mendatias periculosius est in ore mercatoris: ut quotiens in damnū notabile alterius dicit illud: rōtēs mortali ter peccat. quāto magis siturāt quomodo cūq̄ deum miser mercator: es Ihu ceci. Ihu sine timore p̄ vno grosso. p̄ vno marcheto. vno quartrino: perditis p̄ctosias aias Et tamen Quid p̄dest vnus. sicut ners sum mundum lucrentis: aias vendis p̄ctas pdatis. ob tam par nam et cor rpnabilem et amissibilem substat. **¶** Adiuertite queso quomodo miserabiliter decipiunt. Deinceps linguas frenate: dicente xpo. Si se nno vester est: est: non nō. Quod auctus abundantius est: a malo est. Et Tullius. iij. officiorum inquit. Tollendum est: ex rebz orabendis. oemendatum. Non licitatio: em venditor: non qui ruz se liceatur emper: pro opponer. Ut ruz si ad loquēdū venierit: nō plus q̄ semel eloquatur hec ille. Ad iungo postremo q̄ negotiatio redditur vitiosa quando medum s. materia. negotiatiois est illicita. Quæ daz est negotia de sui natura mala sunt omnino: ut vira: et symonia. De qua df. l. q. i. Reperitur: et sunt verba. Ambrosij. Reperitur q̄ illi. negociatio nō inuenire mer curi velle gratias p̄ssancti: hec ille. Et hoc mercatorum obus. p̄hibetur: tam laycis q̄ clericis. Quædam vero sunt q̄ s de se non sint mala. tamen vti pluri bus p̄ctis illis vntur ad malum: ut facere ruz caritas: caritas: r aubos fucos: mactharas o zomēta: r vna r superflua vti mortalia: et hmoi. Et ab hoz negotiatio emptione r venditione: debet quilibet abstinere in iurista ab his que sine p̄cto mortali fieri nō possunt ab hominibus vel feminis vtenibus. Et vnus mercator vendēs hmoi: scilicet talis: peccat: emere in vti mortalis. imprecari: peccat: r mortaliter p̄

deno. Et de hmoi negotiorum
intelligitur tē. Innocentius de pe.
d. v. fratres nros. falsa est em pe
nitentia cū penitēs ab officio vici
tiali negotio non recedit: quod in
pctis agi nullatenus p̄ualer: hec
līc. Et idē dī in. c. negotiū: vbi dī.
Sūt em plerq; negotia: q̄ sine pec
catis exhiberi: aut vix: aut nullate
nus p̄nt q̄ aliquid pctm̄ implicant
ad hoc necesse ē vt post questionē
animi nō recurrat: hec libi. Quēz.
Et intelligit de peccato mortali. q̄az
vix est negotiū in quo nō incurrat
veniale pctm̄. Non tñ dī q̄ semp sit
mortale pctm̄ deinde de supradī.
ctis: seu circa ea exercere negotiū.
Quedā alia sunt erubica: vt emere p̄
stātas solutas cōitari ab alijs: seu
denarios et impellit venetiaz glo
ca la nūctum. que ab aliquib; dīcū
tur licita: ab alijs quibus illicita et
dīsuria. Et ab huiusmodi abstine
re est: qua in dubijs rutor: pars
est eligenda. erra de spon. c. iue
nis. Non tñ in his facile contem
dus est aliquis: sed in rutorio pre
co sulendus. Et ex his pars scōa pars
principalis: quā et cōditer mercato
res attendāt et p̄siderēt. Alias frau
dabunt suas officiaz: per dēt anti
mas et copiaz: et relinquēt merces
et diuitias. Et tandem ibunt sine
remissione: cū cento milia para de
p̄uoli.

Tertio principaliter negotia
tionis sue emercantē p̄sidera
re debent. Specie emercantē. Sūt mo
di quoddāmodi innum̄erabiles: in
quibus spectat iter mercatoris et
fendunt mortaliter: vt tenent ad res
tutionē sed in proposito tñ vno de
cū in particulari tangem: vt ple
nitus de iuris cōiteri possint. C. p̄
mus modus dī terminatū. Cā
mercator vendit: quālcūq; ad
rem innum̄. et simpliciter sine termi
nū dilatoris n̄s iusto. s. p̄st q̄ va
leat. quod n̄s alid est q̄ tpe vē
dere: que dicit vedito iusta et in
fraude vtriusq; facta. Unde mortalit
peccat et tenet ad restitutionē. Er
tra de viuis. c. nauigant. de hoc
dicit in sermone sequenti: mala lign
tate p̄ma. C. Secundus modus dī
ercessimus. Cum mercator vendit
re quālcūq; plus notabiliter ius
sio scio non h̄m̄s repectus ad dil
tationē: vt in p̄mo casu tñ mortalit
peccat: tenet ad restitutionē illi.
Plur is: quia vedit quod non ē. C. v
vī dicit. C. Tho. scōa scōa. q. lxxvī.
Et Scotus in. tit. di. xv. p̄cium
valoris rei nō p̄sistit iduisibilit: s;
h̄z quandā latitudinē et gradum. s.
p̄ium: dīseretū: et rigidum. Ab aliq
em due p̄tē p̄m̄ estimabunt vel re.
l. dīcat. Et hic gradus ē plus.
Ab aliquo estimabunt. l. cum dī
dio. Et hic gradus ē dīseret. Ab ali
quo vero estimabunt. l. duca. Et
iste dī gradus rigidus. potest q̄ mer
cator viderē pro. l. ducatis ad ter
minū: licet ad totant daret etiā p̄
li. vel min. q̄z tunc nō vedit re plus
q̄ valeat. cū sit scio estimata. Et iō
non accidit fraus. Idem dicendum
de vidente domū: agrū equum: et
hmoi. C. Tertius modus dī occulta
tius. Cū mercator vedit re qualē
cū occultat imperfectionem
vel insufficiētiaz: vel defectū rei:
pp̄ q̄ defectum non valet resid
quo em̄. v̄no est apta ad idā q̄
em̄: licet videat sic. cū defectus sit
occultus: peccat mortaliter et tene
tur satisficere. Et si mercator igno
raisset defectū p̄sentē: cum sciuerit
illū tenet emptori satisficere. In
hoc offendit veditores equos: vob
mullos: venditores nauum: et pan
non. Idē sit emptor. p̄pter ignorantiaz
venditoris: em̄ re multo vilio
ri scio q̄ valebat: et aduertit: tene
tur satisficere venditori: communi
ter accidit in lapillis p̄ciosis et hu
iusmodi quo v̄ p̄p̄teratēs igno
rātur a multis. C. Quartus modus

dicitur anticipatus. C. si. merca
tor em̄ res venales et munit de iu
sio scio currenti. Et hoc quia soluit
res emptas s̄q̄ habet eas: nec ē
dubius q̄ scio currenti minuat tēpo
re quo veditor dabit merces: peccat
mortalit. et tenet ad satisficētionē
iusti p̄cū. Idē cū soluta terminū
vel partium tractū cum hoc vt ra
tione anticipatoris diminuat quā
titate debuit. Ut pura debebat cētū
hinc ad annum: et offert tunc. xv. v
alios decē remittat mortaliter pec
cat: et tenet ad illos decē quia ille re
laxatio communit nō est libera:
sed ex aliqua necessitate coacta.
C. Quintus modus dicit inuolutus
tius. Ad illicitos mercores sunt
similes arane existit in forami
ne: q̄ dum musca trāsit et tangit r̄he
re: inuoluit eam in r̄hete. et post ca
ptam fugit eandem. Sic nonnulli
mercatores videntes contadinor
simplices transeuntes exeunt ex
apotheca: et cum verbis dulcibus
vocat petunt de villis offendunt
cognoscere suos: interrogāt si egēt
aliquid offerunt se et sua iudat mer
ces super alias: et dēmiter verbis
sophisticis adulatores et falsis
uoluptatē illos fraudant: decipiunt
et agunt sanguinem eor veditores
dyploidem: panum: caligā: forū
tū et alia huiusmodi multo plus
q̄ valeant. O vbi oboli incarnat: q̄
p̄nitio r̄hete: vt captus sanguinis
num pauperum C. vbi dī ab Apo.
C. The. iij. Ne quis circumueniat in
negocio fratrem suū. Sed dilige p̄
p̄mum tuū sicut teipm̄. Idē o dī
iudicū dicitur versus vos a talib;
scio fraudatis illa propheta. Ose.
xi. Circūdidit me effram. i. trans
uersus in negotiatiōne et in dolo
reos israel huiusmodi inuolutato
res mortaliter peccant et tenent ad
restitutionē si notabiliter defrauda
nt. C. Sextus modus dī numer
tius Cū mercator sophisticet et frau

dat aliquid in numeratione vel in
computo. Et hoc sit cōter cum sim
plicibus. Unde cū dīcō admodum egen
ti monera vni ducatis cap̄oz cepit
numerare dicens. Al nome de dio
ē de la m̄a dona: ē dēli sancti: sei: se
te: octo: c. Contadinus aut postea
cepit per se numerare: nō notūtiā
scōa: iuuent deficere et ser. groslos
De quo cōquēstus cū cap̄oz. C. Sa
p̄oz iterum incepit numerare in
cipiens. Al nome de dio: ē de la
sra dona: ē de li sc̄itēli: fete: c. At
cōradin: aī. Dñe ex charitate: nō
nomies h̄ic dēi: neg scōa: sed pecu
niāz ad vno ad vno. Cū cap̄oz eru
bit. Teu miseri deceptores denar
q̄z cōp̄toz. Cōtravos ait dñs ius
lrv. Numerabo vos i gladiō: oēs
in cede corruēt: hmoi fraudatores
mortalit peccat: et tenent ad satisfi
cationē. C. Septim̄ modus dicitur
ponderatus. Cū mercator mēsurā
do et pōderādo variat mēsurā: sed
frauda in pōdere et v̄mēsurā: vt cū
vendit cum vna mensura vel billā
za et cum altera em̄it. Quod est cō
tra domini preceptum. Deut. xxv.
vbi dicitur. Non habebis in saccu
lo diuersa pondera et mēsurā.
Nec erit in domo tua modus ma
ior et minor. Cōtra multo scōa mē
suratores dicitur. ap̄ic. ee. vi. q̄z
iudicū iustificabo statem imp̄iam et
fateilli pondera dolosa. And lex
ca canonica vult vt fraudulentēs men
suras et pondera: v̄z: dēibus pane
et aqua penitentia: v̄z: dēibus pane
et hoc venditione ca. Ut mensure.
In hoc offendunt camp̄ores ponder
tates cū sacca de p̄tessa artifices
ponderantes argentum carum dē
uer simo dē: qui em̄tam cū parādo
decipiunt. Olearij: frum̄entarij: be
charij: qui varijs modis defrauda
nt. Ipi peccant mortaliter et ad
restitutionem tenentur. C. Octauus
modus dicitur falsificatus. Cū mer
cator em̄n falsam p̄ vera: et pura

vendit. Ferrum ꝑ calibe. argentus alchimiatum ꝑ puro: cotuꝝ cocuꝝ et destructum ꝑo bono: pannum miserum ꝑo precioſo: tincturam vilem et urpez ꝑo digna aromata vetera q̄ perdidit in virtutem ꝑ nouis. rem nociuam ꝑo saluifera capzinam vel poticinem. carnem ꝑ castronina. pisces putridos ꝑo bonis oua vetera ꝑ recentibus. Et si ꝑpter hoc aliqui pellicere iuramentum: tenetur de damnio non esse. Et breuiter hi omnes notabiliter offendentes: peccant mortaliter et ad satisfactionem tenentur. **Q**uoniam modus dicitur mixticiuius. Cum mercator miscet rem cum re et lanam maioram cum auguſta et grossam cum fina: vendens totam ꝑ fina miscet oleum malum cum bono a quanti cum vino: vt tabernarius: vel vinum trite cum bono. in q̄ faciunt multas fraudes oudem vt aliter granum cum frumento: crocum saluificarum cum vero: argentum cum auro et alia metalla cum argento. hi omnes et huiusmodi peccant mortaliter et tenentur ad satisfactionem certis vel incertis. **P**au peribus. **Q**uod decimus modus dicitur humefactiuus. Cum mercator tenet mercantias in locis humidis vt pl̄ ponderent. Et sic ꝑ mercibus vendit humiditate: vel merces aspingunt: quod maxime fit in croco: in corio: in lana: in vino: in pane: in stamine: in salsis: que vt pl̄ pondentur aliquando balneantur. **H**i omnes notabiliter offendentes et fraudentes mortaliter peccant et tenentur ad satisfactionem. **Q**uod decimus modus dicitur detectiuus. Cum mercator non debite soluit laboratibus: banianis: rectoribus: sila triticibus: facit eos cum sumi. Dat in pecuniis res extra facta vel pacta. de quibus rebus peccant notabiliter: si oportet vendere: peccant mortaliter et tenentur

ad satisfactionem de damnio. **I**tem tenentur restituere dato q̄ in p̄ncipio quentissent: debere recipere tales res. tamen quia dans banificat illum cui datur: tenetur satisfaccere: quia ille et necessitate cogitur huiusmodi merces recipere: que non valentatum et ipse accipiens et ad datur ꝑ illo inuito precio: suis laboratoribus vel creditoribus. Et ita ambo tenentur satisfaccere: his qui bus dederunt. Idem dicendum de debito uolens notentibus solnere de bita tenentibus mercedem operarioꝝ quam eis debent: et transeunt pacta vel terminos: ꝑpter q̄ creditur et cogitur vendere rem suam uel q̄ ualeat vel cogitur accipere ad vsuram: vel incurrit interese ad damnium tenentur tales de damnio quod fecerunt non esset si soluisset. **Q**uod decimus modus dicitur mediarius. Cum in huiusmodi negotiationibus licet exercitatis: et fraudulenter mercantibus saluicis et mediatoꝝ: factos vsultos: et male vsulunt emprozi in damnium emprozi et uoluntate sui et vendentis. peccant mortaliter et tenentur ad restitutionem. **S**extus non restituit: quia quicquid dampni datur damnium dedisse uidentur hi uocatur communi nomen: miseret sensiles et huiusmodi. Idem cum aliquis est mediator et actus vsurari intendens utilitatem ꝑoꝝ: et h̄ in actibus q̄ accipit. Idem quando inducit aliquem qui non erit dispositus ad huiusmodi vsuras et fraudulencias et deceptio nes mortaliter peccat et uidentur heri ad satisfactionem ꝑm. **A**nt.

Item ergo mercatores et uobis restitui nemo indignetur ꝑ nemo a dyabolo obtendebat. Item clari et illuminati estis. Sellitur vnusquisq̄ ꝑ non ꝑocrastinet de die in dies. Non confidat in suis hereditibus ꝑ: suadente sibi q̄ heredes satisfaccit: quia licet permittere restituere et

in fideles sicut: sunt dolosi: sunt fraudulenti: sunt cupidi et auari. adeo chentil pare mille anni que fiati sot tota terra. Dicite queso: quid uos fecistis ꝑ animabus parētū ueſtroꝝ. Quid satisfaccistis? Quid expeditis? Quid cōsultis? Certe parum aut nihil. Sicut imo min⁹ seruos dicebat dño. Luc. vi. Eadē quippe mēſura qua mensi fueritis: remietur uobis: ino dño Math. xxiij. Qm̄ abundantius iniquitas refrigescit charitatis multos. Sed dato q̄ etiā ipsi possint mortem uelram fideliore restituere: quid proderit uobis talis restitutio: si interim anima uestra damnabitur in ignem eternum. **Q**uod uultis uos restituere et noluitis? Nam sicut dicit. s. Doct. ille per se ad restitutionē tenet qui inuitat damnium sicut est. Et quidē statim tenentur uos ipsi ponite manum ad burſam dñi sancti. dñi potētes estis: dñs ꝑ indulget ip̄a an̄q̄. in eua uacile: an̄q̄ lingua balbutiat: an̄q̄ sensus ebedet: an̄q̄ anxietas mori adueniat: an̄q̄ finalis misa oꝝ uos pferat. Nam tales vt plurimum moriuntur morte. Legitur etiā de quodam qui tūc erit inuitis negotiari omnibus et vt vsuris et fraudib⁹ ualde diſes effectus erat tandē infirmat⁹ et ad mortem. Quē parentes et amici amplebantur uisauerūt hortantes eū ad ostendēdū se iustitiam. **C**onuoletur igitur testibus de parentela ac amici dicit notario. **S**erbe fideliter ꝑmū legatū q̄. s. lego talis: de tali dono: cui iurare. Relinquo aiaz meā a sportandū oino cū. xxx. milla para de dyauoli in inferno. **N**otarius aut aiaz cepit per suadere. **N**on est talia diceret. At ille. post uolueret de rebus meis quid uolo. **S**cribegitur: alias misit ꝑ altero notario. **N**otari⁹ scripsit. **P**leban⁹ ruc incepit dicere. ha die q̄ facit is. **Q**uestunt ꝑba ista. **T**unc ip̄e tēta

tor ait. **S**cribe ꝑ relinquo animas pleban⁹ mei mecum debere uenire in infernus. **S**cribebat ip̄e contract⁹ meos illicitos ꝑ fraudes: non ad meos illuc non publicauit me excomunicando et accusando inimo me sibi cōsistendo absolut⁹ et eucharistiam dedit. **S**ic hoc ꝑpter quedam munuscula: quib⁹ obmutescere datur. **M**ecum igitur ueniet. **S**cribe tunc uos: cepit maritum reprehendere. **A**t ip̄e. **S**cribe ꝑ relinquo animam uos: in mee meū cū dyabolo deponendam. **N**ā ꝑpter ipam multa mala comiſi. vt uanitates et ornamenta et lasciuias posset cōsequi ip̄a tunc contenta non contradicens. **M**ecum igitur ueniat. **S**cribe. **T**unc sicut et sicut similitereum admonuerūt: ip̄e reliquit eos a sportandis in infernum: quia sicut fuerunt causa maloꝝ. **N**otarius aut uoluit reprehendere: sed ip̄e dixit. **S**cribe ꝑ tu mecum dānaberis. **T**u vsuraria instrumenta mihi fecisti: tot cedulas inuitas: te toriens pecunia corrupti. **M**ecum oino dānaberis tu: et tu similes notarij. **T**unc quidam magnus eius socius admonuit vt desineret ad istis. **S**ed ille scribere oino q̄ tunc mecum dānabitur in infernum. **N**onne fuit socius meus et a uoto in deceptiōis pauperibus in fraudanda rep. in auferendis rebus: imponendis gratiis in uobis in tot malis factendis et tot bonis alio vsurpandis. **o**mnino igitur mecum in infernum descendet ip̄e. **E**t ita scribere hec fuit predictis et alijs astantibus dicens do misera illa anima desperata: que quādo potuit restituere et soluit. ad ignem infernale delata est. **R**estituit ꝑ uos: vt sic dānatioꝝ uos datis eternā: p̄stante illo benigno aiaz nraz mercator restitui qui uisus est regnare in sc̄la sc̄loꝝ. Amen.

Non est hic homo a deo. Jo. ix. Licet vniuersæ creaturæ sint ab optimo deo per creationem plerique tamen hominum sunt: que non ab ipso summo conditore: sed a dyabolo sunt imitatorum profiterentur. De quibus numero precipue infelicitate versatur: semetipsum dyabolo suarum donarum que etiam sua infelicitate inferno similes effecti: a regio beate semper neque vite merito celebrantur. Ut et Davidi prophetarum dicitur: scire cupiens quid ad contemplantam speciem summum conditoris intraturus esset. ps. xliij. dicebat. Vnde quis habitabit in tabernaculo tuo: aut quis requiescet in monte sancto tuo? Benigna voce respondit spiritus sanctus. Qui tueratur primo tuo non decipit: qui peccuniam suam non dedit ad usuram: et numerum super innocentem accepit. Qui sic fit hoc non commouebit in eternam. Usurarius itaque qui sanguine pauperum nunquam satiari potest non perit in ad regnum celorum: neque se a deo esse: malis operibus periturus: vt inquit euangelica verba assumunt. In quo tria nobis documenta prestantur. **¶** Primum documentum est quod multoties homo in hoc mundo flagellatur: non propter peccata sua: sed vt opera dei manifestentur in illo. hoc tangitur prima euangelij parte: ibi. **¶** Quæ hic peccauit. **¶** Secundum documentum est quod dum sumus in hoc mundo cum luce gratie: bonum operari debemus: quia venit nos mortis: quod nemo poterit operari hoc patet scda euangelij parte. **¶** Tertium documentum habetur in. iij. parte euangelij: ibi. Adducit autem ad pharisæos. **¶** Quo edocemur quod quilibet debet constanter confiteri gloriam dei: vt recte hic ceterum illius iustus: licet ab inimicis aduenturariis: aliquid patiatur: hanc vero confessionem: diuine laudis non

faciunt dyaboli vsurarij. De quo rum vsuris tria hoc mane considerabimus. **¶** Primo. diffinitionem. **¶** Secundo. malignationem. **¶** Tertio. specificationem. **¶** Primum considerandum est vsuris diffinitionem. A facris nanque canonicis dicitur: q. iij. q. iij. in multis capitulis sic diffinitur. Usura est lucrum ex mutuo principaliter intentum. In qua diffinitione notandum sunt quatuor puncta. Primum est lucrum. Dicitur autem lucrum proprie incrementum: quod quis habet volens tamen commutari: vltra ea que perierant. Ita si mihi habenti. x. de meis mutuo alia. x. vt. xx. vel sacrum frumenti: a hmoi: vt. citi: vel facilius re: habeam: illa dedit ab eo cum aliam habere non posset non committo vsuram: quia non intendo hoc lucrum sed tantum quod de iure meum erat: et transferre atri. xliij. q. iij. c. ab illo. **¶** Secundum punctum in diffinitione est id ex mutuo. Regulariter enim vsura committitur in mutuo. Quis est in alijs contractibus sepe et per aliam vsura titulo emptionis vel venditionis: vel pignorationis et hmoi: palatationibus ibi tamen est implicite mutuum. Nam si cum vendito tibi cannam panini valentem unum ducatum: et ex eo quod vis dilatationem unius anni ad soluendum precium tuo. ppf. ista expectatione vnus sol dum plus dicto precio: ista venditio resoluitur in mutuum. Ita enim est ac si modum illi dare vsuram ducatum pro pretio illius panis: quæ oua tibi mutuo per annum volo vnus solidus vltra ducari. Ecce vsura explicata. Extra de vsuris. In ciuitate. Et per clarior intelligencia notandum est: quod mutuum contrahitur in his rebus: quod consistunt in numero: vel pondere: vel mensura: In numero: vt in moneta: et pennis numerat: In pondere: vt in argenteo: auro: que ponderantur. In

mensura: vt frumentum: vinum: oleum: et similia que mensurantur. Et hoc p. x. In. i. Quibus modis contrahitur obligatio circa hæc ipsa. Et. xliij. q. iij. Usura est vbi amplius requiritur: vt q. d. ad verberaria. Si solidos decem dederis: a amplius quællis: vel si dederis frumenti modium vnum et sup. aliquid egeris. Ecce euidenter ostenditur quod quid vltra forte exigit vsura est: hoc ibi. l. q. iij. Nullius. Et dicitur mutuum quasi de meo quod: transferatur dñi rei mutuate: in eius cum mutua et stat periculo eius. **¶** An mutuum in his prole locum habet: que vsuram unum: vt victualia: vel dustralia: vt pecunias numerata. Et ideo grauarunt debitorum vltra restitutionem capitalis. Secus est a sit in locatio nec pductione domorum: a grom: vel equi: bouis: et hmoi. Nam dñum non traheret in accipere: sed remanere penes dñum: et periculo stat. Et sic locatur: vt per locata vt: l. co modata. **¶** Tertium punctum est: in intentione. Nam intentione includit expectantiam pactionem et tacitam vsuram nanque committitur: sine pactione locutione si cur et symonia. Si quis enim mutuat hac intentione vt aliquid accipiat tpe leuiter forte: lz nihil querat: vsuram malealem committit. xliij. q. iij. Si fenerator aueris: lz si nil recipit vltra forte: nec sicut intendebat: ille non dedit: sufficit vt penitentia agat de peccato suo mortali. Sed si aliquid habuit vltra capitalereliquere oportet nisi si ibi remittatur. Si vero quis mutuat principaliter propter eum vel amici eius: non propter spalem commouit et is qui mutuum accipit ex parte liberalitate: vt gratia: non principaliter propter matum bonas: mutuat a liquid hoc ei declaras: quod libere donat et vsura non est: quia lucrum illud mutuat non intendit ar. l. q. i. Sic et non est ille qui mutuat: dy esse factus depter locum pditionis: sed melioris: propter obsequium factum in mutuo: do

vt. s. doni sibi gratis factum recipere non possit. qui pro omnes doctorum: p. i. recipere potuisset. **¶** Quar tunc punctus est ibi principaliter: hoc est de propter intentionem secundam: lz quod non inducit vsuram. Dicit autem hec intentione principalis cum. s. mutuum magis mouet ad mutuatam. vbi lucrum quod sperat sibi euenire: q. propter aliud. Sed intentio secundaria: de qua est sperat aliquid sibi dari ab eo cui mutuat: et sua liberalitate: tamen non illud mouet et ad mutuatam: sicut illi: sed magis beniuolentia liberalitate: ita vt etiam si non creditur aliquid sibi dari vel donari vltra forte: adhuc ibi mutuat et. Sicut et principalis intentio et spes ad spalem inducit symoniam: non secundaria in collatione spali: sicut non haberetur expecte di. vi. c. Quis pderit: in glo. et d. liij. Si offa. ita etiam in mutuo principalis intentio ad lucrum inducit vsuram et non secundaria sicut Lauretium de redditis: et multos alios. **¶** Nec obstat. c. i. xliij. q. iij. vbi dicitur Aug. Si mutuo dederis: a quo plus: q. reddisti expectes fenerator es. hoc enim intelligitur de expectatione causatiua principaliter mutui. Similiter nec obstat. c. vltimam. xliij. q. iij. ad id quod dicitur de da to ex liberalitate: nam dicitur. c. loquitur cum aliquid dat vltra forte: et actioe a cruciali vel intentionali: facte mutuantur: non ex liberalitate mutuum accipientis. Et nota quod intentio principalis ad lucrum non solum in principio mutuationis: sed habita postea: et si a principio non habuerit inducit vsuram: vt puta mutuum quod proximo mere ex charitate vel animi magnanimitate: post menses subintrat cogitatio me tui: de lucro sibi dando ad eo cui mutuat: et tunc inficitur: q. si non speraret aliquid recipere vltra forte: repetere mutuum sed propter lucrum speratum dimittit: cer se saluo vsurarius est. ar. i. q. i.

ē. fertur S. Unlerato. Et si aliquid
 vltra sortem recipit: quibus ille da-
 ret: non ex actum sed spote pōria da-
 ret: tūc cum tali aō accipit: nisi
 fuerit tener: Et hoc est verū: nisi
 mutuum accipit: si sciret vel cre-
 deret intentionē illi: fuisse depra-
 uatam: tūc emera liberalitate dar-
 aliquid per modū doni: ē hoc sibi
 declarat q̄ vult oīno vt sit suū: et
 per modum doni: tūc mutuas ac-
 cipiens h̄z peniter de pctō et vfu-
 raria intentione: sed ex quo libere
 donatum sibi est restitueret non re-
 netur: s; si dedisset non ex libera vo-
 luntate sed ne reputaretur ingratus
 et sic nec ab illo: nec ab alio reperta-
 re posset mutui: si mutuas h̄c scit
 vel probabiliter credit non potest
 recipere: quibus est charitate mutuas:
 set: et ipse sponte dedisset. i. nec ex
 actum. Et restitueret tenetur acce-
 ptum sūm Lauren. redol. h̄c elicitur
 tur a d. Aut. in summa. Raymūdis
 vero ordinis predicator in sua sū-
 ma vfuram diffinit sic. Usura est lu-
 crum ex mutuo pacto: debituū esse
 actum: h̄c ille. Non em̄ reputatur
 vfurā si aliquid gratis fuerit obla-
 tum et gratis acceptū. Ap. xiiij. q. iij.
 Usura di. xviij. De eulogis. i. q. i.
 Sicut hostedus doctor venerabilis
 tianensis. sic vfurā diffinit: Usura
 est quicquid sortis accedit h̄z intentio
 ne p̄cedere vel pacto. xiiij. q. iij.
 Pleriq; sola em̄ spe vel expectatio
 ne comitit vfurā multo magis pa-
 eto: vt supra declaratur. S. bern̄:
 tho. in scda scbe. q. lxxvij. ar. i. Et
 quæstioib; de malo. q. xij. ar. iij.
 sic diffinit vfuram. Usura est pctū
 pecunie mutuate: vel cuiuscūq; rei
 cuius vfu est cōsumptio vel distrac-
 tio ei: h̄c ille. Capiat prudēs h̄z
 dicitō: quācūq; diffinitione ex his
 voluerit. Quāquid vfurā ē nō solum
 mortale pctū: s; grauius: vt a sū-
 f. doc. in scda scbe. q. lxxvij. ar. i. Et
 in q̄tionibus de malo. q. xij. ar. iij.

Et in. iij. quolib; q. vj. arti. q. Et. d.
 Alberus in. ij. sen. quod tripli citra
 rione declaro.
 ¶ Primo. rōne transgressionis.
 ¶ Secūdo. rōne punitōnis.
 ¶ Tertio. rōne occisiōis.
 ¶ Primo dico vfurā esse pctū mo-
 tale rōne transgressionis. Malecti-
 ois nēpe vfurarius est transgressor
 oim legū per quas vfurā phibet
 ergo semp peccat mortaliter. Nag
 primo transgreditur leges natura-
 lem Lunē em̄ ratiōnis naturalis
 vnicuiq; dicitur vt id nō faciat al-
 teri: q̄ sibi nollet fieri. Sic etiā dē-
 docuit discipulus turbam debere
 vniq; vt pater Mat. vij. c. di. Que
 causas vultis vt faciat vobis hoies
 et vos facite illis. Et. Math. xxiij.
 Diliges primum tui sicut teipm̄
 h̄c est lex et p̄phet. Sed O crūde
 lissime vfurarie. Certe velles q̄ nul-
 le te dānificaret: q̄ in tuis ne cessi-
 tatib; tibi libere subiret. Et v-
 per hoc dicit Ari. i. poli. r. iij. ethi-
 cō. Vfurā sū fat turpes lucratores.
 ¶ Secūdo vfurarius facit contra les-
 gem diuinalem. Percipit em̄ dos
 vt nullus aliquid accipiat vltra so-
 rē: vt patz Leo. v. amplius q̄ dedi-
 sit Deut. xviij. Nō feneraberis fra-
 tri tuo ad vfurā pecunie: nec fra-
 ges: nec quālib; aliam rē. Et iterū
 Fratris aut tuos abf; vfurā id quo
 diget cōmōdabis: h̄c ille. Usuras
 rones aut dicit. Tu deus p̄ceptis
 tuo modo. Et ego factū quod mihi
 videtur. Et sic nō cessat q̄sti vote
 accipere plus q̄ mutuet. ¶ Tertio
 vfurarius facit otrale q̄ p̄phetā ē
 ¶ h̄c lex phibet vfurās expresse
 vt patz. c. v. di. Cogitatio; cor meū
 et increpauit optimates et magistra-
 tos et dicit eis: vfurās ne singula
 fratri tuo vfuris euigatis. Et dauid
 ps. xliij. Dne sp̄s habitabit i taberna-
 culo tuo: aut quōs requisescit i mon-
 te sancto tuo: Et responsum fuit.

Quia pecunias suas non dedit ad vfu-
 ram. Ergo qui facit vfurā et demo-
 nio sū potera. Et Ezech. xviij. ar.
 Ut si ad vfurā non cōmodauerit: et
 amplius non accepit vita euēte.
 ¶ Quarto facit contra legē euāge-
 licalē. Gloriosus filius dei iesus xps
 prohibet vfuram. Lu. vi. di. Mutui
 debet nihil inde sperante. Nota i-
 nihil: quia h̄c pecuniam nec re ali-
 quam nec sperare nec recipere: po-
 test vltra mutuum. ¶ Quinto facit
 contra legē canonicalem. Lex ca-
 nonica manifestissime prohibet vfu-
 ram per decretales: vt patet in iuru-
 ro de vifuris per totum. per Sextus
 de vifuris. per clementiam. de vfu-
 ris: per totū: per decretum. d. xvi.
 sic vrb. Leo papa inquit. Si curi nō
 suo ita nō alieno nōt ait: q̄ clericū
 exercere fenus a tēnter. Iudecens
 n. est crimen suum cōmōdis alte-
 ri impendere et exercere: fenus au-
 tem hoc solum aspicer et exercere
 debet: vt quod h̄c misertico dicit
 tribuimus: a domino qui multiplic-
 atur et in p̄petuūz mēcia tribuit re-
 cipere valeamus: h̄c ille. Ubi glo.
 Licet omnibus inierdicatur vfurā
 magis clericis interdicitur. Et est
 argumentū q̄ nō potest homine suo
 nec alieno nomine potest. xliij. d. c.
 Quoniam multi. Et est cōcilium n.
 enum. et. xliij. q. iij. Quid dicam
 ca. Ab illo vbi Ambr. ait. Ab illo
 erige vfuram cui nocere merito de-
 sideras. Cū iure inferuntur arma:
 bello legitime auferunt vfurā et q̄
 deuo vincere non potes. Ab hoc vfu-
 ram exige quez non h̄z crimen occi-
 dendi. Sine ferro dimitat quifuras
 flagitat. Sine gladio h̄c de hostib;
 capit qui fuerit vfurari: exaero-
 tumi. Ergo vburus ē bellit: ubi
 vfurē: h̄c ille. Ubi glo. Sicut nulli
 debes nocere: sic etia nullo debes
 petere vfurās: vt capituli intelligit
 sicut negatur. Alij dicit: ab ho-
 ste licite possumus a capere vfurā:

quia omnia eorum licite possumus
 auferre. xliij. q. viij. c. i. et. h. r. q. v. c.
 Dicit aliquis. Et glo. hu. dicit i del-
 to iusto. ¶ Secūdo vfurarius facit cō-
 tra legē humanalem. Lex cuius
 prohibet maledictam vfuram. Nag
 imperato: iubet feruari ea que fra-
 tra sunt in niceno cōcilio: vt in au-
 tentico. De ecclesiasticis in principio
 cōcili. Sed nicenum cōcilium pro-
 hibz vfurās vt patet sda ageluma
 septima. d. c. Quoniam ergo impe-
 rator: voluit derogare legibus suis
 que de vifuris loquantur. Nam infe-
 rio: non potest tollere legē superio-
 ris: vt. ff. ad trabeianā. l. ille a quo
 c. Tempestiuum. Non potest disci-
 puus frangere leges magistrū. ff. de
 arbitris. l. Naz; magister. Nec fer-
 us legem domini sui. C. de pactis
 l. ferus. Sed leges cuius sunt in-
 feriores: ad legem diuinam et cano-
 nicā: que leges prohibent vfurās
 ergo leges cuius si que videtur fa-
 uere: vifure nulli: sū robous. ¶ Et
 primo vfurarius facit contra legē
 theologicalem. Omnes enim h̄c p̄-
 bitor attestant vfuram esse thebi-
 bitoram. Augu. hiero. Ambo. Chri-
 stus. Tho. Alb. perus de palu. Alex-
 ran. Bonauerunt et cererit: ergo
 vfurā est mortale peccatum: et gra-
 uissimum. ¶ Secūdo idem probatur
 ratione punitōnis. Excluduntur gra-
 uissime punitur in hoc mundo: ergo
 vfurā est peccatum mortale. Nam
 sunt infames. vi. q. i. Infames. Non
 recipiuntur ad cōmunionem alta-
 ris: sū sunt manifesti. extra de vifuris
 c. Quia in pluribus. Excluduntur
 ab ecclesia. d. lxxvij. c. Sicutens.
 Testaments domum sunt trita. Et
 rita de vifuris. Quia m̄. lib. vi. Et
 cōmunicantur ergo ad sacramen-
 ta percipiēda: et de quo ad oblatio-
 nes aliam extra de vifuris. ca. Qui
 in pluribus. Item prohibetur ordi-
 nari ad clericum. d. xvi. c. Sed rō-
 nis rōtos. Antiquitus quoq; punitus: